

B. Elo katsoi, etteivät perustelut ole tyydyttävät ja kun ponsiehdotuksessa lausutaan, että olisi jätettävä asia avonaiseksi, on se vahingollista, joten toivoi varmempaa lausuntoa.

K. M. Evä: Minulla ei ole mitään muistutettavaa niitä perusteluja vastaan, joita ohjelmakomitean mietinnön teoreettiselle puolelle on esitetty. Mutta viljelyspakon poistamiselle ei ole mielestäni riittäviä perusteita. Ei kai viljelyspakon hyväksyminen tule miksiäkään hidastukseksi suurviljelyksen edistymiselle. Päinvastoin se sitä kehitystä edistää. Ja kun se sen tekee, ei ole syytä sitä poistaa ohjelmasta eikä lakata sitä käytäntöön vaatimasta. Esitti sitten laajasti, mitä etuja olisi maalaisväestölle saatavana viljelyspakon avulla sille maata hankittaessa. Viljelyspakkovaatimus olisi ohjelmassa edelleen säilytettävä ja sitä tarkistettava.

J. Kujala katsoi sikäli kuin hänellä on kokemusta, että komitean mietintö ja ehdotukset ovat hyvät.

J. Juntikka: Maamme asema on sellainen, ettei voida käyttää kaikkia teknillisen edistyksen suomia apuneuvoja. Pienviljelyksessäkin voi saada leipänsä. Vaikka jäätäisiinkin odottavalle kannalle eri viljelystapain suhteen, ei kuitenkaan viljelys pakkovaatimuksesta olisi luontava.

M. Jokisaari oli ollut ennen pienviljelyksen kannalla. Enemmän mietittyään oli kuitenkin tullut toiselle kannalle. Esitti paikkakunnaltaan numeroja, joista kävi ilmi, että pienviljelijän asema on sietämätön. Keskikokoisen viljelijän asema sen sijaan on jo toista. On toivotonta pienviljelystiloihin kiinnittää köyhälistöä. Siitä johtuu kun ovat pakotetut raatamaan aamusta iltaan pysyäkseen hengissä, että he hengisesti taantuvat, kun ei ole aikaa eikä varoja. Porvarilisten ja uskontolahkojen haarojen pyyteet heidän suhteen saavat kyllä kannatusta, vaikka on selvä, että tämä työväen luokka ei ole silti henkisiltä lahjoiltaan heikointa. Nämä työläiset eivät voi lapsiaan kouluttaa ja siitä syystä he koulusivistystäkin katsovat kieroin silmin. Lopullisesti katsoi, että viljelyspakon avulla päästään suotuihin tuloksiin, mutta muuten on ohjelmakomitean mietinnön kannalla.

Päätettiin rajottaa puheaika 5 minuuttiin

V. Kivisalo oli evästetty siten, että olisi vaadittava niiden olojen poistamista, jotka pönkittävät pienviljelystä.

A. Aaltonen piti täysin pätevänä sekä ponsia että ehdotusta ja samaa mieltä ilmotti myös hänen valitsijansa olevan.

P. Huttunen huomautti maan hinnan keinotekoisesta korottamisesta, maanhankintahumpuukin tarkoituksena ja lausui, että sosialidemokratien toiminnan tässä maatalouskysymyksessä tulee suuntautua tuota porvariston aietta vastaan. Kannatti ohjelmakomitean mietintöä semmoisenaan.

S. Leppä: Viljelyspakkolaista näen vahinkoa; se vie lopulta pikku-tiloihin. Porvaristo siihen pyrkii kaikin keinoin, sillä sen on helppo siten pienviljelijöitä nujertaa. Olisi luullut voivan ponsissa selvästi lausua, että pienviljely on epäedullisempaa kuin suurviljely, mutta se olisi johtanut siihen että olisi täytynyt ottaa pitempi askel maatalousohjelman uudistamisessa kuin mitä tällä kerralla oli mahdollista, joten nykyoloissa sittenkin jää oikeaksi se kanta, jonka ohjelma-komitea on ponsissaan ehdottanut.

K. Suosalo oli ohjelmakomitean mietinnön kannalla.

A. Vatanen katsoi myös että tämä mietintö on paikallansa.

E. Jalava kannatti ehdotusta.

A. Haline katsoi, että molemmat viljelysmuodot kulkevat rinnakkain kauan aikaa. Viljelyspakko olisi edelleen säilytettävä ohjelmassa.

F. S. Hautanen: Me köyhälistö emme tarvitse lähteä kapitalismia edistämään, mutta etupäässä on koetettava hankkia elinehtoja maalaisköyhälistölle. On pysyttävä entisessä ohjelmassa.

T. Typtti katsoi, että komitea erehtyy väittäessään viljelyspakon vievän pikkuviljelykseen. Ehdotti, että jätetään vielä toistaiseksi asiasta päättäminen.

J. V. Häkkinen katsoi, että ehdotus jättäisi aukon puolueohjelmaan. Viljelyspakko olisi pysytettävä vaatimuksissa. Edelleen tehtäköön tutkimustyötä asian selvittämiseksi.

M. Peltola hyväksyi mietinnön muuten paitsi, mitä tulee kysymyksen ratkaisuun suur- ja pienviljelyksen muodosta. Tässä ovat pysytettävät Oulun kokouksen päätökset.

O. Marttila hyväksyi mietinnön jos viljelyspakkovaatimus hyväksytään siihen lisäksi.

S. Saarikivi: Joensuun kunnallisjärjestö ajattelee, että ehdotus jättää maalaisköyhälistön ohjelmattomaksi ja se ei saa tapahtua. — Niin kauvan kun ei ole todistettu nykyistä ohjelmaa vääräksi, ei ole lähdeittävä sitä muuttamaan. Puolueen olisi kiinnitettävä maanviljelystyöväen asunto-oloihin huomiotaan. Viljelyspakolla voidaan pelotella maanomistajia, niin etteivät jätä maitaan hoitamatta.

R. Lahti paheksui sitä että tässä tärkeimmässä asiassa rajotetaan puhevuorot. On saanut kaksipuolisen evästyksen, että ryhmän olisi koetettava jatkaa taannehtivaa asetusta torpparilaissa.

Ehdotti,

että puoluekokous antaisi evästyksenä eduskuntaryhmälle vointinsa jälkeen saada jatkettua-n. s. taannehtivaa torppariasetusta niiden torpparijoukkojen tilan parantamiseksi, joka nyt tämän taannehtivan asetuksen loputtua joutuvat lähtemään tiloiltaan;

sekä tilattomien maanhankintakysymyksessä edelleenkin asetettavaksi viljelyspakkoperiaatteen kannalle;

sekä että jos eduskunta tulee ottamaan valtiolainan tilattomille maanhankkimista varten, niin nämä rahat jaettaisiin kunnille, jotka ostaisivat niillä rahoilla tiloja yksityisiltä, ja jotka kunta jakaisi pienempiin palstoihin ja laittaisi niihin asuntoja, joita sitten vuokraoiden perusteella luovutettaisiin tilattomien asuttaviksi.

K. Niemi: Puolueen olisi kiinnitettävä huomiota torpparilain taan-
nehtivaan kohtaan. Avoimen ohjelman kannalle asettuminen ei ole
nyt sopiva.

Keskustelun päätyttyä lähetettiin asia ohjelmavaliokuntaan.

Muutos työjärjestykseen.

Samalla kun päätettiin jatkaa istuntoa tänä iltana siksi, kunnes evästyskeskustelu on suoritettu kaikista asioista, päätettiin ottaa 15 minuutin kahviloma. Loman jälkeen kokoonnuttua tuli esille

Nuorisoliittokysymys,

josta alustus on esitysvihkon sivuilla 95⁹⁶.

J. Railo: Päätän siitä keskustelusta, joka tästä asista suoritettiin tulo- ja menoarviota valiokuntaan lähetettäessä, ei tässä kysymyksessä enää näytä kovin perinpohjaisia selvittelyjä kaivattavan. Kuitenkin huomautan eräistä selkoista niiden lisäysten johdosta, jotka p:toimikunta on ponsiehdotukseeni tehnyt. Puoluetoimikunta ehdottaa, että nuorisoliiton 20 vuotta täyttäneet jäsenet, jotka eivät kaikki kuuluu puolueeseen pakotettaisiin liittymään puolueeseen. En voi periaatteelliselta kannalta hyväksyä tätä jäsenen pakkoluovutusta,, sillä mitä hyötyä on puolueelle tällaisista pakkojäsenistä, jos ne muuten eivät ole jäseniksi kypsyneet. — Jotta ainainen riita tästä kysymyksestä loppuisi, ehdotan kuitenkin, että 21 vuotta täyttäneet nuorisoliittolaiset määrätään kuulumaan myöskin puolueeseen, ja tästä yhtymisestä johtuvat käytännölliset seikat jätetään liiton itsensä järjest' iäviksi. Kuitenkin ehdotan tämän lisäksi, että liiton osastoille annetaan oikeus ottaa jäsenikseen yli 21-vuotiaitakin ehdolla, että ne 1 vuoden osastoon kuuluttuaan yhtyvät myös puolueeseen.

Nämä lisäehdotukset on alustukseeni tehnyt Söörnäisten sos.-dem. nuoris-osasto ja H:gin kunnallisjärjestö on ne hyväksynyt kokoukselle esitettäväksi, joten sulen ne valiokunnan huomioon.

R. Elo: Jo 20 vuotiaat ovat kykenevät maksamaan veronaa. Määrärahoja ei liitolle tarvitse myöntää; piirijärjestöt hoitakoot agitationia.

J. Savola katsoi, ettei nuorisoliiton raha-avustusta voida asettaa, toisten avustuspyyntöjen edelle.

Hanna Malm kertoi, että kun ei ole ollut määrätty, milloin nuorisoliiton jäsenen on yhdyttävä puolueeseen, on siitä ollut seurauksena, että jäseuet puoluejärjestöistä siirtyvät siihen ollakseen vain jossain järjestöissä. Kannatti puoluetoimikunnan rajotusmääräyksiä.

E. Kilpi katsoi, että puoluejärjestöjen vanhollisuus voi aiheuttaa jyrkempään jäsenten yhtymisen yksinomaan nuorisojärjestöihin. Hänen mielestään ei tarvitse suostua ikärajan määräämiseen milloin puolueeseen liittyy. Yhtyi *J. Railon* ponsiin.

R. Lahti myös yhtyi *Railon* ponsiin.

Y. Konnu: Täytyy kiinnittää huomiota maaseutunuorison valistamiseen; sen vuoksi olisi kohotettava avustus 1,500 mk:aan.

J. Railo: Merkitsen ilolla sen muutoksen *Kotkan* ja tämän kokouksen välillä, mitä tulee siihen kuinka nuorisokysymykseen huomiota kiinnitetään. Kysymys määrärahan myöntämisestä, jota *Elo* on vastustanut, jo tavallaan on aikaisemmin käsitelty, mutta kun siihen nyt uudelleen on kajottu, niin tahdon vaan lyhyesti huomauttaa, että nuorisogitatsioni, jota täällä rahalla tehdään, on välttämätön, sillä kyllä kai puolueen jäsenmäärän täytyy kasvaa nuorison joukosta eikä sitä voida hautoa partaalla hoippuvista vanhuksista kokoon kerätä.

A. Aaltonen ilmoitti valitsijainsa olevan puoluetoimikunnan kannalla, mutta omasta puolestani ikärajaan nähden voisi hyväksyä *Railon*kin ehdoksen. Tämä ikärajakysymys muuten on niin pieni, ettei siitä kanirata kiistellä.

M. Paasivuori selvitti lopuksi puoluetoimikunnan mielipiteitä asiassa.

Kysymys lähetettiin valistusvaliokuntaan

Kunnalliskysymys.

Esitettiin *J. Kujalan* ehdotus kunnallisesta vaalilakosta (katso edellä tässä pöytäk.) sekä vastaehdotukset 18, 19 ja 20 (alustusvihko siv. 109—110).

Puhe aika rajotettiin 1 minuuttiin.

O. Tokoi esitti *Helsingin* kunnallisyjärjestön asiasta laatima ponnet, jotka kuuluvat:

Koska kunnallinen toiminta on eräs niistä keinoista, joiden avulla sosialidemokratia voi valistaa ja järjestää työväestöä taisteluun kapitalistista riistoa ja sortoa vastaan, on sosialidemokratisen työväestön käytettävä sitä luokkataistelussaan.

Nykyään voimassaolevat luokkalait kunnallisen elämän alalla kuitenkin turvaavat määräämisvallan riistäjäluokille siinä määrin, ettei työväestöllä ole suuriakaan toiveita niiden puitteissa saada taloudellisia parannuksia;

mutta katsoen siihen, että työväki monissa tapauksissa kunnalliseen määräämisvaltaan osalliseksi pyrkimällä nykyisten työväestöä julkeasti sortavien äänioikeuslojen vallitessa, jo yksistään niiden räikeiden vuoksikin, voi voimakkaasti vaikuttaa työväenluokkaan kuuluvien ja muitten kapitalistisen sorron painamien ryhmien valistamiseksi tietoisiksi kunnallisesta luokkasorrosta ja sen syistä, niitten järjestämiseksi luokkataisteluun kunnallista sortoa vastaan sekä niitten yllyttämiseksi herkeämättömään kamppailuun kunnallisen itsehallinnon kansanvaltaistuttamiseksi;

sekä lisäksi ottaen huomioon, että joissakin kunnissa puolueemme järjestöille ei liene nykyäänkään aivan mahdollonta vallata kunnallisen taistelun kautta köyhälistölle eräitä pieniä parannuksia, ja siten lisätä työväen luokan voimaa ja taistelukuntoisuutta, lausuu kokous että kunnallisiin vaaleihin ja yleensä kunnalliseen toimintaan osanotto jätetään kunnittain päätettäväksi.

Kokous kuitenkin terottaa mieliin:

1:ksi että niissä kunnissa, joissa kunnallisvaaleihin päätetään ottaa osaa, on toimittava täysin itsenäisesti, ryhtymättä minkäänlaisiin sopimuksiin tai liittoihin porvaripuolueiden kanssa, sillä sellainen on vaan omiaan sekottamaan köyhälistön luokkakäsitteitä ja siten horjuttamaan sitä taistelussaan kapitalismia vastaan;

2:si että niitten toverien, jotka sosialidemokratisten järjestöjen ehdottamina ja kannattamina tulevat kunnallisiin luottamustoimiin valituiksi, velvollisuutena on sosialidemokratian periaatteitten ohjaamina horjumatta taistella työväestön vaatimusten puolesta;

3:ksi että järjestöjen velvollisuutena on tarkoin valvoa luottamustoimissa olevain toverien toimintaa sekä tarvittaessa heitä toiminnassaan tukea; ja

4:ksi että vallassaolevan luokkajärjestelmän kumoamiseksi ja työväen vaatimuksia vastaavien kunnallisetustusten saamiseksi on työväestön muillakin tavoilla kaikkialla leppymättä taisteltava: voimakkaalla kiillotustyöllä, mielenosotuksilla, vaalilakoilla y. m. tarkotukseen soveltuvilla keinoilla.

J. Nurminen selitteli ehdotuksensa syntyä. Ei pitänyt vaalilakkoa tarkoitustaan vastaavana. Oli edelleen ehdotuksensa kannalla, vaikka ei hänellä ole mitään vastaan, vaikka Helsingin kunnallisjärjestön ponnetkin hyväksytään.

H. Kotiranta ei missään tapauksessa voinut hyväksyä Kujalan lakkokantaa. Toiminnasta on hyötyä. Mainitsi siitä esimerkkejä. Yhtyi Helsingin kunnallisjärjestön ponsiin.

A. Kallio: Eivät ole Kujalan eikä Nurmisen alustukset hyvät. Kannatti osanottoa vaaleihin.

J. Laakso ei myöskään hyväksynyt Kujalan kantaa asiassa.

V. *Heimonen* yhtyi pääasiassa H:gin kunnallisjärjestön ponsia kannattamaan. Teki niihin kuitenkin seuraavan lisäyksen: »Että semmoisilla paikkakunnilla, joissa työväestö haluaa käyttää kunnallista, äänioikeutta kunnallisten virkain täyttämiseksi tapahtuvissa vaaleissa, tulisi puolueen esiintyä vaaleissa omalla puolueeseen kuuluvalla ehdokkaalla, mutta ellei semmoista ole ollut saatavissa, valita virkaa hakeneista sopivin henkilö ehdokkaakseen ja koettaa saada kaikki työläiset äänestämään yhteistä ehdokasta."

P. *Leppänen* yhtyi kannattamaan edellisen puhujan ehdotusta.

O. *Suutala* yhtyi Helsingin kunnallisjärjestön ponsiin.

Hanna *Malm* kannatti vaalilakkoa ja mielenosotuksia.

1. *Nummenranta* vastusti Kujalan ehdotusta. On suuria pitäjiä, joissa kunnallisesta toiminnasta on hyötyä.

J. *Vuoristo* ehdotti, että kaikissa niissä kunnissa tai kunnan osissa (kyläkunnissa tai kansakoulupiireissä), joissa työväestö on enemmistönä päätösvallassa, kunnallistoimintaan osaa otettaisiin sen kaikissa muodoissa, vaan muualla otettaisiin osaa ainoastaan kuntakoukuihin, mutta kunnallisiin luottamustoimiin työväestö ei miehiään antaisi.

R. *Penttinen* kannatti Vuoriston ehdotusta.

A. *Vatanen* hyväksyi Helsingin kunnallisjärjestön ponnet. Ei ole tehtävä puoluetta hajoittavia päätöksiä.

R. *Roine* kannatti Helsingin k.-järjestön ponsia.

J. *Lavola* kannatti Lappeen k.-järjestön ponsia.

F. *Rantanen* kannatti H:gin k.-j:n ponsia.

S. *Vuorio* samoin kuin edellinenkin kannatti H:gin kunnallisjärjestön ponsia.

A. *Nieminen* ja E. *Stark* yhtyivät H:gin kunnallisjärjestön ponsiin.

K. *Niemi* kannatti vaalilakkoa ja Kujalan ponsia.

8. *Kurkinen* kannatti H:gin k.-järjestön ponsia.

O. *Marttila* kannatti Kujalan alustusta.

R. *Lahti* yhtyi Malmin esitykseen.

Hilma *Koivulahti* kannatti asian paikkakunnittain päättämistä.

Toivonen kannatti Lappeen k.-järjestön ponsia.

Y. *Komu* piti turhana vaaleihin osanoton.

M. *Aalto* kannatti Helsingin k.-järjestön ponsia.

A. *Aaltonen* kannatti Oulun kokouksen pontta lisäyksellä, että kompromissit ehkäistään.

E. *Viljanen* kannatti H:gin k.-järjestön ponsia.

E. *Murto*: Tamperelaisilla on tässä jyrkkä kanta. Olemme ottaneet vaaleihin osaa puhtaalla listalla. Asia jätettävä kunnittain päätettäväksi.

H. *Jalonen* kannatti Oulun kokouksen päätöstä.

J. Virtanen kannatti Lappeen k.-järjestön pontta.

J. Lahti: On otettava osaa kunnallisiin vaaleihin.

J. Kujala: Kunnallisiin vaaleihin osanotosta ei ole ollut mitään hyötyä; ei edes kunnanvaltuustoihin osanotosta. On siis oltava vaalilakossa. Ei myöskään kansakoulujen johtokunnissa meikäläisten olosta ole hyötyä, koska porvarilliset kouluasetukset turvaavat kyllä porvarien vaikutusvallan kaikesta huolimatta. Kun Kotkassa sosialidemokratit kohottivat kunnallista elämää, valloittivat porvarit kunnan laitokset takaisin.

S. Saarikivi: Joensuun kunnallisjärjestö hyväksyi vaalilakon, mikäli se koskee kaupunkia, mutta maalaiskuntien suhteen asettui paikkakunnittain päättämisen kannalle.

Anton Huotari: Kannatan Helsingin kunnallisjärjestön ehdotusta. Jos ehdoton vaalilakko hyväksytään, vähenee maaseudun järjestöiltä työ, jota ei nytkään ole liikaa. Järjestöille on etua, että ne vuosittain saavat asiasta keskustella ja päättää. Samassakin kunnassa voi eri vuosina olla paikallaan eri menettelytapa.

N. Parviainen oli paikkakunnittain päättämisen kannalla. Yhtyi Huotarin perusteluihin.

Kysymys meni osuustoiminta- ja kunnallisasiain valiokuntaan.

Muutosehdotukset puolueen järjestöasäntöihin.

Kaikki järjestöasäntöjä koskevat muutosehdotukset (alustusvihko siv. 98—102 sekä Viipurin läänin länt. sos. dem. vaalipiiritoimikunnan ehdotus edellä tässä pöytäkirjassa puoluekokouksen edustajain vaalin muutoksesta) lähetettiin keskustelutta valitusvaliokuntaan.

Esperantokieli.

Esitettiin kysymys esperantokielestä (alustusvihko siv. 103). Ehdotettiin hylättäväksi.

J. Merivirta: Esperantokielellä on tulevaisuus, katsoen siihen, että se on saanut suuren merkityksen ulkomailla. Siksi olisi puolueen suhtauduttava kieleen toisella tavalla kuin p.-toimikunta hylkäävässä lausunnossaan ehdottaa Asia olisi lähetettävä valiokuntaan.

E. Sampo kannatti Merivirran ehdotusta.

Kysymys hylättiin valiokuntaan lähettämättä 34 äänellä 27 vastaan.

Pankkiliike ja sos.-dem. puolue.

Käsiteltäväksi esitetään pankkikysymys (alust. siv. 103).

Hylättiin keskustelutta.

Työväenlasten opetusolot.

Esitys työväenlasten opetusolojen parantamisesta ja opetuksen järjestämisestä puoluejärj. estojen toimesta (siv. 104) hylättiin keskustelutta.

Henkivakuutustoiminta.

Puolueemme ja porvarillisten henkivakuutusyhtiöiden välisiä suhteita koskeva ehdotus (siv. 104) hylättiin ilmn.an keskustelua.

Avustusanomukset.

Anomusehdotukset 14, IS ja 16 (siv. 105—107) sekä naisliiton ja nuorisoliiton avustusasiat lähetettiin raha-asiainvaliokuntaan.

Puoluekokouksen edustajain matkakulujen tasausta
koskeva ehdotus (siv. 107—108) lähetettiin valitus valiokuntaan.

Muutos työjärjestykseen.

Päätettiin, että valiokuntain työtä varten annetaan huomenna aikaa niin, että kokoonnutaan ensi kerran vasta klo 12 päivällä. Istunto päättyi klo 10,25 illalla.

Viides kokouspäivä.

Perjantaina syyskuun 8 pñä.

Aamupäivän istunto.

Puhetta johti E. Viljanen. Aluksi laulettiin „Sä lippu puhdas”. *Nimenhuudosta* olivat poissa: Roine, Viita, Heimonen ja Kannisto.

Puhe-oikeus.

Valitusvaliokunta ehdotti puhe- ja läsnäolo-oikeuden myönnettäväksi *O. Rauhalalle* Helsingistä. Myönnettiin.

Läsnäolo-oikeus

myönnettiin valitusvaliokunnan ehdotuksesta Y. Lehtiölle ja V. Oksaselle Helsingistä sekä V. Rauhamäelle Lohjalta.

Turun I. etel. sos.-dem. piirijärjestön ja puolueuuevoston väliset suhteet.

Esitettiin seuraava valitusvaliokunnan mietintö n:o 1:

Valiokunta on asiata harkittuaan tullut siihen käsitykseen, että nykyisissä järjestösäännöissä oleva puolueverojen kantotapaa koskeva kohta on siinä määrin epäselvä, että se on voinut johtaa erilaiseen tulkintaan.

Tästä kaksinaisesta käsityksestä on seurannut, että puolueverojen kanto järjestöjen kesken muodostui erilaiseksi, johtaen sekaannuksiin, joka on vaikuttanut puolueessa haitallisesti. Näistä syistä on puolueuuevoston täytynyt ryhtyä niihin toimiin, jotka puolueverojen kannon yhtenäiseksi saattaminen on vaatinut.

Mitä sitten tulee siihen tulkintaan, jonka puolueuuevosto on sääntöjen tästä pykälästä lausunut, pitää valiokunta sen oikeampana ja sääntöjen henkeä ja puolueen etua vastaavampana. Erityisesti painostaa valiokunta sitä, että järjestösääntöjen 10 pykälässä määrätään puolueverot tilitettäväksi kahdesti vuodessa, eikä mainita piireillä olevan oikeutta kerätä niitä osastoilta useammin. Mutta jos säännöt sallisivatkin puolueveroja kerätä useammin, mutta määräisivät piiri-toimikunnan ne tilittämään puolueelle vain kahdesti vuodessa, aiheuttaisi sellainen tapa niin suuria häiriöitä, että puolueverojen kantotavan muuttaminen puolueuuevoston esittämään suuntaan tulisi sitenkin tehtäväksi.

Ylläolevan perusteella ehdottaa valiokunta puoluekokouksen päätettäväksi:

että puolueuuevoston tulkinta puolueverojen kantotavasta järjestösääntöjen 10 pykälän mukaan on sääntöjen tarkoituksen ja puolueen etujen kanssa sopusoinnussa ja velvoittaa kokous puolue-toimikunnan ryhtymään toimiin, että mainitussa pykälässä oleva epäselvyys tulee korjatuksi.

Valiokunnan mielestä on kumminkin edellämainitun piirin ja puolueuuevoston välisten selkkauksien painavin puoli siinä, että sanottu piiri on tämän asian yhteydessä ja muulloinkin asettunut puolueuuevostoa vastaan. Jo paljon ennen kuin tässä kysymyksessä olevasta puolueverojen kantotavasta oli mitään puhuttu, asettui Turun etel. piiri eräässä toisessa asiassa jyrkästi puolueuuevostoa vastaan. Silloisessa piirikokouksessa muutamat puhujat suoraan vakuuttivat, ettei puolueuuevoston silloin kysymyksessä olevaa päätöstä tarvitse totella ja siihen tulkintaan yhtyi piirikokouskin. Näinollen pitää valiokunta välttämättömänä, että puoluekokous tästä erityisesti

huomauttaa. Onhan puoluekokouksessa niin usein mainittu, että puolueuuvosto on se, joka puoluekokouksen väliaikana päättää puoluetta koskevista asioista. Samaten järjestösääntöjen 64 §:ssä annetaan puolueuuvostolle valta sovelluttaa puoluekokouksen päätöksiä ja tulkita, jos niistä erimielisyyttä on syntynyt. Jos nyt puoluekokous ilman muuta sivuuttaa näin suuressa määrin puolueen kokonaisuutta, kuria, ja yhtenäisyyttä rikkovia tekoja, johtaisi se vastaisuudessa sangen vahingoittaviin seurauksiin, jonka vuoksi valiokunta ehdoittaa, että

puoluekokous vielä kerran teroittaa puoluejäsenien mieliin, ehdottoman puoluekurin ja puolueen yhtenäisyyden noudattamista sekä lausuu Turun 1. etel. vaalipiirin kolmelle viimeiselle piirikokoukselle ja samaan aikaan toimessa olleelle piiritoimikunnalle varoituksen siitä vastustuksesta, jota sanottu piiri on jatkuvasti puolueuuvoston päätöksiä vastaan harjoittanut sekä myöntää puolueuuvostolle oikeuden, jos jotain tällaista vielä tapahtuu, ryhtyä sitä tai niitä vastaan kaikkiin tarvittaviin keinoihin, vieläpä puolueesta erottamiseenkin.

Mimmi Turunen.

Fanny Ahlfors.

M. Jokisaari.

Vilho LehoJcas.

Mietintöön oli liitetty seuraava

Vastalause:

„Koska en mitenkään voi yhtyä valiokunnan enemmistön hyväksymään mietintöön ponsineen, pyydän kokoukselle esittää eroavan mielipiteeni seuraavaisesti:

Koska Turun 1. etel. vaalipiiri on täydellisesti noudattanut puolueverojen maksutavassa puoluejärjestösääntöjen selviä määräyksiä, jotka määräykset tarkemmin ovat mainitut sääntöjen 9 ja 10:ssä pykälissä, niin mitenkään ei voi mainittu vaalipiiri olla syypää puoluerikokseen eikä kurittomuuteen, josta puolueuuvosto sitä tässä kokouksessa on syyttänyt. Päinvastoin on puoluetoimikunta ja neuvosto itse syypää mainitsemaansa rikokseen, koska se on vaatinut ja uhkauksilla pakottanut järjestösäännöistä poikkeamista, vaikka sääntöjen 1:ssä pykälässä on selvästi määräys, että puoluejäsenen on noudatettava järjestösääntöjä sekä sääntöjen viimeisessä pykälässä on mainittu, että järjestösääntöjä muutetaan ainoastaan puoluekokouksessa.

Samalla kun puoluetoimikunta ja neuvosto on näin menetellyt, on se sen lisäksi Turun 1. etel. vaalipiiriltä pidättänyt sille kuuluvat

Amerikassa kerätyt vaaliavustukset viime vaalien ajalta ja siten estänyt ja tavallaan vahingoittanut vaalitaistelua Turun 1. etel. vaalipiirissä. Tämän vuoksi valiokunnan vähemmistönä pyydän kokouksen hyväksyttäväksi ehdottaa seuraavaa:

Puoluekokous lausuu paheksumisensa puoluetoimikunnalle ja- neuvostolle turhasta ja puoluetta vahingoittavasta rettelöimisestään Turun 1. etel. vaalipiirin kanssa sekä määrää, että ne varat, mitkä puoluetoimikunta on pidättänyt mainitulta vaalipiiriltä, ovat heti maksettava mainitulle vaalipiirille.

J. Merivirta."

O. Tokoi: En voi hyväksyä mietintöä, enkä vastalauseita. Ehdotan sen vuoksi välimuodon, joka kuuluu:

Kokous on asiata harkittuaan tullut siihen käsitykseen, että nykyisissä järjestösäännöissä oleva puolueverojen kantotapaa koskeva kohta on siinä määrin epäselvä, että se on voinut johtaa erilaiseen tulkin- taan.

Tästä kaksinaisesta käsityksestä on seurannut, että puolueverojen kanto järjestöjen kesken muodostui erilaiseksi, johtaen sekaannuksiin, joka on vaikuttanut puolueessa haitallisesti. Näistä syistä on puolue- neuvoston täytynyt ryhtyä niihin toimiin, jotka puolueverojen kannon yhtenäiseksi saattaminen on vaatinut.

Mutta koska puolue-neuvostolla on, puoluekokouksen väliajoilla ylin määräämisvalta puolueessa sekä oikeus antaa määräyksiä puolue- kokousten päätösten soveltamisesta, niin katsoo kokous

että Turun 1. vaalipiirin sos.-dem. piirikokouksen ja piiritoimi- kunnan olisi tullut noudattaa puoluetoimikunnan antamia määräyk- siä; ja

jotta järjestösääntöjen 10 §:ssä oleva epäselvyys tulisi poistetuksi, velvoittaa kokous puoluetoimikunnan ryhtymään toimiin, että maini- tussa pykälässä ole epäselvyys tulee korjatuksi.

Mitä tulee siihen, että puoluetoimikunta on rangaistukseksi kiel- tänyt Turun etel. vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnalta heidän osuu- tensa niistä varoista, jotka Amerikassa oleskelevat toverit ovat kerän- neet koko Suomen köyhälistön herättämistä varten, katsoo kokous,

että puoluetoimikunnan olisi tullut jakaa nämä varat tehdyn suunnitelman mukaan ilman poikkeusta ja velvottaa puoluetoimikun- nan Turun etel. vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnalle heidän osuu- tensa näistä varoista heti suorittamaan.

Hyvän puoluekurin säilyttämistä ja yhtenäisen toiminnan vakiin- nuttamista pitää kokous erittäin tärkeänä ja vastaisen varalle lausuu, että kaikkien sosialidemokratisten järjestöjen on puoluekokousten

väliajoilla puolueuuvoston päätöksiä ja antamia määräyksiä tarkoin noudatettava, siksi, kunnes puoluekokous niistä toisin päättää.

E. Jalava kannatti edellisten ehdotusta.

V. Lehokas ehdotti, että kokous yhtyisi Tokoin ponteen ilman muuta.

V. Annala yhtyi muuten Tokoin ehdotukseen, paitsi siinä kohden, jossa on liiaksi painostettu puoluesääntöjen kyseenalaisen pykälän epäselvyyttä.

Ehdotti kokouksen lausumaan:

Turun 1. etel. sos-dem. vaalipiirijärjestön ja puolueuuvoston välisten selkkausten johdosta on puoluekokous tullut siihen käsitykseen, että puolueuuvoston menettely, sen antaessa määräyksensä puolueverojen tilitystavasta niillekin piiritoimikunnille, jotka eivät olleet verojen tilityksen suhteen antaneet muistutuksiin aiheutta, oli vähemmän harkittua sekä vastoin puolueen järjestösääntöjen selvää määräystä.

Turun 1. etel. vaalipiirijärjestö toimikuntineen on myöskin tehnyt virheen siinä, että ei ole alistunut noudattamaan puolueuuvoston määräystä, joka puoluekokousten väliajoilla on korkein määrääjä, siksi kuin puoluekokous olisi asiasta päättänyt.

Koska nyt kumminkin kaikki muut vaalipiirijärjestöt ovat noudattaneet puolueuuvoston määräämää tilitystapaa, määrää puoluekokous yhtenäisyyden saavuttamiseksi:

että Turun Iän. etel. sos.-dem. vaalipiirijärjestön on tästä lähtien noudatettava puolueuuvoston määräystä puolueverojen tilitykseen nähden; ja

että puoluetoimikunnan on heti maksettava Turuu 1. etel. vaalipiiritoimikunnalle siltä pidättämänsä varat; sekä

että puoluetoimikunta tekee tulevalle puoluekokoukselle ehdotuksen järjestösääntöjen puolueverojen tilitystä koskevan kohdan muuttamiseksi.

J. Vuoristo kannatti Tokoin ehdotusta.

J. Merivirta: Valiokunta ei keskustellut asiasta, mutta hyväksyi ilman muuta Lehokkaan ehdotuksen.

V. Kivisalo ehdotti lausuttavaksi, että puoluetoimikunta ja neuvosto, uhkaamalla erottaa puolueesta kokonaisen vaalipiirijärjestön, on käsittänyt toimintavaltansa suuremmaksi kuin puolueemme kansanvaltaiset periaatteet ja järjestösäännöt edellyttävät.

E. Paronen ehdotti Tokoin ponsien lisäksi:

puoluekokous lausuu, että kaikkien sos.-dem. puolueessa toimivien toimikuntain ja luottamushenkilöiden on ehdottomasti toimittava kansanvaltaisten periaatteitten ja puolueelle hyväksytyjen järjestösääntöjen mukaisesti.

Fanny Ahlfors Merivirran lausunnon johdosta huomautti valio-kunnan jäsenenä, ettei hän ole vakaumuksetta päätöstä allekirjoittanut.

Kun Annalan ehdotusta oli kannatettu, oli äänestettävä mietinnön, Tokoin ehdotuksen ja Annalan ehdotuksen välillä. Kivisaloon ja Parosen ehdotukset kannattamattomina raukesivat.

Äänestettäessä Tokoin ja Annalan ehdotusten välillä, voitti ensin-mainittu 58 äänellä 8 vastaan. Lopullisessa äänestyksessä voitti Tokoin ehdotus suurella enemmistöllä 3 ääntä vastaan, jotka annettiin mietinnön puolesta. *Tahoin ehdotus hyväksyttiin siis kokouksen päätökseksi.*

Toveri Th. Stauningin hyvästijättötervehdys.

Toveri Stauningin oli täytynyt ennen istunnon alkua matkustaa pois kokouksesta. Hän oli jättänyt seuraavan kirjallisen tervehdyksen, joka luettiin:

„Kiitos kuluneista päivistä, suuresta sydämellisyydestä, vierasvieraaisuudesta ja huomiosta, jota puolue on täällä minua kohtaan, Tanskan sos.-dem. puolueen luottamusmiehenä, osottanut.

Jo yksin osotetun ystävällisyyden johdosta — on saamani vaikutus mitä paras.

Minä en sitä pahempi ole voinut seurata keskusteluja kaikissa yksityiskohdissaan, kieli on esteenä. Kielieroavaisuudet voivat vähentää sitä vaikutusta, jota eri maiden sosialidemokratit voisivat toisiinsa aikaan saada ja siten edistää työv. liikkeen menestystä, mutta kielieroavaisuudet eivät kuitenkaan voi estää kansainvälistä yhdessä oloa ja sentähden tulee kans. väl. yhteistyö lujemmaksi, kun voimme käydä toistemme luona ja meidän asiamme voitto kiiruhtaa kulkuun.

Huolimatta kielivaikkeuksista olen minä näinä päivinä saanut paljon tietoja ja olen varsin hämmästynyt ikäänsä nähden voimakkaasta ja hyvin kehittyneestä työv. liikkeestä, mikä täällä on ja joka on niin voimakkaita ilmauksia saanut.

Tämä komea rakennus „Työmies“-talo vierellään, paljon levinnyt lehdistö, kirjankustannukset, poliittiset järjestöt ja 314,000 ääntä valtiopäivillä ovat todistuksena työväenluokan mahtavasta noususta. Se antaa minulle varman uskon, että Suomen työtä-tekevä kansa pystyy menemään pitkälle ja että sillä on voimia käydä kovia aikoja vastaan.

Sillä eihän voi kieltää, että kovat ajat ovat tulossa.

Vaara uhkaa idästä. Vallanhimoinen, vapauden vihollinen hallitus tahtoo iskeä kovasti Suomen kansaa vastaan, mutta silloin on käytävä taisteluun sillä levollisuudella, voimalla ja varmuudella, johonka järjetyneet työläiset pystyvät.

«

Kenties vapaus riistetään, mutta oppikaa Saksan työväenluokalta koossapysyminen, *poikkeuslaeista* huolimatta, jotka yrittävät tukahuttaa vapauden.

Työväen luokan vapautus riippuu sen järjestöjen voimasta — paljon voidaan voittaa ja tehokkaasti puolustautua, kun järjestö on voimakas. Ammatillisten järjestöjen ja puolueen tulee innostuksella ja voimalla tehdä voitavansa.

Minä matkustan pois voimakkain ja hyvin tuntein Suomesta. — Minä tulen kertomaan luokkatovereilleni Tanskassa Teidän taistelustanne ja Te voitte olla vakuutetut siitä, että siellä kaikkina aikoina tulee löytymään työväenluokka, joka myöskin, jos se on mahdollista, tulee ojentamaan auttavan kätensä Suomen sosialidemokratiseille työväelle, jos niin tarvitaan.

Kiitos näistä päivistä. Onnea tulevaisuudelle! Eläköön Suomen sosialidemokratia!"

Vastatervehdykseksi päätti kokous lähettää Stauningille sähkösanoman Turkuun.

Tilivapauden myöntäminen puoluetoimikunnalle.

Raha-asiainvalidiokunta esitti mietinnössään n:o 1:

^Tilivapauden myöntämisestä Oulun puoluekokouksessa valitulle puoluetoimikunnalle.

Kuten tunnettua päätti Kotkassa vuonna 1909 pidetty puoluekokous tilivapauden myöntämisestä silloin eronneelle puoluetoimikunnalle jättää asian ratkaisemisen nyt koossa olevalle puoluekokoukselle, jolle mainitun puoluetoimikunnan tulisi hankkia täydelliset tilikertomukset. Kuten selviää tilikertomuksesta puoluekokoukselle, ei entinen puoluetoimikunta ole kuitenkaan katsonut tarpeelliseksi hankkia vaadittua tilikertomusta, koska nyt esillä olevasta käy ilmi, osaksi missä määrin Tutkijatoimikunnan laatima kirjanpäätos pitää paikkansa ja osaksi missä määrin puoluekassan asema Kotkan puoluekokouksen aikaan on oikea. Samoin esiintyy v. 1909 tilintarkastajain antamasta tilikertomuksesta, että he ovat ehdottaneet tilivapautta kalenterivuodelta 1909 ja siten myös sitä osaksi entiselle puoluetoimikunnalle.

Kun Kotkan puoluekokous yllämainitulla päätöksellään, joka tehtiin sen perustalla, ettei Tutkijatoimikunnan tekemä kirjanpäätos nähtävästi ollut todellisuuden mukainen, tarkoitti selvästi, että ennenkun kysymystä tilivapauden myöntämisestä voidaan ratkaista, pitäisi täydelliset ja oikeat tilit esittää puolueen korkeimmalle laitokselle, puoluekokoukselle, ja kun nyt sellaiset tilit ovat esitetyt, ei pitäisi olla mitään syytä pitemmälle lykätä kysymyksen ratkaisua.

Kuten käy ilmi puoluerahastonhoitajan tilikertonraksesta, on J. E. Perttilän vajuus lopullisesti määrätty ja nousee Smk. 7,424:41, mutta kun J. E. Perttilä tämän sijaan on jättänyt puoluetoimikunnalle erikoisia hänen omistamiaan arvopapereita, on puoluekassaa kohdannut häviö noussut ainoastaan Smk. 3,874: 41.

Käsiteltäessä kysymystä missä määrin entiselle puoluetoimikunnalle tahi puolueuuvostolle olisi myönnettävä tilivapaus, on valiokunta katsonut että työväenjärjestöissä yleensä vallalla olevan käsityskannan mukaan puoluetoimikunta olisi velvollinen vastaamaan niistä vahingoista, jotka puolue on kärsinyt rahastonhoitajan toimesaan osottaman huolimattomuuden tähden, mutta koska Puoluetoimikunnan valvontavaltaa on kuitenkin suuressa määrässä vaikeuttanut se, että J. E. Perttilä oli suoraan puoluekokouksen valitsema ja että Perttilä puolueen keskuudessa siihen aikaan nautti täydellistä luottamusta, niin valiokunta on sitä mieltä että puoluetoimikunnan osottama leväperäisyys puolueen rahastonhoitajan toimen valvomisessa, ei ole ollut niin raskauttavaa, että puoluetoimikuntaa tai sen yksityisiä jäseniä voitaisiin vaatia korvaamaan joko kokonaan tai osaksi puolueen kärsimän vahingon.

Asiain näin ollen ja kun lopullinen kirjanpäättös 18. 3. 1909 nyt esitetään, ehdottaa valiokunta tilivapauden myönnettäväksi silloiselle puoluetoimikunnalle.

Tilivapauden myöntämisestä nykyiselle puoluetoimikunnalle

lausuu valiokunta:

Tarkastaen puoluetoimikunnan tilikertomukset, alkaen 18 p:stä maalisk. 1909, 30 p:ään kesäk. 1911, jotka jätettiin raha-asiaiden valiokunnalle käsiteltäväksi ja tehtäväksi ehdotus tilivapauden myöntämisestä tai kieltämisestä puoluetoimikunnalle mainitulta ajalta, on valiokunta tullut siihei tulokseen, että mitään esteitä tilivapauden myöntämiseen ei ole. \ 1909 tilintarkastajain kertomuksessa on kyllä pieniä huomautuksia, jotka, kuten tilintarkastajatkin mainitsevat, eivät vähääkään vaikuta tilivapauden myöntämiseen, joten valiokunta saa tilintarkastajain lausunnon perusteella ehdottaa:

että puoluekokous myöntäisi puoluetoimikunnalle ja rahastonhoitajalle täydellisen tilivapauden alussa mainitulta ajalta.

Viimeksi mainitun lausunnon antamiseen ei ole ottanut osaa valiokunnan jäsen I. Hörhammer, koska hän puolueen rahastonhoitajana on siihen esteellinen.

-K. Heinonen.
N. Telkka.

M. Teräväinen.
A. Halme.

I. Hörhammer".

Mietinnön molemmat osat, erikseen käsiteltynä, hyväksyttiin sellaisenaan.

Puolueopistoasia.

Luettiin valistusvaliokunnan mietintö n:o 1, joka kuului:

„Siitä lähtien kuin puolueopistoasia on ollut puolueessamme vireillä, on opiston tarve tullut yhä tärkeämmäksi. Nopeasti kehittyvä taloudellinen tuotanto ja yhä pitemmälle pyrkivä valtiollinen sorto ovat luoneet työtätekevään väestöön itsenäisiä luokkatunteita, samalla kun jo ennen heränteissä joukoissa aina lisääntyy suurempi tiedonjano. Näin kasvaa valistuksen tarve puolueessa vuosi vuodelta, jota tarvetta puolueemme täytyy kaikin keinoin tyydyttää. Jotta tässä tehtävässä onnistutaan ajan tarvetta vastaavalla tavalla, on valiokunnan mielestä suunnattava suurin huomio kunnollisten luennoitsijain kasvattamiseksi. Puolueemme on jo jättänyt sen ajan, jolloin lentävä agitatsioni täytti yksin tarkoituksen ja joutunut siihen asemaan, jolloin jo herätetyn sos.-dem. tietoisuuden lisääminen näyttää olevan tärkeimpiä tehtäviämme uudistustyössä. Kotkan kokouksessa jo panttiin pääpaino vakaumusta kasvattavalleluentotyölle.

Samasta syystä on puoluetoimikunnan valistustyö kolmena viimeisenä talvikautena muodostunutluentokurssienmuotoon ja jokaisessa piirissä on enemmän tai vähemmän toimittu samaan suuntaan. Tosiasiassa voivatkin piirit järjestäessään 4—5 iltaisialuentokurssejatehdä valistustyön parhaiten. Mutta piirittäistä valistustyötä haittaa kunnollisten luennoitsijain puute ja on puolueemme, tältäkin kannalta katsoen, joutunut asemaan, joka ei ole korjattavissa muutoin kuin sellaisen opiston aikaansaamisella, jossa pystytään luennoitsijain tietomäärää ja toimintakykyä kehittämään tarpeen ja ajan vaatimusten tasalle.

Edellä lausuttuihin syihin katsoen pitää valiokunta välttämättömänä puolueopiston perustamisen, ja toivoo, ettei puoluekokous sallisi tässä enää vitkasteltavan, muistuttaen, että valtiollisen asemamme kärjistyminen jo nyt vaikeuttaa ja saattaa tuonnempana ajaksi estääkin joukkovalistustyömme. Ylläolevan perusteella ehdottaa valiokunta puoluekokouksen päättämään,

että puoluetoimikunta kohdistaisi kaikki voimansa siihen, jotta puolueopisto saataisiin toimeen ensi tulevan talven aikana.

Valiokunta puolestaan pitää tarpeellisena, että opisto toimisi jo alusta-alkaan kolmikuukautisen ajan, mutta katsoen puolueemme henkisten voimain puutteeseen ja siihen, että opiston tarve on kärjistynyt aivan äärimmäisiin, voitaisiin nyt ensi aluksi tyytyä kaksikuu-

kautiseenkin oppijaksoon, ellei voittamattomain esteitten sattuessa laajempaa suunnitelmaa voida sillä kertaa toteuttaa. Missään tapauksessa ei opiston aikaansaamista ensi talven aikana saisi sivunttaa, jonka vuoksi ehdotamme,

että puolueopiston toiminta-aika määrättäisiin kolmeksi kuukaudeksi, mutta voittamattomain esteiden sattuessa voitaisiin aluksi tyytyä kaksikuukautisiin, ellei opistoa muuten saataisi toimeen.

Jos nämä ehdotukset saavat puoluekokouksen kannatuksen, lausuu valiokunta mielipiteenään,

että puoluetoimikunta oikeutettaisiin järjestämään opistoa koskevat yksityiskohdat, luento- ja oppiaineet pääasiassa sellaisiksi kuin viime syksyksi aijatun opiston työohjelma oli.

Mitä sitten niihin opiston puuhaamista koskeviin arvosteluihin tulee, joita evästyskeskustelussa käytettiin, näytti valiokunnan mielestä niin puoluetoimikunta kuin opistokomiteakin tehneen kaikkensa puolueopiston aikaansaamiseksi vuoden 1910 syksyllä. Ne syyt, jotka puuhan onnistumisen estivät, ovat pohjaltaan luettavat henkisten voimain puutteeksi puolueessamme, jonka auttamiseksi oltiin sillä kertaa voimattomia. Osaksi on asiaa vaikeuttanut yrityksen uutuus sekä ne suuret vaatimukset, jotka sellaiselle opistolle täytyy asettaa.

*K. Suosalon.
Aura Kiiskinen.*

*Väinö Kivisalo.
Riku Penttinen.*

Vilho Lehokas".

O. V. Kuusinen: Esitän ensimmäiseen ponsikohtaan muutosehdotuksen,

että puoluetoimikunta kohdistaisi kaikki voimansa siihen, jotta puolueopisto saataisiin toimeen niin pian kuin puoluetoimikunta suinkin voi katsoa sen tulevan niin kunnolliseksi, että hyöty siitä on suurempi kuin sen vaatimat kustannukset.

On ilahduttava se innostus, mikä tässä asiassa ilmenee, mutta myöskin mahdollisuudet on vartenotettava; opisto kai on tarkoitettu sellaisten tietojen lisäämiseksi, joita ei voi suomenkielisestä kirjallisuudesta saada. On siis tarkoin punnittava, onko meillä nyt opettajavoimia. Vallitsevaa innostusta ei olisi lamautettava huonolla opistoyrityksellä.

Anton Huotari: Tässä asiassa on jo vitkasteltu ainakin viisi vuotta.

Nyt on siitä jo vihdoin tehtävä loppu. Hyväksyttäköön siis valiokunnan mietintö. Ei tämä opistosuunnitelma parhain ole, mutta väliaikaisena olisi sitä yritettävä. Vasfedes olisi pyrittävä asia järjestämään Amerikan Työväenopiston tapaan. Se voisi paremmin tyydyttää Ammattijärjestönkin tarpeita.

Ehdotti toisen ponnin jälkeen lisättäväksi seuraavan uuden ponnin:

Samalla kokous huomauttaa, että tulevaisuuden päämääräksi on asetettava pitempiaikaisen ja laajempikurssisen opiston aikaansaaminen.

E. Haapalainen ehdotti kolmannen ponnin kuulumaan:

että puoluetoimikunta oikeutettaisiin yhdessä Suomen Ammattijärjestön toimikunnan kanssa, jos se sitä haluaa, järjestämään opistoa koskevat yksityiskohdat, luento- ja oppiaineet pääasiassa sellaisiksi kuin viime syksyksi aiotun opiston työohjelma oli.

V. Lehokas kannatti valiokunnan mietintöä. Vastusti Kuusisen ja Huotarin ponsiehdotuksia, samoin Haapalaisen lisäystä.

B. Elo kannatti Kuusisen ehdotusta.

Jalava teki muutosehdotuksen perusteluihin, että sanan „lentävä agitatsioni” jälkeen lisättäisiin sana »yksin”. (On korjattu edellä mietinnössä).

K. M. Evä kannatti valiokunnan ponsia sekä Huotarin lisäystä.

J. Vuoristo: Puolueen luentokurssit eivät ole täyttäneet tarkoitustaan. Opisto on saatava pystyyn.

Aura Kiiskinen: Tuntien omasta kohdastanikin sen puutteellisuuden, mikä opiston olemattomuudesta on aiheutunut, olen katsonut täytyväni kannattaa valiok. mietintöä.

A. Aaltonen oli sitä mieltä, että opiston lukukauden on välttämättä kestettävä 3 kuukautta, koska sen tulee tyydyttää siksi suuria vaatimuksia, ettei niitä kovin typistetyllä ajalla voida tyydyttää.

K. Niemi yhtyi Kuusisen ehdotukseen.

Hj. Siren vaati, että opisto on saatava kunnolliseksi. Sentähden yhtyi kannattamaan Kuusisen lausuntoa asiasta.

Äänestyksessä hyväksyttiin valiokunnan ensimmäinen ponsi, koskeva puolueopiston alkamista 48 äänellä 23 vastaan, jotka annettiin Kuusisen ehdotuksen puolesta. Mietinnön toinen ponsi hyväksyttiin sellaisenaan. Huotarin lisäehdotus hylättiin 38 äänellä 12 vastaan. Mietinnön kolmas ponsi hyväksyttiin Haapalaisen lisäehdotuksella 60 äänellä 9 vastaan, jotka annettiin mietinnön ehdotuksen puolesta.

Puoluetoimikunnan paikka.

Kun mietintöjä ei ollut valmiina, otettiin esille puoluetoimikunnan! paikan määrääminen.

O. V. Kuusinen ehdotti asian lykättäväksi.

Päätettiin määrätä nyt.

Anton Huotari ehdotti p.-toimikunnan paikaksi Helsinkiä.

J. Vuoristo kannatti edellistä ehdotusta.

Puoluetoimikunnan kotipaikaksi hyväksyttiin yksimielisesti *Hel-sinki*.

Laukon torpparien laina.

Raha-asiain valiokunta ehdotti, ettei Laukon torpparien 2,500 mkn? lainaa voida lahjoittaa, koska muut lainaajat voisivat tulla myöskin lahjoja pyytämään.

8. Nuorteva vastusti valiokunnan ehdotusta. Jos lainaa karhut-taisiin takaisin, herättäisi se pahaa verta varsinkin laajoissa torppari-piireissä. Laukolaiset olivat torppariliikkeemme esitaistelijoita, joten heitä kohtaan ei saisi olla kylmäkiskoisia.

J. Merivirta yhtyi edellisen puhujan lausuntoon.

E. Murto, N. Telkkä ja *K. Niemi* puolustivat lainan anteeksi an-tamista.

I Hörhanimer: Tämä on tilijuttu, eikä ole kysymys, että ne va-rat laukkolaisilta nyt takaisin riistettäisiin. Ei sitä nyt saisi pois pyyhkiä. Tulo- ja menoarviossa ei saada muuten lyömään tulo- ja menopuolta yhteen.

N. Parviainen Laukon lakkolaisten oloja tuntevana puolusti lainan lahjoittamista.

Nuortevan ehdotus hyväksyttiin 41 äänellä 40 vastaan, joten laina tuli lahjoitetuksi.

Seuraavan puoluekokouksen paikka ja aika..

Puoluekokouksen paikaksi ehdotettiin Tamperetta, Vaasaa, Kuo-piota, Joensuuta, Lahtea, Poria, Imatraa, Mikkeliä ja Torniota. Ää-nestyksen alaisiksi tulivat vain Tampere, Kuopio, Joensuu, Vaasa,, Lahti ja Pori. Eri äänestysten jälkeen hyväksyttiin tulevan puolueko-kouksen paikaksi *Tampere*. Kokousajan suhteen päätettiin yksimie-lisesti, että se on vuonna 1913 puolueuuvoston lähemmin määrää-minä päivinä.

Päätöksen johdosta jätettiin seuraava lausunto:

Seuraavan puoluekokouksen paikan määräämiseen nähden oa huomautettava, että niin kauvan kuin puoluekokousten paikkaa ei ole va-

kinaisesti määrätty, olisi pyrittävä suurempaan tasapuolisuuteen eri seutujen välillä. Yleisistä puolueen ja ammatillisten järjestöjemme y. m. kokouksista on ehdottomasti paikallista herättävää ja valistavaa hyötyä, mutta ei ole oikein että tämä y. m. hyöty niin usein sallitaan langeta saman paikkakunnan osaksi, eräitten seutujen jäädessä kokonaan sitä vaille. Varteenotettava on jo myöskin se suurempi taloudellinen rasitus, mikä viimeksi mainittujen osalle kokouksistamme säännöllisesti jää niin kauvan kuin matkakustannukset ovat kunkin piirijärjestön itsensä korvattavat. Kun sitäpaitsi nytkin ehdotettujen ja hyljättyiksi tulleitten kokouspaikkojen joukossa oli sellaisia, joihin matkustaminen varsinkin kesäisin on varsin helppoa, on syytä vakavasti toivoa, että nämä seikat tulevat toiste huomatuiksi.

<i>O. Piisinen.</i>	<i>Santeri Saarikivi.</i>	<i>J. Savola.</i>
<i>E. Sampo.</i>	<i>Mimmi Turunen.</i>	<i>A. Pennanen.</i>
<i>Hanna Malm.</i>	<i>Mikko Virkki.</i>	<i>Ilmari Tossavainen.</i>
<i>Antti Heikkinen.</i>	<i>A. Mäkelin.</i>	<i>Matti Lonkainen.</i>
<i>Pekka Huttunen.</i>	<i>S. Kurkinen.</i>	<i>O. Kannassalo.</i>
<i>A. Laakkonen.</i>	<i>M. Manninen.</i>	<i>J. Juntikka.</i>
	<i>K. Niemi.</i>	

Istunto päättyi klo 2,30 i.p.

Iltapäivän istunto.

Puhetta johti J. Vuoristo. Aluksi laulettiin „Työväen marssi”.

Muutos valiokunnan jäsenyydessä.

J. Merivirran sijaan valitusvaliokuntaan valittiin A. Vierimaa.

Vastalause turkulaisten asiaan.

Turun 1. etel. vaalipiirijärjestöä koskevaan, aamupäivällä tehtyyn päätökseen jätettiin näin kuuluva *vastalause*:

Katsoen siihen, että puolueemme voimassaolevien järjestösääntöjen 10 pykälä selvästi määrää, että puolueverot ovat tilitettävät puolueluotoimikunnalle kahdesti vuodessa helmi- ja elokuulla, joten siinä ei voi löytyä tulkintamahdollisuuksia, sekä katsoen siihen, että järjestösäännöt sitovat paitsi puoluejärjestöt ja -jäsenet myös puolue-neuvoston ja -toimikunnan, joten ei muulla kuin puoluekokouksella voi olla sitä valtaa minkä puolue-neuvosto puheenaolevassa kysymyksessä on, järjestösääntöjä rikkomalla uskotellut itsellään olevan, emme voi hyväksyä puoluekokouksen yllämainitun päätöksen ensimmäistä kohtaa perusteluineen.

Sitäpaitsi asettaa päätöksen viimeinen kohta puolueemme järjestöt puolueuuvoston mielivallasta ja päähän pistoista edelleen riippuvaksi, joten siinäkin suhteessa olemme pakotetut merkitsemään vastalauseemme. Helsinki syysk. 8 p:nä 1911.

Aku Attila.

J. Merivirta.

S. Rönnerberg.

Juho Petäjä.

Kaarlo Santala.

J. Kujanpää.

Puolueen ja eduskuntaryhmän välinen suhde.

Esitettiin seuraava eduskunta-asiainvaliokunnan mietintö n:o 1:

„Valiokunta on käytettävissä olevien asiakirjain perusteella tullut huomaamaan, ettei puoluetoimikunta ja puolueuuvosto ole noudattanut Kotkan puoluekokouksen tässä suhteessa antamia määräyksiä, eikä eduskuntaryhmänkään taholta ole mainitussa suhteessa tehty alotetta muuta kuin yhden kerran, jonka vuoksi lausuu kokous:

että puoluetoimikunnan ja neuvoston sekä eduskuntaryhmän suhde on saatava läheisempään vuorovaikutukseen, muistuttaen Kotkan puoluekokouksessa tästä asiasta tehdystä päätöksestä.

J. Merivirta.

J. Rikonen.

J. Vatanen.

Emil Murto.

J. Salminen.

J. Linnivuo.

Hanna Malm."

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Eduskuntaryhmän toiminta yleensä.

Eduskunta-asiainvaliokunta esitti mietinnössään n:o 2:

„Sosialidemokratian eduskuntaryhmän toimintakertomuksen sekä evästyskeskustelussa annettujen lausuntojen perusteella on valiokunta ottanut sos.-dem. eduskuntaryhmän toiminnan Kotkan puoluekokouksen jälkeiseltä ajanjaksolta arvosteltavakseen ja sen johdosta lausuu käsityksensä seuraavaa:

Kotkan puoluekokouksessa lausuttiin sos.-dem. eduskuntaryhmälle melkoisen selvät ohjeet. Ryhmä on koettanutkin niitä noudattaa, onnistuen toisinaan paremmin toisinaan huonommin. Joissakin kysymyksissä on ryhmän toiminnassa havaittavissa suoranaista leväperäisyyttäkin. Selvemmin se ilmeni yhdistyslain käsittelyssä.

Yleensä kuitenkin joitakin poikkeuksia lukuunottamatta, on ryhmän toiminta ollut moitteetonta.

Yksityisten ryhmän jäsenten menettely sen sijaan ei ole sitä läheskään ollut. Useat ryhmään yksityiset jäsenet ovat törkeästi lyöneet laimiin edustajavelvollisuuksiaan, joko siten, että ovat pitäneet tarpeettomasti pitkiä lomia tai olleet ilman pätevää syytä poissa tärkeistä ratkaisevista äänestyksistä, esim. siviiliavioliittolain, yhdistyslain y. m. työväestölle tärkeiden lakien käsittelystä, aiheuttaen siten menettelyllään valitsijoille tuntuva tappiota.

Pankkivaltuusmiesvaaleissa v. 1909 valtiopäivillä niinikään jotkut sos.-dem. eduskuntaryhmän jäsenet menettelivät omavaltaisesti vastoin Kotkan puoluekokouksen selvää käsitystä.

Ylläolevan ja sos.-dem. edustajaryhmän toimintakertomuksen perusteella lausuu kokous:

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on osapuilleen toiminnut valitsijoita tyydyttävällä tavalla ja puoluekokous velvottaa hyväksymänsä lausunnon perusteella sos.-dem. eduskuntaryhmän vastaisuudessa noudattamaan itsenäistä ja yhä selvempää köyhälistön tinkimätöntä luokkataistelua tulkitsevaa menettelyä.

Edustajatoimensa laiminlyöneiden edustajain suhteen päättää kokous,

että sos.-dem. eduskuntaryhmän on entistä tarkemmin seurattava yksityisten ryhmän jäsenten edustajatoimintaa ja aina epäkohdan tapahtuttua se peittelemättä paljastettava, sekä sen lisäksi toimintakertomuksessa yksityiskohtaisemmin selostettava, jotta valitsijoilla sen perusteella on parempi tilaisuus arvostella edustajainsa toimintaa.

J. Merivirta..
I. Vatanen.
I. Salminen.

J. Rikkonen.
Emil Murto.
J. Lumivuokho.

Sanna Malm.

H. Kotiranta: Ehdotti poistettaviksi perusteluista sanan „törkeä”, ja ponnassa muutettavaksi sanan »osapuilleen” sanaksi „kutakuinkin”.

J. Hautala sanoi, että mietintö halventaa eduskuntaryhmää, joten se on palautettava valiokuntaan siistittäväksi.

M. Turhia: Valiokunta on sivuuttanut ryhmän hajanaisuuden. Ryhmä on hajaantunut kahtia. Enemmistöt ja vähemmistöt ovat siten turnailleet toisiaan vastaan, vaikka useat piiri kokoukset ovat sen tuominneet. Ryhmä on saatava ulospäin ehyeksi. Vähemmistön

on alistuttava enemmistön päätökseen. Mietintöön on liitettävä seuraava ponsi:

Katsoen siihen, että eduskuntaryhmän keskuudessa on ilmennyt puoluettamme vahingoittavaa hajaannusta, jopa siinä määrässä, että ryhmän eri osat enemmistönä ja vähemmistönä — ovat eduskunnassa taistelleet toisiaan vastaan ja koska sellaisesta hajanaisesta menettelystä jos sitä tulisi yhä edelleen jatkumaan, syntyisi sekavuutta puolueemme toimintaan, tuottaen vahinkoa puolueellemme, niin päättää kokous:

että eduskuntaryhmän tulee huolellisesti harkita eduskunnassa esille tulevat asiat ja tarkasti määrätä kantansa niihin ja,

että ryhmässä vähemmistöön jääneiden tulee alistua enemmistön päätöksiin; olkoon heillä kuitenkin oikeus ilmoittaa eduskunnan pöytäkirjaan eriävä kantansa, ryhtymättä väittelyyn enemmistöä vastaan.

Anni Huotari sanoi mietinnöstä tulevan siihen käsitykseen, että suuri osa ryhmästä löisi laimin tehtävänsä. Se ei ole totta. Sana „useat" oli muutettava sanaksi „jotkut".

V. *Kivisalo* ehdotti toisen ponnin kuulumaan:

että sos.-dem. eduskuntaryhmän on seurattava yksityisten ryhmän jäsenten edustajatoimintaa ja aina epäkohdat peittelemättä ilmoitettava piiri-toimikunnille sekä sen lisäksi toimintakertomuksessa siitä mainittava, ja jos edustaja ilman hyväksyttävää syytä on ollut poissa köyhälistölle tärkeistä äänestyksistä, niin on hänen jätettävä paikkansa varamiehelle.

J. Juntikka kannatti mietinnön palauttamista valiokuntaan aikaisemmin ehdotetussa tarkoituksessa.

O. Tokoi: En tahdo erikoisesti puolustaa ryhmää. Toveri Turkialla on hyvä tarkoitus. Vaikka panen suuren arvon ryhmän eheyteen, niin ei olisi hyvä jos se on aivan yhdessä äänessä määkivä lauma. Sitä nyt ei saada aikaankaan, kun valitsijat ovat evästäneet eri tavalla edustajia. Kuitenkin voidaan Turkian ajatussuunta ilmaista mietinnössä, jonka tähden se voidaan valiokuntaan lähettää.

B. Lahti katsoi, että pääpaino on pantava ryhmän eheyteen, Turkia on osannut oikeaan lausunnossaan. Tokoi kyllä sanoi oikein edustajain erilaisiin evästyksiin nähden. Mutta se ei saa kuitenkaan ehkäistä ryhmän yhtenäistä esiintymistä. Vähemmistön on alistuttava

enemmistön päätökseen. Eriävää mielipidettä ei saisi merkitä eduskunnan pöytäkirjaan, kuten Turkia ehdottaa, vaan ainoastaan ryhmän pöytäkirjaan.

O. V. Kuusinen: Turkian ehdotus olisi keskusteltava menettelytapavaliokunnassa.

Hilja Pärssinen: Edustajat ovat velvolliset noudattamaan piirinsä evästyksiä. Jos ryhmän vähemmistö pakotetaan enemmistöä noudattamaan, voisi se saada edustajan ristiriitaiseen asemaan. Kukaan ei ole urheillut lähtiessään enemmistöä vastaan. Vastustan siis Turkian ehdotusta.

A. Aaltonen: Mietintö on sanamuodoltaan epäonnistunut, samoin on se epäloogillinen. Niinpä perustelussa sanotaan ryhmän toimintaa onnistuneeksi, ponsissa taas „osapuilleen" epäonnistuneeksi. Mietintö on siis palautettava valiokuntaan.

O. Suutala ehdotti, että „törkeä" sana muutetaan »moitittavalla tavalla".

J. Lumivuokko: Edelliset puhujat ovat ampuneet yli maalin. Sana „törkeä" on paikallaan. Ryhmän toimintakertomus on puutteellinen, joten parempaa mietintöä en ole saanut, Aaltonen epäonnistui todistaessaan epäloogillisuuksia mietinnössä. Me voimme sitä kaunistella, mutta silloin ei ole mietintö todellisuuden mukainen.

J. Savola kannatti valiokuntaan lähettämistä Kivisalon lausunnon huomioonottaen.

J. Vatanen kannatti mietintöä. Vastusti sen valiokuntaan takasin lähettämistä.

K. M. Evä ehdotti pontteen sen suuntaisen lisäyksen, että yksityisten edustajain laiminlyönnit ovat peittelemättä paljastettavat piiri-toimikunnille eikä yleensä vaan paljastettava, kuten ponnassa lausutaan. — Puolusti Turkian ehdotusta, kannatti mietinnön valiokuntaan palauttamista.

J. Rikkonen kannatti Lumivuokon lausuntoa mitä tulee ryhmän muutamain jäsenten laiminlyönteihin. Me emme voi sitoa eri suuntia ryhmässä, kulen Turkia ehdottaa.

3. *Merivirta* selosti valiokunnan puolesta, ettei riitä se että piirille vain annetaan tieto edustajain toiminnasta. Siitä on mainittava ryhmän kertomuksessakin.

Keskustelun loputtua äänestettiin valiokunnan ja Kivisalon ehdotusten välillä, jolloin jälkimäinen voitti 22 äänellä 14 vastaan; jonka jälkeen äänestettiin valiokunnan ja Turkian lisäysehdotuksen kesken jolloin Turkian lisäys mietintöön päätettiin lisätä 32 äänellä 22 vastaan.

Sen jälkeen lähetettiin asia valiokuntaan sanottujen muutosten tekoa varten.

Eduskuntaryhmän suhtautuminen yhdistyslaki-kysymykseen.

Eduskunta-asiainvalidikunta mietinnössään n:o 3, lausui:

»Valiokunta käsitellessään viime istuntokaudella hyväksytyksi tullutta Yhdistyslakia lausuu siitä käsityksensä:

Katsoen siihen, että mainittu laki yhdistyksistä ei turvaa työväelle yhdistysvapautta, koska useat lainkohdat antavat virkavallalle ja muillekin vallassaoleville tilaisuuden kuristaa työväen luokkataisteluvapautta,

ja koska eduskuntaryhmä, tuntiessaan tämän lakiehdotuksen kehouden, ei kiinnittänyt siihen sanottavasti huomiota, ei edes senkään jälkeen, kun ryhmän vallan oikea päätös, lain kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus kerran toisessa käsittelyssä oli tullut eduskunnassa hylätyksi ja kun minkäänlaisia toiveita ei ollut tämän päätöksen muuttumiseen kolmannessa käsittelyssä, osoitti ryhmä toiminnallaan ilmeistä leväperäisyyttä työväestölle niin perin tärkeässä kysymyksessä ja siten toiminnallaan antoi pätevän aiheen eräille ryhmän jäsenille lakiehdotuksen viime tingassa vaalien yli lykkäämisehdotuksen tekemiseen, jonka kautta ryhmä olisi saanut tämän kuristuslain eduskunnassa hyväksymisen ainakin viivästymään, jos ei mahdollisesti kokonaan estetyksikin, lakiehdotuksen valitsijain arvosteltavaksi jouduttua, lausuu kokous,

että sosialidemokratinen eduskuntaryhmä yhdistyksiä koskevan lain käsittelyssä viime istuntokaudella on tehnyt itsensä syypääksi moitittavaan laiminlyöntiin. Tähän ovat etenkin syypäät ne ryhmän jäsenet, jotka eivät käyttäneet kaikkia Valtiopäiväjärjestyksen sille tarjoamia keinoja mainitun lain hyväksymisen ehkäisemiseksi.

J. Merivirta.

I. Salminen.

J. Rikonen.

J. Vatanen.

J. Lumivuokho.

Emil Murto.

Hanna Malm".

M. Paasivuori: En tahdo lieventää tässä mietinnössä lausuttua tuomiota, mutta tahdon esittää siihen seuraavat lisäponnet:

Kokous tämän lisäksi lausuu vaatimuksenaan, että niiden sos.-dem. eduskuntaryhmän jäsenten, jotka tekivät itsensä syypäiksi viimeainittuun laiminlyöntiin, on heti eduskunnan kokoonnuttua pyydetävä ZTv edustajatoimesta ja on varajäsenet kutsuttava heidän sijaansa, ja

jos mainituilla henkilöillä on puolueessa tai puolueeseen kuuluvissa järjestöissä muita luottamustoimia, on heidän niistä heti erottava, ja jos he eivät sitä tee, on järjestöjen heidät erotettava.

Anton Huotari: Jos valiokunnan mietintö hyväksytään, tietää se sitä, että eduskuntaryhmässä ei tarvitsekaan asioita valmistella, vaan kukin saa täysi-istunnossa esittää, mitä haluaa. Jos halutaan tästä menneestä asiasta paheksuminen lausua, on se kohdistettava koko ryhmään, eikä erikoisesti joihinkin sen osiin. Ainakin pönnen viimeinen lause on poistettava.

V. Kivisalo: Pönnen viimeinen lause pois ja sijalle:

Tähän ovat suurimpina syyllisinä pidettävät ne ryhmän jäsenet jotka olivat poissa äänestyksestä, kun toisessa lukemisessa äänestettiin lain hyväksymisen tai hylkäämisen puolesta.

Perustelut ovat vastaavalla tavalla muutettavat. Törkein laiminlyönti oli se, ettei lakia saatu hylätyksi muutamien omien miesten poissaolon vuoksi.

8. Nuorteva väitteli mietintöä vastaan. Luki Kalle Hämäläisen kirjoituksesta „Savon Työmiehessä” kohdan, jonka katsoi osottaneen, että n. k. jyrkätkin asiasta ovat eri mieltä. Luettu lausunto oli seuraava:

»Jos siis tästä asiasta joku arvostelu annetaan, on siinä koko ryhmä samalla tavalla arvostelun alainen, vaikkakin ehken Kotonen ja Valpas yksityisistä ryhmän jäsenistä eniten vastuunalaisuudessa. Kotonen lakivaliokunnan jäsenenä ja Valpas siitä syystä, että vaikkakin hän, toisten ollessa kiinnitettyinä muihin eduskuntatöihin, käytti aikaansa tutustuakseen tarkemmintähän yhdistyslakijuttuun, pysyen samalla poissa perustuslakivaliokunnan kokouksista ei kuitenkaan viitsinyt — ehkä ei tahtonut kaa# — pitää huolta, että yli vaalien lykkäämistä tahtova kanta olisi tullut eduskuntaryhmän päätökseksi. Varmasti olisi se silloin saavuttanut tarpeellisen äänimäärän eduskunnassakin. Siis oikeastaan tuo Valppaan y. m. asiaa ajaneitten laiminlyönti vaikutti ratkaisevasti siihen tulokseen, ettei yhdistyslaki tullut lykättyksi yli vaalien».

Itse puolestaan ehdotti, että valiokunnan pönsistä poistettaisiin viimeinen lause, joten paheksuminen kohdistuisi vain yleensä ryhmään.

Pönneksi tulisi:

että sosialidemokratinen eduskuntaryhmä viime istunto-kaudella yhdistyslain vaalien yli lykkäämistä tarkoittavassa asiassa on tehnyt itsensä syylliseksi moitittavaan laiminlyöntiin.

J. Hautala: Mietintö olisi palautettava valiokuntaan korjattavaksi siten, että lausuttaisiin ryhmän tosin osoittaneen hieman laiminlyöntiä, mutta katsoo kokous sen johtuneen asian käsittelyn yhteydessä vallinneista olosuhteista, joten asia ei tällä kertaa aiheuta toimenpidettä puoluekokouksen puolelta.

O. Tokoi kannatti Paasivuoren lisäehdotusta.

J. Lumivuokko katsoi, että Paasivuoren ehdotus on kukkoilua. Jos ei saa arvostella ryhmää, niin mitä sitten koko tämä kysymys kokousohjelmassa tekeekään.

Olga Manner katsoi valiokunnan lausunnon liian lieväksi. Ehdotti, lausuttavaksi,

että ne ryhmän jäsenet, jotka äänestivät lain yli vaalien lykkäämistä vastaan, tai pysyttäytyivät päätökseen vaikuttamasta, eivät ole toimineet työväenluokan etujen mukaisesti.

J. Vatanen katsoi, ettei mietinnössä ole sanottu liikoja. Mutta kyllä valiokunta voi mietintöä vielä muutellakin.

A. Aaltonen ehdotti Paasivuoren ponnet hyväksyttäväksi sillä lisäyksellä, että se sovelletaan myös niihin, jotka eivät toimineet siihen suuntaan, ettei ryhmä olisi tehnyt moitittavaa tekoa. Erotkoon koko ryhmä! (Hilpeyttä.)

M. Turkia oli aikonut esittää samaa, mitä Aaltonen ehti tekemään. Jos kerran paheksutaan sitä osaa ryhmää, joka ei äänestänyt lykkäämisen puolesta, niin on paheksuttava myös niitä edustajia, jotka eivät toimineet sillä tavalla, että ylivaalien lykkäysehdotus olisi tullut ryhmässä esitetyksi. Todistettavasti Valpas jo ennen asiain toista käsittelyä on yksityisesti lausunut tuon ylivaalien lykkäysehdotuksen. Hän on siis myös syyllinen, koskei esittänyt sitä ryhmässä. Kannatti Nuortevan ehdotusta, jos kerran epäluottamuslausetta annetaan.

H. Hurmevaara katsoi, että Paasivuoren ehdotus on uhmaehdotus. Väitti että ryhmän jäsenet, kuten esim. Tokoi, tiesivät jo edeltäpäin Valppaan mielipiteen. Puhujaa oli evästetty paheksumaan niitä, jotka eivät äänestäneet yhdistyslakia yli vaalien.

K. M. Evä kannatti Nuortevan lausuntoa.

J. Vatanen: „Savon Työmiehen” kirjoitus ei tässä ole ratkaiseva. Siihen' ei Nuortevan siis tarvitse vedota. Nuortevan ehdotus ei ole kokouksen arvon mukainen. Jos valiokuntaan asia lähetetään, niin ei sitä tarvitse lähettää samaan valiokuntaan.

O. V. Kuusinen lausui kummastuksensa sen johdosta, että tällais-takin vakavaa asiaa Turkia ja Nuorteva käyttävät hyökätäkseen Valppaan persoonan kimppuun. Tosiasia kuitenkin on, että Valpas tässä teki enemmän kuin ehkä kukaan muu. Hän yksityiskohtaisessa lain

käsittelyssä Eduskunnassa teki useimmat ja parhaimmat muutosehdotukset, piti asiasta parhaan puheen ja lopuksi teki ehdotuksen, jonka tärkeyttä ja välttämättömyyttä täällä ei ole kukaan näkynyt uskaltavan kieltää. Siis jokseenkin vähän syytä hyökätä hänen kimppuunsa. Kannatti Olga Mannerin ehdotusta.

Äänestettiin ensin Olga Mannerin ja Kivisalons ehdotusten väliltä. Kivisalons ehdotus voitti 29 äänellä 9 vastaan. Sen jälkeen Nuortevan ehdotus voitti 31 äänellä 21 vastaan, jotka annettiin Kivisalons ehdotuksen puolesta. Lopullisessa äänestyksessä, joka suoritettiin nimenhuudon mukaan, voitti Nuortevan ehdotus mietinnön 43 äänellä 37 vastaan. Osa edustajia, jotka olivat myös ryhmän jäseniä, ei äänestänyt. Mietinnön muuttamista varten päätöksen mukaisesti lähetettiin asia takaisin eduskunta-asiainvaliokuntaan.

Eduskuntaryhmän suhde pankkivaltuusmiesvaaleihin.

Otettiin käsiteltäväksi eduskunta-asiainvaliokunnan mietintö n:o 4, joka oli näin kuuluva:

„Kotkan puoluekokouksen hyväksymä lausunto eduskuntaryhmän toiminnasta, velvoittaa ryhmää noudattamaan itsenäistä ja yhä selvempää köyhälistön luokkataistelun kannalla olevaa menettelyä.

Siitä huolimatta v. 1909 valtiopäivillä eräiden eduskuntaryhmän jäsenten menettely on ollut tästä poikkeava.

Katsoen siihen, että köyhälistölle ei ole hyötyä edustajan valitsemisesta pankkivaltuustoon, sillä porvarillisen yhteiskunnan puitteissa toimiva pankkilaitos ei tule köyhälistön etuja ajamaan, vaikka sos.-d. eduskuntaryhmällä olisi tilaisuus pankkivaltuuskunnassa olla edustettuna, päättää puoluekokous,

että sosialidemokratisen eduskuntaryhmän ei ole asetettava omaa ehdokasta, vaan tulee ryhmän joko kieltäytyä äänestyksestä, tahi äänestää tyhjillä lipuilla.

J. Merivirta.

J. Salminen.

J. Rikkinen.

J. Vatanen.

J. Lumivuokko.

Emil Murto.

Hanna Malm."

K. M. Evä: Ennen on paheksittu tyhjillä lipuilla äänestämistä. Nyt kehoitetaan ponnassa sellaiseen. Se on poistettava ponnasta.

E. Jalava toivoi mietinnön lähettämistä takaisin valiokuntaan.

F. E. Kellosabni: Valiokunnan ehdottama ponsilauselema on suoraan antiparlamenttaarinen. Siinä kielletään eduskuntaryhmää täyt-

tämästä valtiopäiväjärjestyksen määräämiä velvollisuuksia. Perusteluissa kyllä sanotaan syy, mikä aiheuttaisi tällaisen kieltäytymisen. Sanotaan, että porvarillisen yhteiskunnan puitteissa toimiva pankkilaitos ei tule köyhälistön etuja ajamaan: Se ei tietysti aja köyhälistön etuja muussa merkityksessä, kuin sikäli, missä määrin me kykenemme vaikuttamaan tämän laitoksen toimintaan. Eihän eduskuntakaan kykene ajamaan eikä aja köyhälistön etuja muuta kuin siinä määrin mikäli me siihenkin kykenemme vaikuttamaan. Kuitenkaan ei tästä ole huomautettu, eikä sanota, että me emme saa ottaa osaa eduskuntatyöhön. Näinkö pitkälle tahdotaan mennä erään yksityistapauksen johdosta. Puolueen pää-äänenkannattajakin on aikasemmin ollut aivan toisella kannalla kuin mille valiokunta on nyt asettunut. Vasta sen jälkeen kun tuo n. s. „konikauppa" oli tapahtunut on Työmies-lehti tavotellut tässä asiassa toista suuntaa. Itse tuolla kaupalla ei kai ollut mitään puoluetta vahingoittavia seurauksia, siitä ei seurannut mitään luokkataistelua heikontavaa, luokkavastakohtia himmentävää tulosta. Se oli vaan tilapäinen yhtymä sillä hetkellä työväen luokalle edullisimmaksi katsottavan toimenpiteen tavoittamista senlaatusissa asiassa. Siten on .tämä konikauppa käsitettävä. Sitä kyllä on koitettu tulkita jonkun yksityisen henkilön taloudellisen aseman parantamistoimenpiteeksi. Koitettu selittää yksityisen voitonpyynnöstä johtuvaksi. Sitä se ei kuitenkaan ole ollut. Mutta oli kai siitä jonkunlainen tulos siihen nähden, että se aiheutti vähäisen helpotuksen puolueen taloudellisten yritysten luottotarpeen tyydyttämiseksi. Se oli sillä hetkellä työväen edun kannalta katsoen edullinen teko. Se ei ollut sellainen miksi teoretikoiksi opettelevat kirjoittajat Työmieheissä ja useat piirikokoukset ovat koettaneet sitä tulkita. Tältä kannalta katsoen ehdottaisin, että jos tahdotaan siitä jotain sanoa, niin annettakoon lausunto jo tapahtuneesta asiasta, mutta älköön mentäkö tekemään suorastaan työlakoon pakottavia päätöksiä eikä vastaisuuteen nähden yksityiskohtaisesti määräämään eduskuntaryhmän menettelyä. Ehdotan siis seuraavaa:

että mietintö palautettaisiin valiokuntaan ja siinä tyydyttäisiin yksinomaan lausumaan puoluekokouksen käsitys kyseessä olevasta asiasta, määrittelemättä sen enempää yksityiskohtaista vastaisiin pankkivaltuusmiesvaaleihin nähden. Ei ainakaan suoranaiseen eduskunnalliseen työlakoon velvottamista.

A. Vatanen tahtoi kiellettäväksi pankkivaltuustoon menon. Yksilöiden ansionani on näytellyt suurinta osaa tässä asiassa eduskuntaryhmässä.

Anton Huotari leimasi edellisen puhujan väitteet rahasyistä mielikuvituksen tuotteiksi. Raha-asia ei ole vaikuttanut' muuta kuin sen, että on saatu mies tekemään puoluetoimistossa työtä valtion palkalla. Ryhmä on näet ennen vaalia päättänyt, että valitun tulee samalla palkalla työskennellä puoluetoimistossa. Itsenäisesti vaaliin ottaminen on sallittava entiseen tapaan. Ponneksi ehdotti;

että eduskuntaryhmän on itsenäisenä otettava osaa pankki-valtuusmiesvaaleihin.

M. Paasivuori tahtoi että johdonmukaisesti ponsi ulotetaan muihinkin eduskunnan valiokuntiin.

B. Elo: Evästykeskustelua ei valiokunta ole ottanut huomioon. Ehdotti, että ryhmä asettaa vaaleissa omat ehdokkaansa ja äänestää niitä.

J. Juntikka kannatti Huotarin lausuntoa.

Anni Savolainen: Mietintö on köykäinen. Olisi pitänyt ensin ratkaista, onko Suomen Pankki hallinnollinen laitos tai ei. Jos on, silloin noudatetaan Oulun kokouksen päätöstä, jos ei, silloin otettakoon vaaleihin osaa.

H. Jalonen kannatti Huotarin ehdotusta.

E. Toivonen: Suomen Pankki ei pilaa luokkarajoja. Kannatti Huotarin ehdotusta.

Sandra Lehtinen selitti Paasi vuorelle, että porvarit pyrkivät valiokuntain puheenjohtajaksi, että voisivat ajaa oman ryhmänsä etuja. Kellosalmen ehdotuksia ei katsonut tarvittavan vastustaa koska hän on ehdottanut mietinnön valiokuntaan palauttamista.

F. E. Kellosalmi vastusti Huotarin ehdotusta, koska se on liian yksityiskohtiin menevä.

F. Santanen: Jos ponsi hyväksytään, on eduskuntatyö mahdoton.

M. Peltola ei tahtonut yksityiskohtaisia määrittelyjä ja kannatti Kellosalmen ehdotusta.

Äänestyksessä voitti ensin Huotarin ehdotus Kellosalmen ehdotuksen 35 äänellä 8 vastaan. Lopullisessa äänestäksessä voitti Huotarin ehdotus 35 äänellä 32 vastaan, jotka annettiin mietinnön puolesta. Mietinnön muuttamista varten tämän mukaiseksi meni asia valiokuntaan takaisin.

Mielenosotusmerkit.

Raha-asiainvaliokunnan mietintö n:o 2 esitettiin ja kuului se:

"Valiokunta on ottanut käsiteltäväkseen puoluekokouksessa tehdyn esityksen että vastedes mielenosotusmerkit myydään yksinomaan työ-

väenjärj estojen välityksellä ja että vaan siellä, missä järjestöjä ei ole, saadaan käyttää yksityisiä jälleenmyyjiä.

Valiokunta on yksimielinen siitä, että pääasiana on pidettävä mielenosotusmerkkien mahdollisimman runsasta menekkiä, mutta keinot hyvän tuloksen saavuttamiseksi ovat eri paikkakunnilla kuitenkin erilaiset. Niillä paikkakunnilla joissa järjestöt toimivat ripeästi, osaaivat ne myöskin järjestää merkkien myynnin niin, ettei yksitysten myyjien kilpailua sanottavasti tarvitse pelätä. Toisilla paikkakunnilla taas, joissa järjestöjen toiminta on laimeaa ja leväperäistä, voivat innokkaat yksityismyyjät saada merkkejä kaupaksi enemmän, mutta kun tiedetään että heikot järjestöt eivät välitä eivätkä kykenekään merkkien myyntiä tehokkaaksi järjestämään, niin on suorastaan toivottavaa että sellaisille paikkakunnille saadaan järjestöjen avuksi innokkaita yksityismyyjiä, koska mielenosotusmerkeistä saatava voitto tulee sitä suuremmaksi, mitä enemmän merkkejä myydään. Mitä sitte tulee merkkien myyntipalkkion määräämiseen on valiokunta sitä mieltä että työväenjärjestöjen tulisi saada suurempi myyntipalkkio kuin yksityismyyjiäin, mutta sitä kuinka suuri myyntipalkkion koh- tuuden mukaan yleensä tulisi olla, ei valiokunta voi esittää puoluekokouksen päätettäväksi. Käsityksemme mukaan täytyy puoluetoimikunnalle tällaisissa asioissa jättää täysin vapaat kädet, koska sitovilla ennakkopäätöksillä ja määräyksillä helposti voidaan saavuttaa päinvastainen tulos, kuin mitä on tarkoitettu. Puoluetoimikunta on kah- tena viime vuotena onnistunut merkkien myynnin järjestämään niin että menekki on entiseen verraten varsin huomattavasti kohonnut, ja tämä mielestämme puhuu sen puolesta että merkkien myynnin jär- jestäminen edelleenkin olisi jätettävä puoluetoimikunnan vapaasti järjestettäväksi.

Edellä esitetyn perustalla ehdottaa valiokunta puoluekokouksen päätettäväksi;

että mielenosotusmerkkien myynnin järjestäminen edelleen- kin jätetään puoluetoimikunnan vapaasti järjestettäväksi, toivo- muksella, että myyjinä käytetään etupäässä työväen järjestöjä siellä missä nämät voivat myynnin hyvin suorittaa, ja että yksi- tyismyyjille, milloin näitä käytetään, maksetaan pienempi myyn- tipalkkio kuin työväenjärjestöille.

Helsingissä syysk. 7 p. 1911.

K. Heinonen.
N, A. Telkkä.

M. Teräväinen.
1. Hörhammer."

Mietintöön liittyi

Vastalause:

„Kun allekirjoittanut ei voi yhtyä valiokunnan enemmistön tekemään päätösehdotukseen, sillä mielestäni eivät enemmistön perustelut pidä paikkaansa siinä, että merkkien myynti vähentyisi jos ne järjestöjen välityksellä myötäisiin ja kun olen sitä mieltä, että mielenosotusmerkkien myynnistä saatu voitto olisi tuleva kaikki puoluejärjestöille, missä suinkin merkkiä voidaan järjestöjen välityksellä myydä, niin ehdotan, että puoluekokous päättäisi järjestää merkkien myynnin siten;

että mielenosotusmerkit myydään ainoastaan työväenjärjestöjen välityksellä siellä missä se on mahdollista ja että jos merkkejä yksityisten välityksellä myydään, maksettakoon yksityisille myyjille puolta pienempi myyntipalkkio kuin järjestöille.

A. Halme”.

Rajoitettiin kohta puhevuorot ja puheaika 2 minuuttiin.

J. Vatanen ehdotti hyväksyttäväksi vastalauseen.

S. Saarikivi ehdotti lausuttavaksi:

Sen johdosta, ettei viime vapuksi varustetut mielenosotusmerkit olleet tarkalleen semmoisia kun puoluetoimikunta tiedonannossaan esitti ja koska tästä merkkien erilaisuudesta oli jonkunlaista haittaa niiden menekille, kehoittaa kokous, että puoluetoimikunta vastaisuudessa lähettää kaikille tilaajille tarkalleen samanmalliset mielenosotusmerkit.

B. Roine esitti, että mielenosotusmerkkejä myydään kunnallistoimikuntien välityksellä. Siellä missä se ei ole mahdollista, myytäköön merkkejä muiden työväenjärjestöjen välityksellä. Missä tämäkään ei ole mahdollista myytäköön merkkejä yksityisten välityksellä, mutta maksettakoon yksityisille myyjille puolta pienempi myyntipalkkio kuin järjestöille.

K. Heinonen puolsi valiokunnan ponsia.

E. Haapalainen kannatti valiokunnan ehdotusta.

S. Vuorio kannatti vastalauseetta Saarikiven lisäyksellä.

Aura Kiiskinen kannatti Halmeen vastalauseetta ja yhtyi myös kannattamaan Saarikiven ehdotusta merkkien valmistamisesta samantavaisiksi.

Mimmi Turunen kannatti Saarikiven ehdotusta.

I. Hörhanimer selitti puolueelle koituvan vahinkoa n. 3,000 mk., jos hyväksytään vastalauseessa esitetty ehdotus. Kannatti valiokunnan mietintöä.

Äänestyksessä voitti mietintö ensin vastalauseen 42 äänellä 10 vastaan. Sitten voitti mietintö Roineen ehdotuksen 37 äänellä 5 vastaan. Lopullisessa äänestyksessä voitti mietintö sellaisenaan 44 äänellä 9 vastaan, jotka annettiin Saarikiven lisäyksen puolesta.

Tulo- ja menoarvio.

Esitettiin raha-asiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

„Valiokunta on ottanut kaikki anomusehdotukset käsiteltäväkseen tulo- ja menoarvion yhteydessä, sillä siitähän kokonaan riippuu missä määrin puolueen varoista voidaan avustuksia myöntää.

Mitä puolueuueuvoston ehdotukseen puolueen tulopuoleen tulee, on valiokunta sitä mieltä, että tuloerät ovat arviossa otetut niin korkeaksi, ettei sitä voida enään mitenkään korottaa, joten menoerät ovat järjestettävät sen mukaan, kuin tulot niihin riittävät.

Pyydetty avustukset ovat taas sellaisia, että niihin olisi kaikkiin suostuttava, sillä valiokunta pitää ne kaikki yhtä tärkeinä. Mutta kun evästyskeskustelussa hyvin valtavasti kannatettiin ehdotusta, että nuorisoliitolle annettaisiin avustukseksi 1,500 mk., on valiokunta ottanut tuon summan menoarvioon, vaikka valiokunta onkin sitä mieltä että nuorisoliitto, johon kuuluu ainakin yhtä maksukykyistä joukkoa kun esim. nais- ja palvelijaliittoihin, saisi tyytyä yhtä suureen avustukseen. Ihanneliitto, jonka jäsenet eivät voi mitään maksaa, tarvitsisi kuitenkin yhtä välttämättömästi avustusta, niin on valiokunta joutunut hyvin tukalaan asemaan koittaessaan pienentää sellaisia menoeriä joissa ei olisi pienentämisen varaa, saadaksensa siten edes vähäisen osan näille avunpyytäjille. Tulopuoli arviossamme on siis aivan samallinen kuin puoluetoimikunnan ehdotus, mutta menopuolelle on tehty pieniä muutoksia, joten ehdotuksemme on kokonaisuudessaan seuraava:

Tulo- ja menoarvio vuosille 1912—13.

Vuotuiset tulot:

Puolueverojen tili	25,000:
Mielenosoitusmerkki tili	10,500
Kevät-julkaisu tili	3,000:
Työv. kalenterin tili	9,000:
Kirjatili	1,000:
Korkotili	1,500:
Säästövaroista	1,250:
Smk.	51,250:

*Vuotuiset menot:**Agitationsi tili:*

2 Luennoitsijalle	5,400:	
Matkakuluja	1,100:	
Luentokurssit eli opisto . . .	5,000:	
Vaalijulistus.	1,000:	12,500: -

Avustus tili A:

Sos.-dem. nuorisoliitolle . . .	1,500: —	
„ naisliitolle	500: —	
	500: —	
Palvelijaliitolle	500: —	
Siirto:	3,000: —	12,500: —
Ruotsalaisille, korkeintaan . .	1,000: —	
Työv. arkistolle, korkeint. . .	1,000: —	
Piiriavustuksiin „	4,000: —	9,000: -

Avustus tili B:

Puoluever. piireille 5 ä 7 %	1,500:	
V3 mielenosoit. merk. piireille	3,500	
Vs » » Amm. järj.	3,500	
V, Kevätlehd. voit. lehdille	1,500:	10,000: -
Työv. sihteeristölle	1,000:	
Kansainväl. ja Kongressimatkatili . . .	1,000	
Puoluekokouksen tili	3,000	
Puolueneuvoston tili	1,400:	
Kulunkitili	4,000:	
Palkkatili	7,500:	
Inventariotili ja satun, menojen tili . .	600:	
Poisto velallisten tililtä	1,250:	

Smk. 51,250:

Helsingissä 8 p. syysk. 1911.

A. Halme.

K. Heinonen.

M. Teräväinen.

I. Hörhanvmer.

N. A. TelkM".

J. Vuoristo ehdotti sellaista muutosta, että ihanneliitolle myönnettävä apuraha määrättäisiin J,000 markaksi ja nuorisoliitolle annettava summa 1,000 markaksi.

I. Hörhamvner huomautti, ettei puolueelta voida kaikille tarkoituksille lypsää varoja; ei riitä niitä.

A. Aaltonen ehdotti ohjelmakomitealle annettavaksi 1,000 mk.

S. Nuorteva kummasteli että nuorisoliitolle ehdotetaan yhtäpaljon kuin toisille liitoille yhteensä. Kannatti Vuoriston ehdotusta.

J. Railo kannatti mietinnön ehdotusta nuorisoliiton suhteen. *Palvelijaliitolle* ehdotettu määrä olisi annettava lisäksi *naisliitolle* ja *naisliitto* ja *nuorisoliitto* velvotettava toiminnassaan harjoittamaan myös agitatsioonia palkollisväestön keskuudessa.

Jalo Kohonen ehdotti seuraavan avustusjakojärjestyksen:

Sos.-dem. nuorisoliitolle 1,500 mk., *Naisliitto* 1,000 mk., *Ihanneliitto* 1,000 mk., *Työv. arkisto* 500 mk., *Piirivastuksiin* 3,000 mk., *Sosialistinen aikakauslehti* 500 mk.

K. Rantala ehdotti: luennoitsijalle 3,000 mk., *piirivastuksiin* 5,000 mk., *nuorisoliitolle* 1,200 mk., *IhanneliitoUe* 1,200 mk.

J. Hautala: Jos kokous asettaa ohjelmavaliokunnan ehdottaman ohjelmakomitean, sen käyttövaroiksi määrätään 1000 mk. ja nämä varat otetaan mielenosotusmerkeistä piireille ja ammattijärjestölle osotetuista varoista 500 mk. kummastakin.

H. Jalonen kannatti *Hautalan* ehdotusta.

J. Juntikka: Ohjelmakomitealle on varattava 1000 mk. Se on otettava nuorisoliitolle ehdotetusta määrästä, joten sille jää 500 mk.

Hanna Kohonen: Ehdotan, että tulo- ja menoarvioon tehdään sellainen muutos että naisliitolle myönnetään 1,000 mk. ja ihanneliitoUe 1,000 mk. Nämä varat otettakoot siitä ylijäämästä, joka jää arvioituista tuloista. Todennäköisesti tulot ovat suuremmat kun miksi ne ovat arvioidut. Esim. työväen kalenterin tili on arvioitu paljon pienemmäksi kun viime vuonna, samaten puolueverojen tili, joten näistä saatu tulos on suurempi.

I. Tossavainen: Mietintö on palautettava takaisin valiokuntaan ja asia järjestettävä niin, että ohjelman uudistuskomitealle voitaisiin osottaa 1,000 mk. määräraha.

R. Elo: Tulopuolelle lisättävä korkotulot 3,000 mk. Menopuolella osotettava: vaalijulistukseen 1,500 mk., *ihanneliitoUe* 1,500 mk., ohjelmakomitealle 1,000 mk. Avustus pois kokonaan nuorisoliitolta, naisliitolta ja palvelijaliitolta.

O. Suutala: Ehdotan työväenarkiston menoerään 500 mk. lisäystä. Ja että ne piirit, joissa on ruotsalaista työväestöä harjoittaisivat myöskin niiden keskuudessa valistustyötä ja että puolue näille piireille myöntää enempi avustusta.

A. Vierimaa: Nuorisoliitolle 1,000 mk., palvelijaliitolle ei mitään, ohjelmakomitealle 1,000 mk.

Y. Komu ehdotti,

että, tulo- ja menoarvioehdotusta muutettaisiin siten, että valiokunnan ehdotuksessa piirien avustustilissä oleva 4,000: — mk. kohotettaisiin 6,000 markkan. Lisättävä summa voitaisiin hyvin siirtää siten että vaalijulistustililtä olevasta tuhannesta markasta vähennettäisiin 500 mk. Ruotsalaisille ehdotetusta tuhannesta markasta vähennettäisiin samoin 500 mk. Sen sijaan voitaisiin tuloarvioehdotusta mielenosoitusmerkeistä kohottaa puuttuvalla summalla, joka sittenkään ei vielä ole liian korkeaksi arvioitu.

K. Niemi kannatti Komuj ehdotusta.

A. Nieminen ehdotti tulot työväen kalenterista arvioitavaksi

10,500 mkaan. Menopuolelle seuraavat muutokset: Ihanneliitolle 1000 mk., ohjelmakomitealle 1,000 mk.

K. H. Viik vastusti arkistomäärärahan alennusta.

V. Vankkoja vastusti nuorisoliitolle ehdotetun summan alentamista. Ihanneliitolle riittää toistaiseksi 500 mk.

A. Attila kannatti Hanna Kohosen ehdotusta.

Aura Kiiskinen samoin.

Fanny Ahlfors kannatti naisliitolle ja ihanneliitolle korotusta.

A. Halme valiokunnan puolesta mainitsi, että tulopuolella on kenties liian suuret summat. Tuloja ei voida siis lisätä. Avustuksia saamaan pitää valiokunta jokaisen pyytäneen järjestön yhtä hyvänä. Mutta kun evästyskeskustelussa valiokuntaa kehoitettiin antamaan nuorisoliitolle enemmän kuin muille, niin siksi valiokunta esittää sille 1,500 mk. Mutta jos tahdotaan, niin pannaan jokaiselle järjestölle yhtäpaljon.

Kun oli näin paljon tehty eri ehdotuksia, ilmoitti puheenjohtaja, että niistä voidaan äänestää vasta huomenna.

Istunto päättyi klo 10,35 ip.

Kuudes kokouspäivä.

Lauantaina syyskuun 9 pnä.

Aamupäivän istunto.

Puhetta johti M. Paasivuori. Alkajaisiksi laulettiin »Työväen joukot". *Nimenhuudosta* poissa: Kallio, Telkkä, Kannisto

Tulo- ja menoarvio.

Ryhdyttiin äänestämään tulo- ja menoarviota koskevista muutosehdotuksista.

Eri äänestysten jälkeen tehtiin menopuolelle seuraavat muutokset: nuorisoliitolle 1,000 mk., naisliitolle 1,000 mk., ihanneliitolle 1,000 mk., ohjelmakomitealle 1,000 mk., sosialistiselle aikakauslehdelle 500 mk. Muuten hyväksyttiin menoarvioehdotus. Näitä muutoksia varten lähetettiin asia takaisin valiokuntaan.

Kansainväliseen sos.-dem. sihteristöön jäseniksi valittiin vakinaiseksi *Edvard Valpas*, varalle *O. T. Euusinen*.

Järjestösääntöjen muutokset.

Esitettiin valitusvaliokunnan mietintö n:o 3, joka kuului:

Puoluekokoukselle on tehty ehdotuksia järjestösääntöjen muuttamiseksi seuraavissa kohdissa:

1. Että varsinaiset piirikokoukset siirretään huhtikuulta syyskuulle.
2. Että puolue-, piiri- ja kunnalliseen toimintaan menevät verot suoritetaan kupongeissa.
3. Että ratkaisevien äänestysten tuloksia yhdistettäessä, tulee olla yksi jäsen kustakin paikallisjärjestöstä kunnallistoimikunnan kanssa sitä suorittamassa.
4. Että edustajia puoluekokoukseen valitaan yksi kutakin alkavaa veronsa täysin maksanutta 100 jäsentä kohti.
5. Että puoluekokouksessa ratkaistaan asiat annettujen äänten enemmistöllä. (Takaportit pois.)
6. Että itsekullakin valitsijayhdistyksellä olisi oikeus asettaa eduskuntaehdokkaansa.
7. Että puolueyhdistys ja -osasto saa vakavan harkintansa perusteella maksuista vapauttaa todellisesti maksukyvyttömät henkilöt, ja antaa heille täydelliset jäsenoikeudet kaikissa äänestyksissä y. m. ja että heidät puoluetilastossa merkitään erityiseen „maksuista vapautettujen” sarakkeeseen.

Ehdotuksien suhteen asettui valiokunta yksimielisesti ehdottamaan,

että ne hyljättäisiin niillä perusteluilla kuin puoluetoimikunnan tätä asiaa koskevissa perusteluissa mainitaan.

Siihen ehdotukseen, että jokaisesta kunnasta valitaan yksi edustaja kutakin järjestöä kohti piirikokoukseen ja että järjestöt suorittavat itse edustajansa palkan, ei valiokunta ole myöskään yhtynyt.

Mainitun ehdotuksen tilalle ehdottavat valiokunnan kaksi jäsentä,

että jokaisesta kunnasta valitaan yksi edustaja kutakin alkavaa 150 jäsentä kohti.

Valiokunnan kolme jäsentä puolsivat järjestösääntöjä pysytettäväksi ennallaan tässä kohden.

Mimmi Turunen.

Antti Nieminen.

Fanny Ahlfors.

M. Jokisaari.

V. Lehokas."

Muut osat mietintöä hyväksyttiin yksimielisesti, mutta viimeisestä kohdasta oli äänestettävä. 50 äänellä 7 vastaan päätettiin järjestösäännöt pitää ennallaan tässäkin kohden.

Puolueneuvoston jäsenet.

Puolueneuvoston jäseniksi hyväksyttiin seuraavat piirikokousten asettamat ehdokkaat:

Uudenmaan läänin vaalipiiristä	<i>Aatto Siren,</i>	varalle	<i>Aatu Halme.</i>
Turun eteläisestä	„ <i>J. Merivirta,</i>	„	<i>V. Annala.</i>
Turun pohjoisesta	„ <i>V. Laine,</i>	„	<i>N. Aronen.</i>
Hämeen eteläisestä	„ <i>V. Jokinen,</i>	„	<i>T. Alavirta.</i>
Hämeen pohjoisesta	„ <i>J. Peura,</i>	„	<i>E. Viljanen.</i>
Viipurin läntisestä	„ <i>J. Vuoristo,</i>	„	<i>P. Leppänen.</i>
Viipurin itäisestä	„ <i>M. Miettinen,</i>	„	<i>M. Virkki.</i>
Mikkelin	„ <i>A. Valjakka,</i>	„	<i>K. Hakala.</i>
Kuopion läntisestä	„ <i>O. Piisinen,</i>	„	<i>V. Vainio.</i>
Kuopion itäisestä	„ <i>A. Tammio</i>	„	<i>S. Kurkinen.</i>
Vaasan itäisestä	„ <i>O. Tuomi,</i>	„	<i>K. Mänty.</i>
Vaasan eteläisestä	„ <i>J. Buuskonen,</i>	„	<i>A. Aaltonen.</i>
Vaasan pohjoisesta	„ <i>K. Suosalo,</i>	„	<i>J. Tuomikoski.</i>
Oulun eteläisestä	„ <i>Y. Mäkelin,</i>	„	<i>H. Ahmala.</i>
Oulun pohjoisesta	„ <i>A. Laakkonen,</i>	„	<i>F. Lehtonen.</i>

Ruotsalaisen työväen edustajiksi: Uudeltamaalta: *V. Lundström* ja *K. H. Wiik*, varalle *G. V. Johansson*, Turun etel.vaalipiiristä *J. A. Ojala*, **varalle** *Hj. Axberg*, Pohjanmaalta *V. Blomqvist*, **varalle** *J. Sundqvist*.

Eduskuntaehdokkaiden asettaminen.

Käsiteltäväksi esitettiin valitusvaliokunnan mietintö n:o 2, joka kuului seuraavasti:

»Miten eduskuntaehdokkaat asetetaan, siitä eivät järjestösäännöt määrää mitään muotoa. Sääntöjen 21 §:n 5 kohdassa sanotaan: (Vaalipiirikokous) järjestää valtiollisten vaalien edellisessä kokouksessa piirin sosialidemokratiset valitsijayhdistykset ja sosialidemokratisten ehdokkaitten asettamisen." Tästä vajanaisuudesta on seurannut, että eduskuntaehdokkaat ovat asetetut eri piireissä eri tavalla. Paikoin asetetaan ja äänestetään ehdokasehdokkaat valitsijayhdistyksittäin, paikoin vaalipiirittäin. Toisissa piireissä arvostelee piirikokous ehdokasehdokkaat jo ennen piiriäänestystä, toisissa vasta piiriäänestyksen jälkeen.

Sitä tapaa, että piirikokous arvostelee järjestöjen ehdottamat ehdokkaat jo ennen piiriäänestystä, käyttää toinen puoli kaikista piireistä ehkäpä pieni enemmistökin, mutta päinvastaista tapaa, että piiriäänestys suoritetaan ensin ja sen jälestä kokoontuu piirikokous äänestettyjä arvostelemaan ja listoille asettamaan, käyttävät myös useat piirit. Valiokunnan mielestä löytyy kummallakin tavalla hyvät ja huonot puolensa. Valiokunta on asiaa harkittuaan asettanut ensin mainitun tavan kannalle ja perustelee tätä seuraavasti:

Kun järjestöt ovat ehdokasehdokkaansa esittäneet piiritoimikunnalle, jolloin piirikokous arvostelee nämät, mutta ei karsi niistä ketään ehdotettua, paitsi jonkun erityisen syyn vuoksi, on tästä se etu että kunkin ehdokkaan kyky ja sopivaisuus tulee paremmin punnituksi, kuin jos arvostelun suorittaisivat paikalliset järjestöt itse, jolloin paikalliset intressit saattaisivat olla määrääjinä. Vasta tällaisen arvostelun jälkeen pitää valiokunta piiriäänestystä sopivana. Piiriäänestyksen jälkeen asettavat piiritoimikunnat tai piirineuvosto eli sitä varten erityisesti valittu toimikunta ehdokkaat listoille saamansa äänimäärän mukaan.

Siitä, ovatko edustajaehdokkaat asetettavat ja valittavat piirittäin vaiko valitsijayhdistyksittäin, on valiokunta asettanut edellisen tavan kannalle. Piirittäin valittaessa tulevat piirin todelliset kyvyt valituksi huolimatta siitä millä paikalla he asuvat. Jälkimmäisessä tapauksessa määräisivät useimmiten paikalliset harrastukset.

Ylläolevan perusteella ehdottaa valiokunta puoluekokouksen hyväksymään ja pöytäkirjan välityksellä puolueen tiedoksi saattamaan sen ponnien, jonka Viipurin läänin läntisen vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunta on ehdottanut ja johon valiokunta on pienen lisäyksen tehnyt:

Vaalipiirikokous järjestää valtiollisten vaalien edellisessä kokouksessa piirin sosialidemokratiset valitsijayhdistykset ja järjestöjen ehdottamien sosialidemokratisten ehdokkaitten asettamisen puolueäänestyksen alaiseksi vaalipiirissä enemmistö-

vaaleilla, jolloin äänestetään piirikokouksen päättämää määrättyä ehdokaslukua koko vaalipiiriäänestyksessä. Enemmän ääniä saaneet asetetaan listoille niin, että ehdokkaat tulevat valituiksi siinä järjestyksessä kuin heidän saamansa äänimäärä edellyttää.

Tämän lisäksi ehdottaa valiokunta, että piiriäänestyksen perusteella lopullisesti listoille asetettaessa otettakoon huomioon mitä sos.-dem. puolueuuevosto on tästä asiasta päättänyt helmik. 27 p:nä 1910 pitämässään kokouksessa ja joka on julaistuna tälle kokoukselle esitetyn puoluetoimikunnan toimintakertomuksen sivulla 15 sovitettuna edellämainitun mietinnön mukaan.

Mimmi Turunen.
M. Jokisaari.

Fanny Ahlfors.
Vilho Lehokas.

Antti Vierimaa."

Keskustelu:

J. Merivirta puolsi valiokunnan pontta, mutta puolueuuevoston ennen tekemä päätös on ristiriidassa ponnen kanssa, joten ehdotti mietinnön viimeisen osan poistettavaksi.

O. Suutala: En voi puoltaa valiokunnan pontta, koska se edellyttää kahta piirikokousta edustajan asettamiseksi. On paras, että kunnallisjärjestöt ensin nimittävät ehdokkaat, sen jälkeen toimitetaan piirissä äänestys ja tämän perusteella piirikokous asettaa ehdokkaat.

V. Lehokas puolsi valiokunnan pontta, joka ei velvoita kahden piirikokouksen pitämistä. Puolueuuevoston asiaa koskeva päätös ei myöskään ole ristiriidassa ponnen kanssa, kun vaan se oikein sovelutetaan.

M. Penttinen puolsi valiokunnan mietintöä.

H. Jalonen teki lisäehdotuksen, että listoille asetuksen toimittavat piiritoimikunta ja -uuevosto yhdessä.

R. Elo ehdotti suhteellista vaalitapaa puolueäänestykseen.

II. Kotiranta kannatti Suutalan ehdotusta.

K. H. Wiik ehdotti mietintöä palautettavaksi valiokuntaan muodosteltavaksi siihen suuntaan, että myöskin vähemmistön mielipiteet tulisivat ehdokkaita asetettaessa huomioonotetuiksi.

M. Peltola ehdotti kysymyksen jätettäväksi vaalipiirittäin päätettäväksi.

Äänestyksessä voitti ensin Jalosen ehdotus 21 äänellä 9 vastaan Suutalan ehdotuksen. Sitten voitti mietintö 46 äänellä 13 vastaan Jalosen ehdotuksen. Lopuksi hylättiin Elon ehdotus suhteellisista vaaleista 52 äänellä 11 vastaan. Mietintö oli siis hyväksytty.

Päätöstä vastaan jätettiin seuraava

Vastalause:

Koska en voi hyväksyä puoluekokouksen tekemää päätöstä eduskuntaehdokkaitten asettamisessa, niin ilmoitan täten eroavan kantani yhtyen Suutalan ehdotukseen.

Hugo Kotiranta.

Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

Menettelytapavaliokunta esitti mietintönsä n:o 1, joka kuului:

..Puoluetoimikunnan antaman toimintakertomuksen johdosta.

Puoluekokous, tarkistaessaan puoluetoimikunnan antamaa toimintakertomusta, on lähettänyt siitä eräitä osia, lausunnon antamista varten, menettelytapavaliokuntaan.

Toimintakertomuksen sivuilla 13—14 olevien kansainvälistä edustusta koskevien asian ohella on valiokunta kiinnittänyt huomiota siihen, että kansainvälisen toimiston kokoontumisjulistuksen keralla antamien ohjeiden mukaan on kaikilla luokkataistelun kannalla olevilla valtiollisilla ja ammatillisilla järjestöillä oikeus lähettää kansainväliseen kongressiin edustajansa, jotka yhdessä muodostavat suomalaisen kansallisuusosaston, mille osastolle nykyisen jaottelun mukaan kuuluu yhteensä 8 ääntä.

Kun valiokunta pitää tärkeänä, että maamme tulee näissä kongresseissa edustetuksi luokkatietoisien köyhälistön mielipiteitä vastaavalla tavalla, olisi puolueuueuvoston valtuuksia antaessaan katsottava, että maamme edustus, loukkaamatta kansainvälisen sihteeristön antamia ohjeita, tulisi kansanvaltaisella ja köyhälistön etua vastaavalla tavalla järjestetyksi.

Kansainvälisen sosialistitoimiston pyytämässä ja puolueuueuvoston antamassa lausunnossa ilmenevää kantaa mailmati rauhan turvaamisesta, missä lausunnossaan puolueuueuvosto asettui Köpenhaminan kongressissa hyväksytyjen ponsien kannalle, pitää kokous nykyisiä oloja ja voimasuhteitamme vastaavana.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että kansainvälisen sosialistitoimiston tiedonannot ja kansainvälisten sosialistikongressien päätökset tehdään Suomen köyhälistölle mahdollisimman hyvin tunnetuiksi.

Puoluetoimikunnan toimintakertomuksen sivulla 17 puhutaan mielenosoituskokouksista. Tämän johdosta tekee valiokunta seuraavan huomautuksen:

Kun puoluejärjestöjen toimeenpanemilla mielenosoituksilla on sitäkin suurempi merkitys, jos niistä ajoissa saadaan tarkat

tilastot, velvoittaa kokous puoluejärjestöjä pitämään huolen siitä että pidettävistä mielenosotuksista kootaan tarkat tiedot mahdollisimman pian ja toimitetaan ne nopeasti puoluetoimikunnalle.

Toimintakertomuksen siv. 17—19 otsakkeella »Yleissilmäys valtiolliseen asemaan ja puolueemme toimintaan» varustetun kappaleen johdosta huomauttaa valiokunta, ettei ole tarpeeksi laajalti ja seikkaperäisesti kiinnitetty huomiota siihen vakavaan seikkaan, että puolueen jäsenmäärä aina vuodesta 1907 on säännöllisesti ollut alentumassa. Se on sitä valitettavampaa, kun tällainen seikkaperäinen tutkimus syistä puolueen jäsenmäärän alenemiseen epäilemättä olisi huojentanut puoluekokouksen tehtävää vastaisten toimintatapojen ja valistustyön suunnittelemisessa.

Neuvoston kokouskysymysten asiakirjat.

Järjestösääntöjen 63 § myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden neuvoston kokouksissa eräitten järjestöjen sekä puoluelehtien edustajille» tarkoittaen tietysti, että nämä neuvoston keskusteluihin osaaottaen tulkitsisivat parhaan tietonsa mukaan puoluejärjestöjen mielipiteitä ja siten osaltaan vaikuttaisivat puolueelle ja koko työväenliikkeelle edullisten päätösten aikaansaamista. Voidakseen tämän tarkoituksen mahdollisimman hyvin täyttää ja lisäksi välttyäkseen puutteellisen valmistuksen vuoksi erehdyksiltä tulisi näiden saada perehtyä kaikkiin niihin selvityksiin ja tietoihin, joita puoluetoimikunta joko ennen kokousta tai kokouksen aikana varsinaisille neuvoston jäsenille asiain johdosta kirjallisesti jakaa, jonka vuoksi

kokous velvoittaa Puoluetoimikunnan vastaisuudessa toimittamaan kaikille Puolueneuvoston puheoikeutetuille järjestöjen ja sanomalehtien edustajille kaikki neuvoston kokouksissa esille tulevia asioita koskevat ja neuvoston varsinaisille jäsenille toimitetut asiakirjat.

Neuvoston kokousselostelut.

Koska tähän asti käytännössä ollut tapa, että ainoastaan puoluesihteerin saa laatia selostukset neuvoston kokouksissa käsittelyn alaisina olleista asioista ja tehdyistä päätöksistä puoluelehtiin ei ole tarkoituksen mukainen, sen vuoksi, että sen kautta tiedot tulevat puolueen jäsenten kuuluville jonkun verran myöhästyneinä, eivätkä lehdet siis voi täyttää virkeälle sanomalehdelle pantuja vaatimuksia;

koska tuollainen Puolueneuvoston kokouksiin osaaottavien puo-

luelehtien toimittajien ammattitoiminnan holhous ei ole tarpeellista eikä hyödyllistäkään; ja

koska neuvosto itse on tilaisuudessa aina erikoisesti päättämään milloin jokin neuvostossa esillä ollut asia on sen luontoinen, ettei sitä ollenkaan saa laskea julkisuuteen tai että vasta jonkun vussin ajan kuluttua siitä saa kertoa, lausuu kokous

että puoluelehtien toimittajien sallitaan itse selostaa Puolueneuvoston kokouksissa esillä olleet asiat ja päätökset, ellei neuvosto ole jonkun asian julkisuuteen laskemisesta toisin päättänyt.

Valiokunnan päätösten tekoon näissä kysymyksissä eivät valiokunnan jäsenet O. V. Kuusinen eikä M. Turkia ole ottaneet osaa.

Helsingissä syysk. 8 p. 1911.

O. Tokoi.

N. Valavaara.

J. Rainio.

O. Piisinen.

A. Laakkonen

J. Peura.

J. Nurminen.

K. Manner."

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta.

Uusien puoluelehtien perustaminen ja jo perustettujen ja puoluejärjestöjen väliset suhteet.

Sanomalehtivaliokunta esitti mietintönsä n:o 2, joka sisälsi seuraavaa:

»Harkittuaan tästä kysymyksestä puoluekokoukselle jätettyjä eri alustuksia ja niiden pohjalla seurannutta keskustelua, on valiokunta tullut siihen tulokseen, että puolueemme sanomalehti-oloissa on monissa kohden sangen vakavia epäkohtia, joten puoluekokouksen velvollisuus on koettaa keksiä keinoja, miten ne saataisiin puolueen ja puoluelehdistön kokonaisetuja vastaaviksi.

Marraskuun jälkeinen suuri joukkojen nousu teki myöskin välttämättömäksi painetun sanan aseiden hankinnan, joten syntyi puoluelehtiä useihin sellaisiinkin paikkakuntiin, joissa niillä ei vielä ollut tarpeeksi muokattua maaperää, vaan joka seikka silloin, suuren innostuksen vallassa ollen, ei tullut tarkoin harkituksi. Nytemmin, ja varsinkin taloudellisen elämän kiristyessä on tämä seikka vasta tullut oikein näkyviin. On huomattu se surullinen tosiasia, että jotkut puoluelehtemme oikeastaan ovat elämisen mahdollisuutta vailla, koska niiden levenemisala osaksi on ollut liian rajoitettu, ja koska niitä

avustavat järjestöt useimmiten ovat olleet liian vähäpätöiset ja harvalukuiset. Sentapaiset sanomalehtihankkeet ovat sitte saaneet taistella ainaisten vaikeuksien kanssa, jotka eivät ole vähentyneet, syystä että ei ole voitu hankkia tarpeeksi pääomaa, riittävää määrää tilaajia. Tämä ainainen taloudellinen pula tekee m. m. sen, että lehdet eivät kykene palkkaamaan itselleen kyvykästä toimittajakuntaa, eivätkä muutenkaan jaksa pitää itseään sillä tasolla, jolla sosialidemokratisen sanomalehden tulisi olla. Samoin seuraa tästä pulasta se, että on liian ankarasti verotettava puoluejärjestöjä ja yksilöitä, joka taas vaikuttaa heikentävästi puolue toimintaan. Ja mikä pahinta, ahdinkotila johtaa tällaiset lehdet, jos varsinkin samassa vaalipiirissä on useampia puoluelehtiä, vasten tahtoaankin kilpailuun, joka vaikuttaa kaikin tavoin turmiollisesti puolueelämäämme.

Valiokunta katsoo sentähden välttämättömäksi, että tällainen asiain tila olisi korjattava, mutta kun valiokunnalla ei ole niitä välttämättömiä perusteita, joiden nojalla ainoastaan asiaa voitaisi yksityiskohdissaan käsitellä, pitää valiokunta luonnollisena, ettei kokous voi ryhtyä asiaan, vaan jättäisi sen puolue toimikunnan ja -neuvoston sekä asianomaisten järjestöjen tehtäväksi.

Valiokunta ehdottaa siis:

että puolue toimikunta ja -neuvosto ryhtyisivät ensi tilassa ottamaan selvää puolueen sanomalehtioloista ja eri puoluelehkien asemista ja milloin puolueen ja puoluelehdistön kokonaisuutisiin nähden tarpeelliseksi katsoisivat, ensin asianomaisten kanssa neuvoteltuaan, ryhtyisivät tekemään aloitteita eri puoluelehkien yhdistelemisistä, siirtämisistä ja lakkauttamisista piirikokouksille, jotka näistä asioista sitte lopullisesti päättävät.

Jotta neuvoston työ ei tulisi tässä kovin vaikeaksi, päättää kokous,

että jokaisen puoluelehden on vuosittain lähetettävä puolue toimikunnalle selostus tilastaan ja lyhennysote tilikertomuksesta.

Puoluejäsenten liiallisen verotuksen ehkäisemiseksi päättää kokous että

- a) Lehtien, jotka aikovat ryhtyä laajempaan avunkeräykseen tai puolueen jäsenien verottamiseen on käännyttävä puolue neuvoston puoleen ja pyydettyä sen suositusta.
- b) Jos piirikokous on päättänyt verottaa tai pakkolainalla rasittaa järjestöjä puoluelehden hyväksi, on asia alistettava puo-

lue toimikunnan tarkastettavaksi, joka, jollei voi piirikokouksen tekemää päätöstä hyväksyä, jättää sen puolueuueuvoston ratkaistavaksi.

c) Sellaisten puoluelehtien suhteen, jotka aikovat ottaa lainoja puolueeseen kuuluvilta osastoilta taikka puoluevelvollisuuteen y. m. vetoamalla kehoittavat osastoja ostamaan suuremman määrän osakkeita tai osuuksia lehteen, jonka taloudellinen asema on jatkuvasti horjuva, on puoluetoimikunnan ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Uusien lehtien perustamisesta päättää kokous

että uusia puoluelehtiä perustettaisiin mahdollisimman tar-
kan harkinnan jälkeen ja ainoastaan puolueuueuvoston suostu-
muksella.

Santeri Saarikivi.
Jalo Kohonen.

K. M. Evä-
O. V. Kuusinen.

Vihtori Huhta."

O. Piisinen ehdotti, että valiokunnan mietinnön ensi ponnen lop-
puosa muodostettaisiin sellaiseksi, että sama ajatus tulisi sanotuksi
vähemmän särmikkäästi. Ei näytä hyvältä, jos kokous nyt tekee niin
räikeässä äänilajissa päätöksen varsinkin eräitten lehtien lakkauttami-
sen mahdollisuudesta. Asia olisi palautettava valiokuntaan.

E. Sampo selitti »Raivaajan" asioita ja sanoi valiokunnan mietin-
töä taantumukselliseksi. Kannatti asian valiokuntaan palauttamista.

A. Aaltonen kannatti valiokunnan pontta.

J. Savola vastusti valiokunnan pontta.

V. Huhta kannatti valiokunnan pontta, jota lähemmin selitteli.

E. Jalava ehdotti erään muodollisen korjauksen (korjattu edellä).

O. V. Kuusinen: Kun nimeni on mietinnön alla, huomautan etten,
ole ehtinyt ottamaan sen laadintaan osaa, mutta pääasiassa hyväksyn sen.
Ensimmäinen kohta hyväksyttiin.

E. Haapalainen ehdotti h) kohtaan seuraavan muutoksen:

on asia alistettava puoluetoimikunnan tarkastettavaksi, joka Ammatti-
järjestön toimikunnan kanssa asian ratkaisee. Ellei näin voida piiri-
kokouksen päätöstä hyväksyä, jätetään asia puolueuueuvoston ja
Ammattijärjestön valtuuston lopullisesti päätettäväksi.

O. V. Kuusinen: Ei pitäisi laitattaa kovin ahtaaksi tätä laina-
asioita koskevaa kohtaa. Ehdotti a-kohdan kuulumaan:

Lehtien, jotka aikovat ryhtyä laajempaan avunkeräykseen tai puolueen jäsenien verottamiseen, on neuvoteltava puoluetoimikunnan tai neuvoston kanssa.

A. Aaltonen kannatti Kuusisen muutosehdotusta a-kohtaan ja ehdotti että b- ja c-kohta jätettäisiin kokonaan pois.

V. Hiipii: Se hyöty mitä valiokunnan ponsi tarkoittaa, tulee vahingoksi käytännössä. Ponnit voivat aiheuttaa niitten lehtien kuperkeikan, jotka eivät saa hankkia avustusta, vaikka tarvitsevat. Ehdotti tällä kertaa asian hylättäväksi.

P. Leppänen kannatti Aaltosen ehdotuksia.

A. Halme kannatti Haapalaisen ehdotuksia.

Äänestyksellä hyväksyttiin

a-kohta Kuusisen ehdotuksen mukaan 57 äänellä 4 vastaan, jotka annettiin mietinnön puolesta.

b-kohtaan nähden hyväksyttiin ensin Haapalaisen ehdotus mietintöä vastaan 36 äänellä 13 vastaan. Lopullisessa äänestyksessä hylättiin se kokonaan.

Samoin hylättiin edellisen päätöksen johdosta c-kohta. Kuusisen ehdotus hyväksyttiin vihdoin 63 äänellä 9 vastaan, jotka annettiin kaikkien ponsien hylkäämisen puolesta. Viimeinen ponsi, joka koskee uusien puoluelehtien perustamista, hyväksyttiin.

Ohjelmakysymys,

Esitettiin seuraava ohjelmavaliokunnan mietintö n:o 1:

„Valiokunnalla on ollut harkittavana Kotkan puoluekokouksen puolueohjelman tarkistamista varten asettaman komitean mietintö. Puoluekokouksessa tapahtuneessa lähetekeskustelussa ei, yhtä vähän kuin valiokunnassakaan esiintynyt mitään erimielisyyttä komitean niihin ehdotuksiin nähden, jotka koskevat maatyöväen työehtojen ja asunto-olojen parantamista. Valiokunta senvuoksi ehdottaakin, että puoluekokous hyväksyen tässä suhteessa komitean mietinnön, tekemättä muutosta näitä seikkoja koskeviin nykyisen ohjelman kohtiin, päättäisi lausua :

Maalaistyöväestön kohottamiseksi nykyisestä riistäjäin miellivallan ja kuristuskien rasittamasta sorronalaisuudesta ja kurjuudesta siedettäviin työ- ja elinehtoihin ynnä yhteiskunnallisesti niin itsenäiseksi ja työväen luokkataisteluun niin kykeneväksi kuin sille porvarillisessa yhteiskunnassa on mahdollista, pitää puoluekokous lähinnä tarpeellisenä,

että puoluejärjestot suosivat ja edistävät maatyöläisten ammatillista järjestymistä, ja

että valmistetaan ja puolueen edustajain toimesta esitetään eduskunnassa seikkaperäisiä aloitteita maatalouspalkkolisten ja muiden maatyöläisten työsopimuksista, asunnoista, työajasta, ammattivaaralta suojelemisesta, naisten ja lasten suojeluksesta ynnä muista näiden yhteyteen kuuluvista seikoista pääasiallisesti nykyisen puolueohjelman vaatimusten ja ohjelmakomitean mietinnössä viittausten mukaisesti.

Sitä ohjelmakomitean mietinnön osaa vastaan, joka koskee maalaisköyhälistön jäsenten muuttamista pienviljelijöiksi, tehtiin lähete-keskustelussa joukko vastaväitteitä. Osittain esitettiin, että kunnes pienviljelyskysymyksestä voitaisiin saada varmempaa selvitystä, puolueen nykyinen pienviljelysohjelma säilytettäisiin entisellään, osittain taas, että ohjelmakomitean ehdottamat ponnet olisi muutettavat siten, että puolue edelleenkin pysyisi viljelyspakkovaatimuksessaan. Valiokunta on kuitenkin hyväksynyt ohjelmakomitean ehdotukset sellaisinaan, katsoen, että puolue-ohjelman ei tule sisältää muuta kuin varmasti perusteltuja ja harkittuja toimenpiteitä, joiden ajamiseen se voi velvoittaa jäseniään, ja että kaikkein vähimmin olisi siinä pysyttävä sellaisia kohtia, jotka nähtävästi eivät ole sopusoinnussa taloudellisen kehityksen kanssa, ja joista voi olla köyhälistölle ajanpitkään vahinkoaakin. Tämä koskee luonnollisesti myöskin sitä ehdotusta, että maalaisköyhälistön nykyisen pula-aseman auttamiseksi säilytettäisiin puolueen ohjelmassa yleinen viljelyspakkovaatimus.

Sitäpaitsi on huomioon otettava, että vaikkakaan puolue ei nyt mielestämme voi ottaa yleistä pienviljelysohjelmaa ajaakseen, voi luonnollisesti kuitenkin esiintyä sellaisia erityisiä pienviljelyksen lisääntymistä aiheuttavia toimenpiteitä, joista olisi tuntuvaa välitöntä hyötyä maalaisköyhälistölle, eikä sanottavaa vahinkoa miltei puolen. Sellaiset toimenpiteet voisivat kenties tulla kysymykseen maalaisköyhälistön väliaikaisina avustamiskeinoina, eikä mielestämme puolueella ole syytä kieltää jäseniltään oikeutta ehdottaa, kannattaa tai ajaa sellaisia ehdotuksia.

Ehdotamme senvuoksi, että puoluekokous myöskin tässä kohden hyväksyen ohjelmakomitean mietinnön päättäisi seuraavan lausunnon :

Katsoen siihen, että nykyään saatavissa olevat tiedot jättävät epäilyksen alaiseksi,

tokko uudenaikaisessa maataloudessa pienviljelyksellä saadaan samalla ihmistyövoiman kulutuksella tai edes samoilla tuotantokustannuksilla yhtä suurta tulosta kuin suurviljelyksellä ja tokko toiminta pienviljelysten lisäämiseksi olisi yleensä sopusoinnussa maataloudellisen edistyksen kanssa, ja

tokko maalaishöyhälistön jäsenten muuttaminen pienviljelijöiksi pitemmälle katsoen tuottaisi heille itselleen tai heidän vaimoilleen ja lapsilleen taikka heidän mahdollisesti apunaan tarvitsemilleen työläisille työrasituksen vähenemistä ja huonon elannon paranemista, ja tokko he kapitalismin kynsissä pienviljelijöinä tulisivat taloudellisen ja yhteiskunnallisen riippumattomuuden puolesta senkään verran siedettävään asemaan taikka työväen luokkataisteluun niin kykeniviksi, kuin he palkkatyöläisinä voivat päästä,

selittää kokous,

että ne Forssan ja Oulun kokouksissa päätetyt maatalousohjelman lähimmät vaatimukset, jotka yksipuolisesti edustavat pien viljelysten lisäämistä kannattavaa suuntaa, ovat kokonaan uuden tarkastuksen tarpeessa, ja

että toistaiseksi, kunnes uusi puoluekokous täydellisempien tietojen perusteella voi tässä asiassa määrätä puolueen kannan, puolue on maatalousohjelmakysymyksen alalla sosialidemokratien keskuudessa vallitseviin erilaisiin mielipiteisiin nähden puolueettomana, eikä niinmuodoin aja pienviljelysten perustamista tai kehota ketään ryhtymään pienviljelijän ammattiin eikä myöskään kiellä siitä ketään taikka vastusta pienviljelysten lisäämistä tai edistämistä tarkottavia toimenpiteitä sinänsä, elleivät ne vahingoita köyhälistön etuja; sekä

kehottaa puolueen jäseniä tutkimaan ja tosiolojen mukaan kuvaamaan pienviljelyksen hyviä ja huonoja puolia ja mahdollisesti omaa määrätynsuuntaista kantaansa puolustaessaan saattamaan tietoon myös puolueen tämän päätöksen, sekä paljastamaan porvarien petollisten maanhankintahommain ja talonpoikaisammatin säilytyspyrintöjen sisältämät orjuutuksen vaarat ja sortotarkoitukset;

ja lisäksi selittää,

että puolue, vaikka se siis ei voi nyt ratkaista, olisiko tuoksi toimenpide, maalaishöyhälistön jäsenten hommaaminen pienviljelijöiksi, köyhälistölle kapitalistisessa yhteiskunnassa hyödyksi vai vahingoksi, voimainsa takaa ajaa erityisesti maalaishöyhälistön aseman parantamista tarkoittavina lähimpinä toimenpiteinä maatyöväen suojelusta ja torpparien vapautusta, sekä maaseudun, yhtälailla kuin kaupunkien köyhälistölle välttämättöminä uudistustoimenpiteinä kunnallisen äänioikeuden kansanvaltaistuttamista, verojen siirtämistä riistäjien maksettavaksi, yleistä vanhuuseläkkeiden suorittamista köyhälistölle, koulujen parantamista ynnä muita sos.-dem. ohjelman mukaisia uudistuksia, näillä suuresti hyödyttäen myös luokkasortoa kärsiväin

pientilallisten ja Suomen koko työtätekevän kansan enemmistön menestystä;

mutta puolue vastustaa kaikkia toimenpiteitä, jotka polkevat työväenluokan etuja tai hidastuttavat nykyisen yhteiskunnan välttämätöntä kehitystä edellytysten kypsyttämiseksi sosialidemokratian yhteiskunnan joutumiselle, joka on oleva kaikkien kapitalismin sortamien pelastaja.

Torpparien ja mäkitupalaisten vapauttamista koskeva osa ohjelmakomitean mietintöä on valiokunnassa ilman erimielisyyttä tullut hyväksytyksi ja ehdotamme sen vuoksi, että puoluekokous hyväksymällä tässäkin kohden komitean mietinnön päättäisi, että:

torpparien ja mäkitupalaisten auttamiseksi isäntänsä häätö- ja ryöstöpyyteiden kynsistä ja keskiaikaisen riippuvaisuuden tilasta vaatii puolue torpparien ja mäkitupalaisten vapauttamista pääasiassa sensuuntaisen pakkolainsäädännön kautta kuin ohjelmakomitean mietinnössä on esitetty.

Kun on erittäin tärkeää, että ohjelmakomitean ehdotukset, jos puoluekokous ne hyväksyy, tulevat täydellä ponnella edelleen ajetuiksi, katsoo valiokuntakin välttämättömäksi, että asetetaan erityinen komitea valmistamaan ensituleville valtiopäiville laajempaa alotetta torpparien vapauttamisesta ja sen jälkeen samanlaisia aloitteita maatyöväen suojeluksesta. Komitea olisi oikeutettava tarpeen mukaan työssään käyttämään sihteeriä. Komitean tehtäväksi voisi jäädä myöskin edelleen valmistella maatalousohjelmaa koskevia kysymyksiä. Puolueneuvoston päätettäväksi olisi jätettävä, kävisikö päinsä joko erityisen toisen komitean avulla tai muulla sopivalla tavalla ensitulevalle puoluekokoukselle valmistuttaa uusia tarkistus- ja täydennys-ehdotuksia joiltain muiltakin puolueohjelmamme tärkeimmiltä aloilta. Tähän nähden ehdotamme:

että puoluekokous määrää puolueneuvoston valitsemaan komitean mahdollisimman pian valmistamaan eduskunnassa esitettäviä aloitteita torpparien ja mäkitupalaisten vapautuksesta sekä maatyöväen suojeluksesta.

Kun myöskin sos.-dem. eduskuntaryhmä on päättänyt ensituleville valtiopäiviltä valmistuttaa aloitteen torpparien ja mäkitupalaisten vapauttamisesta, näyttää sopivalta, että ryhmä ottaa osaa mainitun komitean menojen suorittamiseen. Ottaen tämän huomioon ehdotamme, että:

komitean menoja varten otettaisiin puolueen menoarvioon 1,000 markan menoerä.

*H. Jalonen.
Mikko Virkki.
Edv. Gylling.*

*Nikolai Parviainen.
Janne Hautala.
Ilmari Tossavainen."*

Tätä mietintöä seurasi näin kuuluva

Vastalause:

„En voi hyväksyä sellaista ohjelmaintoa olotilaa, mihin jouduttaisiin köyhälistölle tärkeässä maatalouskysymyksessä, jos valiokunnan mietintö tulisi sinänsä hyväksytyksi ja siten viljelyspakkolain vaatimus poistetuksi puolueen ohjelmasta.

Tämän vuoksi ehdotan kokouksen päätettäväksi, että

viljelyspakkolakivaatimus edelleen säilytetään puolueen ohjelmassa, ja että mietintö palautettaisiin valiokuntaan muodostettavaksi ylläesitetyn mukaiseksi.

Matti Lonkainen".

Syntyneessä keskustelussa lausuttiin:

T. Typpö: Ohjelmakomitean mietinnössä ei ole otettu huomioon niitä seikkoja, jotka puhuvat erikoisen maatalousohjelman puolesta. Kysymys siitä, onko sosialidemokratisen puolueen ajettava erikoista maatalousohjelmaa on kiistanalainen kaikkialla muuallakin. Komitean mietinnössä esiintyy aivan yksipuolinen mielipide. Sen vuoksi ei minun mielestäni tästä asiasta pitäisi tehdä päätöstä, sillä siitä on järjestöissä liian vähän keskusteltu. Täällä sanotaan edustettavan köyhälistön majesteettia, mutta tässä kysymyksessä, joka on kaikkein tärkeimpiä, tahdotaan tehdä päätös köyhälistöä kuulematta. Tässä tahdotaan ottaa suurelta osalta köyhälistöä pois ohjelma, jonka perusteella se on kokoontunut, ilman että köyhälistö siitä mitään on sanonut. Ainakaan Viipurin läänin läntisessä vaalipiirissä ei tämä kysymys ole järjestöissä ollut keskustelun alaisena. Mitä voivat silloin edustajat päättää näin tärkeässä asiassa, kun ne eivät ole saaneet evästyksiä valitsijoiltaan näin laajakantoisessa kysymyksessä. En tahdo syyttää komiteaa siitä, ettei se ole ajoissa valmistanut tätä mietintöä, mutta sitä enemmän vetoan komitean oikeudentuntoon, että kun se ei ole voinut tätä mietintöä ajoissa jakaa, niin ei sen pitäisi ehdottaa asiaa näin umpimähkään päätettäväksi. Pyytäisin tässä suhteessa tehdä seuraavan ehdotuksen:

Ohjelmakomitean mietinnön kolmas osa (valiokunnan miet. toinen osa) jätetään avoimeksi ja annetaan toimeksi valmistaa siinä olevasta laajakantoisesta ohjelmakohdasta ensi puoluekokoukselle mietintö ja koska kansainvälisen sosialidemokratian kesken on laajaa keskustelua tästä kysymyksestä, selostaa maatalousohjelmaa puolustavan suunnan syyt ja vaikuttimet. Mietintö pitää olla kuusi kuukautta ennen seuraavaa puoluekokousta toimitettu järjestöille keskusteltavaksi.

Siihen saakka, kunnes yllämainitun johdosta puoluekokous on päättänyt, pysyy puolue pääasiassa entisen ohjelmansa kannalla.

Minä puolestani muuten hyväksyn ohjelmakomitean ehdotuksen,, mutta en sitä kohtaa, jossa puhutaan maatalousohjelmasta luopumisesta. Valiokunta on ryhtynyt kannattamaan tätä komitean ehdotusta. Valiokunnan mietintöön liitetty toveri Lonkaisen vastalause on epäkäytännöllinen siinä suhteessa, että se yksinomaan tahtoi viljelyspakon pysyttämistä ohjelmassa. Minä puolestani tahtoisin, että ohjelmakomitean mietinnön kolmas kohta kokonaisuudessaan lykättäisiin seuraavaan puoluekokoukseen ja jätettäisiin asia siinä suhteessa nyt päättämättä. Komitean mietinnöstä käy esiin kanta, ettei reformitoiminnalla maatalousalalla päästäisi mihinkään. Mutta sellainen teoretikko kuin Kautsky hylkää tämän kannan. Myönnän puolestani, että suhteellista kurjistumista tapahtuu, mutta reformitoiminnalla on koetettava korjata sitä kurjaa tilaa, mikä maaseudulla vallitsee. On huomattava, että jos maaseudulla olot huononevat, vaikuttaa se kaupunkilaisväestöön siten, että kaupunkeihin tulvaa työntekijöitä maalta, vaikeuttaen siten ammatillista taistelua. Siksi kaupunkilaisväestön edut myöskin vaativat kysymyksen perinpohjaista selvittelyä.

Edv. Gylling: Se käsitys, että, jos ohjelmakomitean mietintö hyväksytään, jäädään kokonaan ilman ohjelmaa, ei pidä paikkaansa. Kyllä siitä huolimatta säilytetään maalaisköyhälistön avustamiseksi ohjelmassa useita tärkeitä vaatimuksia. Juuri hyväksytyt ponnet maalaisköyhälistön työehtojen ja asunto-olojen parantamisesta ovat sellaisia ja vielä suurempi uudistus tulee maatalousoloissa syntymään, jos toimeenpannaan sellainen torpparien ja mäkitupalaiusten vapautus, mitä ohjelmakomitean mietinnössä on myöskin ehdotettu.

Porvarilliset eivät koskaan kykene tarjoamaan maalaisköyhälistölle läheskään yhtä pitkälle meneviä toimenpiteitä.

Sitäpaitsi on mahdollon velvoittaa koko puoluetta noudattamaan yksipuolista pienviljelysohjelmaa, josta todennäköisesti voi olla maalaisköyhälistölle ajanpitkään vahinkoakin.

Fr. Rantanen yhtyi pääasiassa Typön lausuntoon. Ehdotus on tullut sittenkin yllätyksenä. Se on teoreettinen ja johtaa ohjelmamuuuteen osaksi. Ehdotti toisen osan ponnen kuuluvaksi:

Katsoen siihen, että nykyään saatavissa olevat tiedot jättävät epä-
-j?-amaks. _____

sesta syntyneen pienviljelyksen ja yksityisellä omistusoikeudella kehitetyn pikku viljelyksen suhteesta toisiinsa sekä osuustoiminnan merkitystä pikkuviljelykseen nähden.

Muut ponnet puhuja hyväksyi.

Rajotettiin puhevuorot ja puheaika 5 minuutiksi.

R. Lahti: Ohjelma pysytetään entisellään.

M. Lonkainen: Asian perinpohjainen käsittely tässä kokouksessa on mahdoton. Ihmettelen miksi maatalousohjelmassa nyt ei otettaisi mitään kantaa. Ohjelmakomitean mietintöön ei sitä paitsi ole voitu tutustua tarpeeksi. Katson että pienviljelys- ja suurviljelys muodossa on ohjelmakomitea ajanut ristiin. Ehdotti vastalauseensa hyväksyttäväksi. — Puhuja olisi halunnut jatkaa puhettaan yli 5 minuutin, mutta kokous ei sitä suonut.

M. Jokisaari katsoi että täytyy asettua varmalle kannalle. Yhtyi Evään viljelyspakko asiassa.

E. Pusa: Pienviljelijät, joilla on työvoimaa, voivat tulla toimeen osuustoiminnan avulla, jolloin voidaan hankkia apuneuvoja maanviljelyksessä. Mietinnöstä on keskusteltu vähän maaseudulla. Mitä tulee maahuijaukseen, niin olisi autettava niitä, jotka ovat sen jalkoihin joutumassa. Suurien maatilojen palstottamiseen on kiinnitettävä huomiota, sillä sen kautta joutuu työväkeä riistämisen alaiseksi. Yhtyi Vesan ja Työpön lausuntoon,

K. Suosalu: Mainitsematta on jätetty, että pienviljelijäluokka on palkkatyöluokka, sillä se ei yksin elä pientilallisena. Kapitalistit kutsuvat sitä tarpeenvaatiessa avukseen. Pienviljelystä me siis emme voi ilman muuta lähteä edistämään.

A. Salme: Kun ohjelmakomitea ei voi asettaa mitään tilalle maatalousohjelmaan, vaikka tahtoo vanhan ohjelman osittain poistaa, niin on muutoksia tässä kohti vastustettava.

A. Vatanen: Viljelyspakkovaatimusta on kannatettu, mutta se ei yksin riitä. Sitä on laajennettava. Pienviljelijäluokan syntyminen ei ole vihamielinen toimenpide sosialidemokratialle.

T. Typö: Vaarana pikkuviljelyksestä sanotaan, että se hävittää vallankumouksellisen hengen, mutta tämä ei liene totta, sillä meilläkin on kumouksellista torppari joukkoa. Leppäsen väite, että koska asiasta ennen ei ole keskusteltu, ei todista, että komitean mietintö hyväksytään, vaan se näyttää kuinka johtomiehet eivät ole siitä kokouksia kutsuneet.

JEdv. Gylling: Se oli selvää, että ohjelmakomitean mietinnön tämä osa oli saava ankan arvostelun osakseen. Jo lähetekeskustelussa suuri joukko tämän kokouksen jäseniä ei ollut ohjelmakomitean ehdotuksen kannalla.

Valiokunta on siitä huolimatta yhtä jäsentä lukuunottamatta ko-

Kokouksen jatkaminen.

Järjestävä valiokunta ehdotti, että kokous tänään lopetettaisiin klo 6 ja jatkettaisiin huomenna jälleen klo 9:ltä niin pitkälle kuin asioita riittää.

Eri ehdotusten jälkeen päätettiin äänestyksellä 49 äänellä 13 vastaan jatkaa kokousta vielä seuraavana päivänä.

Ohjelmakysymys.

Jatkettiin keskustelua ohjelmavalioikunnan mietinnöstä.

J. Juntikka arvosteli mietintöä ja kannatti vastalauseita.

S. Elo kannatti *F. Rantasen* ehdotusta, ehdottaen siihen pienen lisäyksen.

S. Kurkinen oli vastalauseen kannalla.

P. Leppänen huomautti *Typön* lausunnon johdosta, että komitean ehdotus on kyllä julaistu siksi ajoissa, että siihen on ehditty tutustua ja jos järjestöt eivät ole siitä keskustelleet merkitsee se kai sitä, että ne kannattavat ohjelmakomitean mietintöä. *Viipurin* 1. läntisen vaalipiirin edustajat ovat mietinnön kannalla pieniä poikkeuksia lukuunottamatta.

J. Hautala piti ikävänä jos ohjelmakomitean ehdotus ei saisi kokouksen hyväksymistä. Puolusteli komitean ehdotusta.

B. Lahti: Ohjelmakomitean mietintö on yksipuolinen. Tähän astinen maatalousohjelma on joka tapauksessa parempi kuin se ohjelmattomuus, mitä komitean mietintö tietää. Maalaisväestö odottaa puolueelta parannusta oloihinsa ja sitä ei tämä mietintö lupaa. Taannehtivan torppariasetuksen suhteen on eduskuntaryhmän tehtävä voitavansa, jotta se saataisiin jatketuksi.

K. M. Evä ei pitänyt pätevästi perusteltuna sitä komitean mielipidettä, jossa lausutaan arvelu pienviljelyksen tulevaisuuden suhteen. Komitea ei ole tehnyt erotusta oston kautta ja viljelyspakon avulla mahdollisesti syntyvän pienviljelyksen välillä ja mitä edellytyksiä näillä kummallakin on. Myöskään ei komitea ole selittänyt, miten on meneteltävä siinä suhteessa jos porvarien homma pienviljelyksen kehittämisestä oston kautta tulee laiksi. Lakiehdotus tästä asiasta on lykätty yli vaalien, mutta se voi tulla hyväksytyksi. Toistaiseksi ei ole syytä luopua viljelyspakkovaatimuksesta ennenkuin se toimenpide on riittävästi perusteltu. Ehdotti hyväksyttäväksi seuraavaa:

että viljelyspakko toistaiseksi pysytetään puolueen vaatimuksena ja että ohjelmakomitea velvoitetaan tulevaan puoluekokoukseen mennessä toimittamaan tarkan tutkimuksen viljelyspakon vaikutuk-

sesta syntyneen pienviljelyksen ja yksityisellä omistusoikeudella kehitetyn pikku viljelyksen suhteesta toisiinsa sekä osuustoiminnan merkitystä pikkuviljelykseen nähden.

Muut ponnet puhuja hyväksyi.

Rajotettiin puhevuorot ja puheaika 5 minuutiksi.

B. Lahti: Ohjelma pysytetään entisellään.

M. Lonkainen: Asian perinpohjainen käsittely tässä kokouksessa on mahdollon. Ihmettelen miksi maatalousohjelmassa nyt ei otettaisi mitään kantaa. Ohjelmakomitean mietintöön ei sitä paitsi ole voitu tutustua tarpeeksi. Katson että pienviljelys- ja suurviljelys muodossa on ohjelmakomitea ajanut ristiin. Ehdotti vastalauseensa hyväksyttäväksi. — Puhuja olisi halunnut jatkaa puhettaan yli 5 minuutin, mutta kokous ei sitä suonut.

M. Jokisaari katsoi että täytyy asettua varmalle kannalle. Yhtyi Evään viljelyspakko asiassa.

E. Pusa: Pienviljelijät, joilla on työvoimaa, voivat tulla toimeen osuustoiminnan avulla, jolloin voidaan hankkia apuneuvoja maanviljelyksessä. Mietinnöstä on keskusteltu vähän maaseudulla. Mitä tulee maahuijaukseen, niin olisi autettava niitä, jotka ovat sen jalkoihin joutumassa. Suurien maatilojen palstottamiseen on kiinnitettävä huomiota, sillä sen kautta joutuu työväkeä riistämisen alaiseksi. Yhtyi Vesan ja Typön lausuntoon,

K. Suosalo: Mainitsematta on jätetty, että pienviljelijäluokka on palkkalyluokka, sillä se ei yksin elä pientilallisena. Kapitalistit kutsuvat sitä tarpeenvaatiessa avukseen. Pienviljelystä me siis emme voi ilman muuta lähteä edistämään.

A. Halme: Kun ohjelmakomitea ei voi asettaa mitään tilalle maatalousohjelmaan, vaikka tahtoo vanhan ohjelman osittain poistaa, niin on muutoksia tässä kohti vastustettava.

A. Vatanen: Viljelyspakkovaatimusta on kannatettu, mutta se ei yksin riitä. Sitä on laajennettava. Pienviljelijäluokan syntyminen ei ole vihamielinen toimenpide sosialidemokratialle.

T. Typpö: Vaarana pikkuviljelyksestä sanotaan, että se hävittää vallankumouksellisen hengen, mutta tämä ei liene totta, sillä meilläkin on kumouksellista torpparijoukkoa. Leppäsen väite, että koska asiasta ennen ei ole keskusteltu, ei todista, että komitean mietintö hyväksytään, vaan se näyttää kuinka johtomiehet eivät ole siitä kouksia kutsuneet.

Edv. Gylling: Se oli selvää, että ohjelmakomitean mietinnön tämä osa oli saava ankaran arvostelun osakseen. Jo lähetekeskustelussa suuri joukko tämän kokouksen jäseniä ei ollut ohjelmakomitean ehdotuksen kannalla.

Valiokunta on siitä huolimatta yhtä jäsentä lukuunottamatta ko-

mitean ehdotukseen yhtynyt. Täällä lähetekeskustelussa ovat komitean ehdotuksen vastustajat pääasiassa perustaneet väitteensä siihen, että komitean ehdotus merkitsisi itse asiassa maatalousohjelman hävittämistä puolueemme ohjelmasta, ettei meille tämän jälkeen jäisi mitään todellista ja tehokasta maalaisköyhälistön avustamiskeinoa ohjelmaamme. Tällainen käsitys ei ole oikea. Nämä ohjelmakomitean ponnet merkitsevät ainoastaan, että puolue luopuu nimenomaan ajamasta yksipuolista pienviljelysohjelmaa, mutta ne eivät merkitse sitä, että puolue luopuisi ajamasta maalaisköyhälistön tilan parantamista. Ne ponnet, jotka kokous jo on hyväksynyt sisältävät jo niin tärkeitä maalaisköyhälistön tilaa koskevia parannuskeinoja kuin asunto-olojen parantamisen, maalaistyöväestön suojelemisen. Asuntokurjuus on epäilemättä se, joka kaikissa enemmän synnyttää muuta kurjuutta ja siihen kohdistuvat ponnet ovat jo täällä hyväksytyt. Niinkään ne ponnet, jotka kohdistuvat maalaistyöväestön suojelemiseen kapitalistiselta riistolta maatyöväen suojelulainsäädäntöä kehittämällä. Kaikista suurin vaikutus tulisi epäilemättä olemaan niillä ponsilla, jotka valiokunta on ehdottanut, mutta jotka vielä ovat hyväksymättä ja jotka kohdistuvat torpparien ja mäkitupalaisten aseman parantamiseen. Tämä maalaisköyhälistön suuri osa se on juuri nykyisin erinomaisen vaaranalaisessa tilassa. Kapitalistinen kehitys on jo pitkät ajat uhannut sen omaisuutta ryöstää ja tilattomankin väestön asema riippuu suuressa määrin siitä uhanalaisesta asemasta, jossa torppariväestö on ollut. Se ohjelma, joka tässä esitetään torpparien ja mäkitupalaisten vapauttamiseksi, merkitsee itse asiassa erinomaisen suurta muutosta meidän maatalousoloihimme ja tulee sillä olemaan suuri vaikutus ei ainoastaan näihin väestökerrokseen, vaan maalaisköyhälistöön yleensä. Kun siis sanotaan, että ohjelmakomitean ehdotus merkitsee kokonaan luopumista maalaistyöväestön 'aseman parantamisesta, niin se ei ole paikallaan. Ei myöskään pidä paikkaansa se väite, että täten meiltä riistettäisiin agitatiooniasie. Porvarien maatalousohjelma ei kykene, eikä voi vetää tilatonta väestöä mukaansa. Se on jo oppinut liiaksi tätä politiikkaa tuntemaan. Sitäpaitsi eivät porvarilliset puolueet koskaan voi saada sellaista maatalousohjelmaa, joka kykenisi kilpailemaan näiden ponsien kanssa, jotka ovat hyväksytyt ja niiden kanssa, jotka tarkoittavat torppariväestön ja mäkitupalaisten aseman parantamista. Eihän porvarien maatalousohjelma juuri muuta tarkoita kuin orpparien ja mäkitupalaisten saattamista omistajiksi. Se hanke, jonka porvarit viime eduskunnassa esittivät, se jättää torpparit ja mäkitupalaiset maakapitalistien mielivallasta riippuviksi eikä voi olla torppareille niin edullinen kuin ohjelmakomitean ehdottama torpparien ja mäkitupalaisten aseman parantamista tarkoittava ehdotus. Porvarien ohjelma

ei siis tältäkään kannalta voi käydä meille vaaralliseksi, jos ohjelma-komitean ponnet hyväksytään. En muuten puolestani voisi yhtyä siihenkään että tässä kohden hyväksyttäisiin Typön ehdotus, että ensi puoluekokoukseen saakka säilytettäisiin nykyinen maatalousohjelma. Minä puolestani katson, että ne perusteet mitkä ohjelmakomitea on tuonut esille, ovat sitä laatua, että ne osottavat, että tilattoman väes-tön saattaminen pienviljelijöiksi, olisi toimenpide, jonka hyöty ja tarkoituksenmukaisuus on sangen epäilyksen alainen. Sellaiset puo-lueohjelmaan velvottavina määräyksinä otetut ja kaikkia puolueen jäseniä sitovat määräykset, jotka eivät ole täysin perusteltuja ja joiden vahingollisuudesta voi olla epäilystä, eivät ole paikallaan eikä se ole rehellistä. Viljelyspakko olisi mahdollisesti puolustettavissa sen kautta että puolueella pitäisi väliaikaisena toimenpiteenä olla ohjelmassa sellainen vaatimus, mistä olisi välittömästi suurta hyötyä ja joka suu-ressa määrin parantaisi maalaisköyhälistön asemaa. Viljelyspakkoon nähden tämä seikka, tuo välittömän hyödyn näkeminen, ei todistet-tavasti ole huomattavissa. Tiedämme, että välitöntä hyötyä ei tästä ole. Se on tullut eduskunnassa 2 kertaa hylätyksi ja varmaa on, ettei sitä pitkiin aikoihin saataisi hyväksytyksi joten välitöntä hyötyä ei siitä ole. Sen liittäminen ohjelmaan ei itse asiassa olisi muuta kuin agitatsioonitarkoituksessa tehty ja sen kautta muuten ylläpidet-täisiin turhaa toivetta maalaisköyhälistössä ja siihen ei mie-lestäni voi olla mitään syytä. Minä siis puolestani kehottaisin ko-kousta hyväksymään valiokunnan ponnet. Se on kyllä ikävä seikka ettei komitea saanut työtään aikaisemmin valmiiksi, mutta siihen on puolentoista kuukauden aikanakin kyllä ehditty tutustua, joten ei se suinkaan tule yllätyksenä.

Keskustelun tähän loppuessa hyväksyttiin ensimmäinen ponsi yksi-mielisesti.

Toisesta ponnesta suoritettiin seuraavat äänestykset: Ensin voitti Rantasen ehdotus 33 äänellä 2 vastaan Lehdon ehdotuksen. Sen jäl-keen voitti Rantasen ehdotus 24 äänellä 20 vastaan Typön ehdotuk-sen; sitten Rantasen ehdotus 25 äänellä 16 vastaan Evän ehdotuksen. Tämän psrästä voitti vastalause 24 äänellä 23 vastaan Rantasen ehdo-tuksen ja vihdoin, nimihuudon mukaan toimitetussa äänestyksessä *hyväksyttiin valiokunnan ponsi* 57 äänellä 36 vastaan, jotka annettiin vastalauseen puolesta.

Kolmas ponsi hyväksyttiin sellaisenaan.

Neljännän ponnen johdosta syntyi vielä seuraava erikoiskeskustelu:

O. V. Kuusinen: Ponnessa jätetään komitean valitseminen puo-lueneuvostolle. Eduskunnan kokoontumiseen ei ole enää erittäin pit-kää aikaa, joten komitean työ on kiireellistä laatua. On epäiltävää,

tuleeko neuvosto kokoontumaan niin pian. Kuinka käy komitean vaalin siinä tapauksessa?

Anton Huotari: Asian voi järjestää siten, että puoluetoimikunta tiedustelee sopivat ehdokkaat ja annetaan neuvoston jäsenten toimittaa äänestys heistä kirjeellisesti.

O. Tokoi: Valitaan komitea täällä. Jäseniksi ehdotan Kuusisen, Gyllingin ja J. V. Kedon.

O. V. Kuusinen arveli näin äkkiä valitsemisen olevan arveluttavaa.

Äänestettiin ensin komitean valitsemistavasta. Huotarin ehdotus voitti 49 äänellä 12 vastaan, jotka annettiin Tokoin ehdotuksen puolesta. Vaali jäi siis puolueuuevoston kirjeellisesti suoritettavaksi, siten kun puoluetoimikunta on ehdokkaat asettanut.

Neljäs ponsi hyväksyttiin edellämainitulla tulkinnalla. Viides ponsi katsottiin hyväksytyksi jo menoarvion yhteydessä.

M. Lonkainen ilmoitti vastalauseen toisen ponnin johdosta tehtyä päätöstä vastaan. Sen lisäksi jätti hän puheajansa rajoittamisen johdosta seuraavan

Vastalauseen:

»Puoluekokouksen hyväksymän työjärjestyksen mukaan on puheoikeus rajoittamaton alustajilla ja vasta-esittäjillä. Kuitenkin, vaikka olin ohjelmavaliokunnan mietintöön Uittamani vastalauseen takana yksin, siis vasta-esittäjä, rajoitti kokous puheajan 5 minuuttiin. Tätä toimenpidettä vastaan panen vastalauseeni.

Matti Lonkainen".

Rahastonhoitajan selitys turkulaisten asiaan.

1. Hörhammer pyysi antaa pöytäkirjaan seuraavan selityksen:

Koska en asiasta päätettäessä ollut saapuvilla, pyydän täten puoluekokouksen lausunnon johdosta koskeva riitaisuuksia Turun 1. etel. vaalipiirin ja puoluetoimikunnan välillä, pöytäkirjaan saada merkittäväksi, että mainituista pidätetyistä varoista suurempi osa on mainitulle piiritoimikunnalle kuuluvaa voitto-osuutta mielenosoitusmerkeistä sekä osa puolueveroista, ja että sanottu piiritoimikunta jo v. 1910 on saanut ensimmäisen osan sille tulevasta osuudesta Amerikasta saapuneista varoista.

Mitään Turun 1. etel. vaalipiiritoimikunnalle tulevia varoja ei ole pidätetty maksamattomina ennen vaaleja, joten siis vaalitaistelu ei ole tästä kärsinyt.

Hyvästijättötervehdys.

Kokoukselle oli saapunut Tukholman Suomalaisen seuran edustajan toveri E. Kilven hyvästijättökirjelmä, joka esitettiin kokoukselle.

Sos.-dem. eduskuntaryhmän toiminta.

Luettiin seuraava mietintö, jota kuitenkin ei oltu merkitty min-kään valiokunnan mietinnöksi, eikä allekirjoitettu:

..Sos.-dem. eduskuntaryhmän toiminta.

Kotkan puoluekokouksessa lausuttiin sos.-dem eduskuntaryhmälle ohjeet. Ryhmä on koettanut niitä noudattaa. Joissakin kysymyksissä on ryhmän toiminnassa havaittavissa kuitenkin leväperäisyyttä.

Sitäpaitsi on eduskuntaryhmän keskuudessa ilmennyt puoluettam-me vahingoittavaa hajaannusta, jopa siinä määrässä, että ryhmän eri osat — enemmistönä ja vähemmistönä ovat eduskunnassa taistelleet toisiaan vastaan.

Yksityisten ryhmän jäsenten menettely muutenkaan ei ole ollut moitteetonta. Muutamat ryhmän jäsenet ovat pitäneet tarpeettoman pitkiä lomia tahi olleet ilman pätevää syytä pois tärkeistä, ratkaisevista äänestyksistä.

Edellä olevain perusteella lausuu kokous:

Etä eduskuntaryhmän tulee huolellisesti harkita eduskunnassa tulevat asiat ja tarkasti määrätä kantansa niihin, ja

että ryhmässä vähemmistössä jääneiden tulee alistua enemmistön päätöksiin; olkoon heillä kuitenkin oikeus ilmoittaa eduskunnan pöytäkirjaan eriävä kantansa, ryhtymättä väittelyyn enimmistöä vastaan;

että sos.-dem. eduskuntaryhmän on seurattava yksityisten ryhmän jäsenten edustajatoimintaa ja aina epäkohdat peittelemättä ilmoitettava piiritoimikunnille sekä sen lisäksi toimintakertomuksessa siitä mainittava, ja

jos edustaja ilman hyväksyttävää syytä on ollut poissa tärkeistä äänestyksistä, niin on hänen jätettävä paikkansa varamiehelle.

Pankkivaltuusmiesvaalit.

Kotkan puoluekokouksen hyväksymä lausunto eduskuntaryhmän toiminnasta, velvoittaa ryhmää noudattamaan itsenäistä ja yhä selvempää köyhälistön luokkataistelun kannalla olevaa menettelyä.

Siitä huolimatta v. 1909 valtiopäivillä eräiden eduskuntaryhmän jäsenten menettely on ollut tästä poikkeava.

Puoluekokous tahtoo uudelleen terottaa Kotkan puoluekokouksen hyväksymää lausuntoa eduskuntaryhmän toiminnasta ja päättää kokous

että sos.-dem. eduskuntaryhmän on otettava itsenäisesti osaa pankkivaltuusmiesvaaliin."

Yhteydessä tämän kanssa jaettiin seuraava

„Vastalause,

koskeva yhdistyslain käsittelyä.

Koska emme voi yhtyä eduskunta-asiain valiokunnan käsitykseen siinä, että sos-dem. eduskuntaryhmän yhdistyksiä koskevan lain käsittelystä johtuva arvostelu kokonaan sivuutetaan, merkitsemme eroavan kantamme.

Kyseessä oleva viime istuntokaudella hyväksytty laki yhdistyksistä ei turvaa työväelle yhdistysvapautta, koska useat lainkohdat antavat virkavallalle ja muillekin vallassaoleville tilaisuuden kuristaa työväen luokkataisteluvapautta.

ja koska eduskuntaryhmä, tuntiessaan tämän lakiehdotuksen kehittämisen, ei kiinnittänyt siihen sanottavasti huomiota, ei edes senkään jälkeen, kun ryhmän, vallan oikea päätös, lain kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus kerran toisessa käsittelyssä oli tullut eduskunnassa hylätyksi ja kun minkäänlaisia toiveita ei ollut tämän päätöksen muuttumiseen kolmannessa käsittelyssä, osoitti ryhmä toiminnallaan ilmeistä leväperäisyyttä työväestölle tärkeässä kysymyksessä ja siten toiminnallaan antoi pätevän aiheen erälle ryhmän jäsenille lakiehdotuksen viime tingässä vaalien yli lykkäämisehdotuksen tekemiseen, jonka kautta ryhmä olisi saanut tämän kuristuksen eduskunnassa hyväksymisen ainakin viivästymään, jos ei mahdollisesti kokonaan estetyksikin, lakiehdotuksen valitsijain arvosteltavaksi jouduttua, ehdotamme kokouksen hyväksyttäväksi,

että sosialidemokratinen eduskuntaryhmä yhdistyksiä koskevan lain käsittelyssä viime istuntokaudella on tehnyt itsensä syypääksi moitittavaan laiminlyöntiin. Tähän ovat etenkin syy-päätt ne ryhmän jäsenet, jotka eivät käyttäneet kaikkia Valtio-päiväjärjestyksen sille tarjoamia keinoja mainitun lain hyväksymisen ehkäisemiseksi.

J. Vatanen.

J. LumivuoJcko.

J. Salminen."

J. Hautala: Valiokunnan mietintöä sekä vastalauseita vastaan esitän yhdistyslakiasiassa hyväksyttäväksi lausunnon:

»Yhdistyslaki, jonka eduskunta hyväksyi, on työväelle epäedullinen ja siis sen laiksi tuleminen on köyhälistöluokalle vahingollinen. Sosialidemokratinen eduskuntaryhmä päättäessään äänestää lain hylättäväksi tarkoitti epäilemättä työväenluokan parasta. Vieläkin edullisempaa olisi kuitenkin ollut asialle käyttää valtiopäiväjärjestyksen

suomaa oikeutta ja äänestää laki lepäämään yli vaalien, kun kerran ryhmän äänet eivät riittäneet sen hylkäämiseen. Tässä suhteessa olisi siis ryhmä voinut tarkemmin harkita menettelyään. Voi kuitenkin olettaa, että ryhmän menettelyyn vaikuttivat ratkaisevasti asian yhteydessä vallinneet olosuhteet, joten, kun ryhmä ei ole tarkoittanut saat-taa työväenluokalle vahinkoa, katsoo kokous olevan syytä ainoastaan vakavaan kehotukseen vastaisuudessa ottamaan tarkemmin huomioon kaikki mahdolliset asianhaarat, jotka voivat olla eduksi asian käsitte-lylle työväenluokalle edulliseen suuntaan."

Anton Huotari: Kokous on eduskunta-asioista tehnyt jo asialliset päätökset ja on perustelujen sen mukaiseksi muuttamista varten sekä mahdollisia kielellisiä korjauksia varten palauttanut asian valiokun-taan. Uusia ehdotuksia ei siis enää voida tehdä. Korkeintaan voi-daan entiset päätökset kumota ja jättää asia sillensä. Valiokunta ei ole totellut kokouksen käskyjä, vaan on tullut osaksi uudella ehdotuksella.

J. Salminen yhtyi vastalauseeseen, vaikka valiokunta on pakotettu kirjottamaan mietinnön niinkuin nyt on tehty.

O. Piisinen: Tämä asia on vakava ja se siis ei voi jäädä sen Nuortevan ehdotuksen varaan, jota äänestimme siinä tarkoituksessa, että asia menisi valiokuntaan uudelleen käsiteltäväksi. Yhtyi Hautalaan.

H. Hurmevaara: Valiokunnan enemmistö on omituisella tavalla menetellyt mietintöä laatiessaan. Se on antanut kokoukselle jakaa tällaisen paperin, jossa ei ole lainkaan allekirjotuksia. Kannatan Kallion ehdotusta, että tällainen paperi hylätään ja hyväksytään valio-kunnan vähemmistön vastalause.

Hanna Malm yhtyi Hautalan lausuntoon.

J. Merivirran, O. Rauhalan y. m. vielä puhuttua ryhdyttiin ää-nestämään.

Puheenjohtaja tekee äänestysesityksen, jonka mukaan äänestetään tämän mietinnön hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Äänestyksessä hylätään mietintö 30 äänellä 20 vastaan.

Välikohtaus.

Edellisen päätöksen tulkitsemisesta syntyi seuraava keskustelu:

O. Tokoi katsoi, että asia on tällä valmis ja loppuun käsitelty, koska kerran mietintö on hylätty ja eilen illalla hyväksyttiin se pe-riaate, minkä hylätty mietintö sisälsi. (Hälinää ja vastaväitteitä.)

S. Nuorteva: Kun kokous hylkäsi valiokunnan ponnet, niin se merkitsee, että eilen iltanen päätös on voimassa.

O. V. Kuusinen katsoi, että asia tässä vaiheessa kuin se nyt on, on lopussa. Mutta se ei estä yksityisiä kokouksen jäseniä jättämästä asiasta ehdotuksia valiokunnalle, jonka on ne uudeksi mietinnöksi laitettava seuraavan päivän aamuun mennessä.

M. Turhia katsoi, että kysymyksestä on toimitettava kokonaan uusi äänestys. Sitä eivät estä mitkään säännöt, sillä puoluekokous on sääntöjen yläpuolella.

K. M. Evä: Kun valiokunta ei tahdo uudelleen laatia mietintöä kokouksen mielenmukaan, niin valitaan uusi valiokunta.

E. Murto: Kannatan Kuusisen ja Evän ehdotuksia.

O. Piisinen: Asia meni mielestäni valiokuntaan siinä tarkoituksessa, että se tekee paremman ehdotuksen, Parasta on ottaa asia uudelleen esille.

M. Turhia: Toverit! Nyt on tehtävä niin, että asian jatkaminen joko lykätään huomiseen tai sitte kokous heti ottaa loman, jona aikana järjestävä valiokunta tekee asiasta ehdotuksensa kokoukselle. (Melua ja hälinää.)

Puheenjohtajapaikalle siirtyi Emil Viljasen pyynnöstä *O. Tokoi*, joka nyt noudatettavasta menettelytavasta lausui:

Olen jo lausunut käsitykseni asiasta. Mielestäni ei kokous tässä asiassa voi muuta kuin todeta, tahtooko se pysyä eilen tekemissään päätöksissä vaiko hylätä ne. Ehdotan senvuoksi äänestettäväksi, pysyykö kokous niissä päätöksissä, jotka se eilen illalla teki ja jotka ovat pöytäkirjaan merkityt vai tahtooko se ne hylätä.

Äänestys ehdotus hyväksytään ja 53 äänellä 25 vastaan päätetään pysyä entisissä päätöksissä. Päätökseksi siis tuli:

a) Ryhmän entisestä toiminnasta yleensä:

Sosialidemokratinen eduskuntaryhmä on osapuilleen toiminut valitsijoita tyydyttävällä tavalla ja puoluekokous velvottaa hyväksymänsä lausunnon perusteella sos.-dem. eduskuntaryhmän vastaisuudessaakin noudattamaan itsenäistä ja yhä selvempää köyhälistön tinkimätöntä luokkataistelua tulkitsevaa menettelyä.

b) Vastaisesta toiminnasta:

että eduskuntaryhmän tulee huolellisesti harkita eduskunnassa tulevat asiat ja tarkasti määrätä kantansa niihin, ja

että ryhmässä vähemmistöön jääneiden tulee alistua enemmistön päätöksiin; olkoon heillä kuitenkin oikeus ilmoittaa eduskunnan pöytäkirjaan eriävä kantansa, ryhtymättä väittelyyn enemmistöä vastaan;

että sos.-dem. eduskuntaryhmän on seurattava yksityisten ryhmän jäsenten edustajatointa ja aina epäkohdat peittelemättä ilmoitettava piiritoimikunnille sekä sen lisäksi toimintakertomuksessa siitä mainittava; ja

jos edustaja ilman hyväksyttyä syytä on ollut poissa tärkeistä äänestyksistä, niin on hänen jätettävä paikkansa varamiehelle.

c) Yhdistyslakiasia:

että sosiaalidemokratinen eduskuntaryhmä yhdistyksiä koskevan.

lain yli vaalien lykkäämistä koskevassa asiassa viime istuntokaudella on tehnyt itsensä syyppääksi moitittavaan laiminlyöntiin.

d) Pankkivaltuusmiesvaaleista:

että sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on itsenäisesti otettava «saa pankkivaltuusmiesvaaleihin.

Vastalause yhdistyslakia koskevan päätöksen johdosta.

Eduskunta-asiain valiokunnan mietinnön yhteydessä jätti *J. Hautala O. Piisinen* kannattamana seuraavan lausunnon:

Koska eduskuntaryhmän toiminnan arvostelu yhdistyslakiasiansa puoluekokouksen viidentenä päivänä esillä ollut lausuntoehdotus käsityksemme mukaan meni valiokuntaan siinä tarkoituksessa, että asian uudelleen esille tullessa voitaisiin esittää onnistuneempi ehdotus, mutta koska valiokunta ei ole sen jälkeen tehnyt asiassa mitään, tahdomme saada pöytäkirjaan merkityksi seuraavaa:

Yhdistyslaki, jonka eduskunta hyväksyi, on työväelle epäedullinen ja siis sen laiksi tuleminen on köyhälistölle vahingollinen. Sosialidemokratinen eduskuntaryhmä, päättäessään äänestää lain hylättäväksi, tarkoitti epäilemättä työväenluokan parasta. Vieläkin edullisempaa olisi kuitenkin asialle ollut käyttää valtiopäiväjärjestyksen suomaa oikeutta ja äänestää laki lepäämään yli vaalien, kun kerran ryhmän äänet eivät riittäneet sen lykkäämiseen. Tässä suhteessa olisi siis ryhmä voinut tarkemmin harkita menettelyään. Voi kuitenkin olettaa että ryhmän menettelyyn vaikuttivat ratkaisevasti asian yhteydessä vallinneet olosuhteet, joten, kun ryhmä ei ole tarkoittanut saat-taa työväenluokalle vahinkoa, katsoo kokous olevan syytä ainoastaan vakavaan kehoitukseen vastaisuudessa ottamaan tarkemmin huomioon kaikki muodolliset asianhaarat, jotka voivat olla eduksi asioiden käsittelylle työväenluokalle hyödylliseen suuntaan.

Tähän lausuntoon yhtyvät lisäksi seuraavat: *Antti Vierimaa, Hanna Malm, K. Suosalo, Heikki Marttila, Vihtori Huhta, J. Juntikka, Ali Aaltonen, P. Leppänen, E. Jalava, A. Kallio, 8. Vuorio, Rudolf Lahti, Hj. Siren,*

Istunto päättyi klo 6 i. p.

Seitsemäs kokouspäivä.

Sunnuntaina syyskuun 10 p:nä.

Aamupäivän istunto.

Puhetta johti O. Tokoi. Alkajaisiksi laulettiin „Työväen marssi”.
Nimenhuudosta poissa: Merivirta, Lähti, Elo, Roine, Viita, Penttinen,
Hj, Marttila, Pennanen, S. Rantanen.

Läsnäolo-oikeus

myönnettiin T. Pietikäiselle Helsingistä.

Tulo- ja menoarvio.

Esitettiin raha-asiainvaliokunnan uudistettu ehdotus tulo- ja menoarvioksi vuosille 1912—1913:

Vuotuiset tulot:

Puolueverojen tili	25,000:
Mielenosoitusmerkki tili	10,500:
Kevät-julkaisu tili	3,000:
Työv. kalenterin tili	9,000:
Kirjatili	1,000:
Korkotili	1,500:
Säästövaroista	3,250:
	Smk. 53,250:

Vuotuiset menot:

Agitatsioni tili:

Luennoitsijoille	5,400:	
Matkakuluja	1,100	
Luentokurssit eli opisto	5,000:	
Vaalijulistus	1,000:	12,500: —

Avustus tili A:

Sos.-dem. nuorisoliitolle	1,000	
„ naisliitolle	1,000	
Ihanneliitolle	1,000:	
Palvelijaliitolle	<u>500:</u>	
Siirto:	3,500:	12,500:

Siirto:	3,500: —	12,500
Ruotsalaisille, korkeintaan .	1,000: —	
Työv. arkistolle, korkeint. .	1,000: —	
Piiriavustuksiin „ .	4,000: —	
Ohjelmakomitealle	1,000: —	
Aikakauslehdelle	500: —	
Laukon lakkol, velka: poisto	1,250: —	12,250: —

Avustus tili B:

Puoluever. piireille 5 ä 7 %	1,500: —	
¹ / ₃ mielenosoit. merk. piireille	3,500: —	
¹ / ₃ „ „ Amm. järj.	3,500: —	
V ₂ Kevätlehd. voit. lehdille	1,500: —	10,000: —
Työv. sihteeristölle	1,000: —	
Kansainväl. ja Kongressimatkatili . . .	1,000	—
Puoluekokouksen tili	3,000	—
	1,400	—
	4,000	
Palkkatili	7,500	
Inventariotili ja satun, menojen tili . .	600	—
	Smk 53,250	

Puheenjohtaja totesi, että mietintö on kokouksen ennen tekemien päätösten mukainen, joten se on katsottava hyväksytyksi sellaisenaan.

M. Turkia ehdotti, että tulo- ja menoarviota ei pidettäisi ehdottomasti sitovana. Jos sattuisi esim., että kalenteri otettaisiin takavarikkoon tahi mielenosotusmerkeistä ei tulisi niin paljon kuin arvioidaan, niin pitäisi puolueuuevostolle myöntää oikeus poiketa menoarviosta.

Puheenjohtaja huomautti, että tulo- ja menoarvio luonnollisesti laaditaan säännöllisiä oloja varten. Jos jotain odottamatonta tapahtuu, niin silloin luonnollisesti täytyy menot asettaa sen mukaan.

Hyväksyttiin tällä huomautuksella.

Menettelytapa.

Esitettiin menettelytapavaliokunnan mietintö n:o 4 puolueen menettelytavasta ja kuului se:

»Valiokunta on ollut sitä mieltä, että tällä kertaa olisi koetettava puoluekokouksen päätöksessä yhä selvemmin ilmaista ja seikkaperäisemmin määritellä puolueemme itsenäisen, jyrkän luokkataistelun kanta. Sitä varten katsoo valiokunta ensiksi olevan syytä ottaa varsinaiseen

päätöslauselmaan lähes sellaisinaan ne ponnet, jotka Helsingin kunnallisjärjestön puolesta ehdotettiin Kotkan puoluekokoukselle ja jotka siinä kokouksessa menettelytapavaliokunta otti kyllä pääasialliselta sisällykseltään ehdotuksensa perusteluihin, vaikka päätöslauselmaan ainoastaan lyhennyksiä niistä. Eräässä kohden on valiokunta nyt lisännyt mainittuihin ponsiin sellaisen selvennyksen, joka tarkoittaa sen terottamista, että nykyoloissa ei taistelumme eduskunnassa yhteiskunnallisten uudistusten saavuttamiseksi suinkaan ole toisarvoinen asia, vaan yhtä tärkeä kuin koskaan muulloin.

Sitä kohtaa Kotkan kokouksen päätöksessä, jossa terotetaan ammatillisen toiminnan tärkeyttä, on valiokunta tahtonut vähän selvittää ja jättää siitä pois viittauksen suurlakkoon, koska viimemainittu viittaus mahdollisesti voisi antaa aihetta sellaiseen väärinymmärrykseen, kuin asetettaisi siinä suurlakko periaatteellisesti samallaiseksi, säännöllisissäkin oloissa käytettävissä olevaksi taistehikeinoksi kuin tavalliset ammatillisen liikkeen taistelukeinot, vaikka se lienee yleensä käsittävä suuressa määrin vallankumouksellisten erikoisolujen tapahtumaksi, jota ei ole mahdollista synnyttää, milloin halutaan eikä varsinkaan pitää ennakolta määrättävissä rajoissa ja jonka keinotekoinen hommaaminen on turmiollisiin seurauksiin helposti johtavana vältettävää ja varottavaa.

Menettelytapa puolustustaistelussa venäläisten vallassaolijain harjoittaman sorron suhteen on valiokunnan mielestä se puoli menettelytapakysymystä, joka erityisesti tällä kertaa vaatii tarkkaa määrittelyä ja entistä paljon selvemmin itsenäisen kannan ilmaisemista.

Valiokunta katsoo olevan syytä puoluekokouksen päätöksessään terottaa, että tässä taistelussa on tärkein aseemme valistuksen, oikean käsityksen, levittäminen köyhälistön keskuuteen sekä Venäjän sortovallan pyyteistä että Suomen anastajaluokkain ja niiden puolueiden kaksinaamaisesta suhteesta niihin.

Jotta Venäjän vallassaolijain kansallisuussortopyyteet eivät jäisi kuvatuksi yksistään oikeuden loukkauksiksi, on valiokunta tahtonut laajentaa sanamuodoltaan Kotkan kokouksen päätöksessä olevaa 2:sta kohtaa, huomauttaen erityisesti suomisyöjäin taloudellisista nylkemis- ja kansanvalistuksen estämispyrinnöistä, joita kaikkia työväen on herkeämättä vastustettava.

Mitä tärkeintä on valiokunnan mielestä panna päätöksessä painoa siihen, että taistelussa vierastakin sortoa vastaan on puolueemme jäsenten toimittava itsenäisesti eikä eksyttävä porvarien talutusnuoraan. Sitä varten on puoluekokouksella syytä lausua, että liittyminen porvariryhmäin kanssa yhteistoimintaan edes tässä taistelussa, jollaista yhtymistä on ehdoteltu, on kerrassaan hylättävää ja vahingollista. Se voisi perustua vain sellaiseen harhakäsitykseen maamme porvarillisten

politiikasta venäläisen sortovalan suhteen, että he sillä politiikallaan muka puolustavat koko Suomen kansan oikeuksia ja ainoastaan muulla, yhteiskunnallisella ja taloudellisella politiikallaan ahdistavat maamme köyhälistöä. Niin ei kuitenkaan ole laita, vaan on nähty, että heidän tämäkin ryssäläisvastainen politiikkansa on samalla häikäilemättöntä luokkapolitiikkaa Suomen köyhälistön vahingoittamiseksi. He vastustavat venäläistä sortovaltaa sillä tavalla toimien, että saisivat sen jättämään Suomen anastajaluokat rauhaan, mutta että se riistäisi täällä köyhälistöltä kaiken uudistusten saannin mahdollisuudet, kuristaisi köyhälistön luokkataisteluvapautta ja jos jotain ryöstäisi, niin ryöstäisi yksin köyhälistöltä. He tahtovat kyllä käydä Suomen työväen avulla suomisyöjään kimppuun, mutta käyvät yhtäaikaa suomisyöjään avulla maamme työväen kimppuun ja viimemainituksa tarkoituksessa pyrkivät suomisyöjään kanssa sovintoon.

Tuon pelin onnistumiseksi on porvarien kuitenkin välttämätöntä koettaa aina salata kansalta ryssäläispolitiikkansa luokkaluonnetta, sillä muuten he eivät voisi säilyttää yleisempää kannatusta eikä sotkea verkkoihinsa osaakaan köyhälistöstä. Siksi he teeskentelevät pelkkää isänmaallisuutta ja epäitsekästä kansanoikeuksien ajamista. Ja joku osa heistä voi ajottain esiintyä oikein yltiöpäisenäkin venäläisten sortajain vastustajana ja kukistajana.

Käsittäen siis, että työväenluokka on nykyisessä valtiollisessa asemassa kahden tulen välissä, on puolueemme lausuttava vastustavansa keskuudessaan kaikkia sellaisia yrityksiäkin porvarillisten lähentelemiseksi ja heidän hommiinsa puuttumiseksi, jotka voisivat tuota porvarien peliä välillisestikään edistää ja estää sen paljastumista. Ja kaikkein pahin puoli sellaisilla yrityksillä on se, että ne synnyttävät omissa riveissämme hajaannusta.

Mitä tässä suhteessa tulee erityisesti sos. dem. eduskuntaryhmän monasti hyvinkin vaikeaan tehtävään, niin valiokunta, tahtomatta erikoisemmin lausua tuomiota tai paheksumista ryhmän entisestä menettelystä, vaan silmälläpitäen, mitä viime vuoden molemmilla valtiopäivillä sattuneista, ryhmämme hajaantumiseen johtaneista tapauksista olisi vastaisuuden varalle opittava, huomauttaa käsityksensä seuraavaa:

Vastedes on vältettävä oman ryhmän hajaantumisen uhatessa yhtymästä porvarien ehdotuksiin. Sillä tokihan ryhmän koossapysymistä on pidettävä tärkeämpänä kuin minkään porvarien ehdotusten kannattamista, varsinkaan epäselvään, kovin vaillinaisten tai periaatteisemman vastaisestikin tulkittavissa olevain ehdotusten kannattamista jollaista keinotekoisesta yksimielisyyden saavuttaminen porvarien kanssa usein vaatii, kuten valtakunnanlainsäädäntöasiassa viime vuoden varsinaisilla valtiopäivillä. Ja kun toiset toverit, niinkuin viime vuoden

ylimääräisillä valtiopäivillä tekevät eduskunnassa ehdotuksen, joka tarkoittaa oman sosialidemokratisen kannan ilmaiseista, ei toisten sovi asettua porvarien kanssa sitä kaatamaan tai sen äänestettäväksi esittämistä estämään, vaan jollei mitenkään voisi sitä puoltaa, on ainakin pidättyvä silloin äänestämästä täysistunnossa. Silloin kun nähdään porvarien yrittävän sokaista kansan silmiä, peittelemällä todellisia pyyteitään tai venäläisten sortajain heille edullisia, mutta maamme köyhälistölle turmiollisia hommia, ei ole laimiinlyötävä niitten paljastamista eikä sos.-dem. puolueen kannan julkisaattamista ja yrittämistä eduskunnan päätökseksi, vaan on koetettava pakottaa porvarit julkisesti ja selvästi näyttämään, miten he suhtautuvat meidän kantaamme. Sillä ei eduskunnan keinotekoisesti hommatuista yksimielisistä päätöksistä lisäännä meidän puolueemme puolustus- ja taisteluvoima, vaan oikean tiedon leviämistä tietämättömään ja porvarien pimittämään köyhälistön syvien rivien keskuuteen.

Toiminnassa eduskunnan ulkopuolellakin on luonnollisesti itsenäisen, omiin voimiin nojautuvan menettelyn noudattaminen yhtä tärkeää.

Kun nyt valtiollinen sorto näyttää yhä kiristymistään kiristyvän ja suuntautuvan entistä röyhkeämmin köyhälistöämme ja työväenliikettämme vastaan, pitää valiokunta tarpeellisena, että puoluekokous tarkemmin kuin ennen kehottaa vakavaan, tosiolojen mukaan harkittuun menettelyyn. Työväen viholliset virittävät ansojaan ja hakevat tekosyitä, päästäkseen kahlehtimaan köyhälistön äänioikeutta sekä yhdistys- kokoontumis- ja sanavapautta. Monella tavoin jo nykyään näitä oikeuksia polkevat. Meidän on meneteltävä sitä ajatellen, että tuo kävisi heille vaikeammaksi eikä ainakaan meidän toimintamme kautta koskaan helpommaksi. Pahimmankin kuristuksen keskellä on koetettava saada järjestys säilymään työväen riveissä. Provokaattorien, ja porvarillisten yltiöpäiden hommista on aina varotettava.

Edessämme oleva taistelukausi voi kaikenpuolisen taantumuksen painaessa kyllä käydä raskaaksi. Mutta se ei koskaan voi käydä epätoivoiseksi, sillä puolueemme ei sitä rakenna epävarmain toiveiden, vaan varman historiallisen kehityksen varaan. Valiokunnan mielestä onkin puoluekokouksella syytä päätöksessään ilmaista olevansa vakuutettu siitä, että sikäli kuin Venäjän työväki luokkataistelussaan voimistuu, sikäli on meillä Suomessakin varmaa toivoa vakavasta turvasta. Se on oleva historiallinen välttämättömyys, jota mitkään kansain-sortajat eivät voi estää ja jonka jouduttamiseksi ei ole ollenkaan tarvis sotkea meidän taisteluamme Venäjän köyhälistön taisteluihin, jollainen olisi meidän työväenliikkeellemme vaarallista. Venäjän sosialidemokratinen köyhälistö on itse pitävä huolen historiallisesta tehtävästään, ja meidän puolueemme lausuu taaskin julki veljellisen, yhteistuntonsa sen kanssa.

Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous, hyväksyen pääasiassa edellä lausutut käsitykset, päättäisi sen perusteella hyväksyä näin kuuluvan päätöslauselman:

1:ksi. Vakuutettuna siitä, että anastajain ja työväen välinen luokkavastakohta kapitalistisessa yhteiskunnassa yhä kärjistyy ja niin olen myös luokkataistelu yhä kiihtyy ja laajenee, sekä käsittäen, että työväen aseman auttaminen vähittäisiä parannuksia valtaamalla on välttämätöntä eikä heikonna työväen taistelukykyä, vaan päinvastoin sitä vahvistaa, selittää kokous, että sosialidemokratisen puolueen on edelleen jyrkän luokkataistelun kautta valtiollisella ammatillisella ja osuustoiminnan alalla pyrittävä varmistamaan työväenluokan jo saavuttamia oikeuksia, vapauksia ja etuja sekä uusia vallottamaan, niin että Suomen työväenluokka mahdollisimman pian tulisi kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi voittamaan valtiovallan porvariston käsistä ja yhdessä muiden kapitalististen maiden työväenluokan kanssa toteuttamaan sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken luokkavallan ja riistämisen lopettaminen.

2:ksi. Käsittäen, että työväen luja ammatillinen järjestäytyminen on kaikelle menestykselliselle luokkataistelullemme välttämätön ehto, terottaa puoluekokous ammatillisen työväenliikkeen edistämisen välttämättömyyttä.

3:ksi. Sensuuntaiset käsitykset⁷ ja uskottelut, että vaalitaisteluun ja eduskuntatyöhön osaaottaminen taikka köyhälistön kaipaamain yhteiskunnallisten uudistusten puolesta taistelevien eduskunnassa olisivat nykyoloissa Suomen työväelle toisarvoisia asioita, selittää kokous työväen taistelulle turmiollisiksi sekä päinvastoin katsoo, että puolueen jäsenten on tarmokkaasti puolustettava saavutettuja eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrittävä niiden laajentamiseen ynnä entistä pontevammin otettava osaa vaalitaisteluun ja siinä, tehden selvästi ja peittelemättä tunnetuksi sosialidemokratian periaatteita ja ohjelmaa, kerättävä yhä valtavampia köyhälistöjoukkoja puolueemme vaatimusten taa.

4:ksi. Sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on valtiopäivillä, tarmokkaasti toimien ja valtiollista asemaa aina tarkoituksenmukaisesti hyväkseen käyttäen, koetettava yleensä joka tilaisuudessa vallata työväenluokalle niin paljon etuja kuin kulloinkin suinkin on saavutettavissa.

Mutta älköön eduskuntaryhmä pyrkikö itsenäisyyttään rajottaviin liittoihin eikä porvarillista hallitusta kannattavaksi kokoomuskoplaksi minkään porvaripuolueen kanssa, älköötäkään sosialidemokratiset edustajat tuollaisten liittoumien helpottamiseksi koskaan yrittäkö peitellä tai sekottaa luokkavastakohtia eikä tavotella nykyoloissa yhteiskunnallisen rauhan harhakuvaa, sillä kaikki senkaltaisen pyrkimys edus-

kunnassa, kuten eduskunnan ulkopuolellakin, on työväenliikkeen eksyttämistä, joka, jos se onnistuisi, muuttaisi sosialidemokraattisen puolueen nykyiseen järjestelmään mukautuvaksi porvarilliseksi uudistuspuolueeksi.

Päinvastoin on sosialidemokratisten edustajain muistettava, että mitä itsenäisemmin he taistelevat, mitä horjumattomimmin he pysyvät aina periaatteellisen vastustuksen kannalla nykyiseen luokkavaltaan nähden ja mitä leppymättömämmin he hyökkäävät kaikkea tähän auastajain hallitsemaan yhteiskuntaan kuuluvaa sortoa, vääryyttä ja turmelusta vastaan, sitä enemmän on tuloksia heidän työstään ja sitä enemmän pienetkin eduskunnasta saavutetut parannukset hyödyttävät ja jouduttavat työväenasian lopullista voittoa.

5:ksi. Puolueen ja eduskuntaryhmän on aina pysyttävä mitä läheisimmässä yhteydessä keskenään; ryhmän on säännöllisesti tehtävä puolueelle selvää toiminnastaan ja puoluetoimikunnan, puolueuuvoston sekä kaikkien puoluejärjestöjen ynnä puolueen sanomalehtien on aina mahdollisuuden mukaan ryhmän toimia seurattava, valvottava ja arvosteltava sekä myöskin eduskuntaryhmää pontevasti tuettava ja autettava neuvoilla, lausunnoilla, mielenosotuksilla ja muilla tarkoituksenmukaisilla tavoilla.

6:ksi. Koska työväen luokkataistelua on nykyään Suomessa porvariston ohella ehkäisemässä Venäjän vallassolevain luokkain ja niiden hallitusvallan taantumukselliset pyrkimykset Suomen kansan lainsäädäntö- ja itseverotusoikeuksien sekä kansalaisvapauksien rajoittamiseksi, koko itsehallinnon hävittämiseksi sekä taloudelliseksi nylkemiseksi ja kansanopetuksen vaikeuttamiseksi, on työväen herkeämättä jatkettava taisteluaan noita pyrkimyksiä vastaan sekä sanottujen oikeuksien laajentamiseksi.

7:ksi. Tässä puolustustaistelussaan venäläisten vallassaolijain sortoa vastaan ei työväenluokalla ole ainoassakaan porvarisryhmässä luotettavaa kanssataistelijaa; päinvastoin ovat eri anastajapuolueet lukemattomia kertoja osottaneet niin valtiollisessa kuin taloudellisesakin elämässä, että heillä on pohjaltaan sama tarkoitus kuin venäläisten sortajain pyynteillä: tukahuttaa työväenluokan työskenteleminen itsensä hyväksi, vieläpä siinä tarkoituksessa alati turvautuen venäläisten sortajain apuun ja pyrkien heidän kanssaan salaliittoon Suomen työväen taistelun kuristamiseksi; vaan on työväenluokan itsenäisesti ja omin voimin taisteltava sekä vierasta että kotoista vihollista vastaan, muistaen että tärkein aseemme taistelussa kansallisuussortoakin vastaan on oikean tiedon levittäminen köyhälistön keskuuteen sekä vieraitten sortajain pyyteistä että oman maan porvarillisten suhteesta niihin.

Puoluekokous terottaa, että on entistä tarkemmin sekä eduskun-

nassa että sen ulkopuolella kartettava porvarillisten lähentelemistä tässäkin vastarinnassa ja antautumasta heidän vahingollisia ja petollisia hommiaan kannattamaan, sillä sellainen pyrkimyskin jo estää kansan silmien avautumista sekä synnyttää helposti omassa joukossamme epäluuloa, riitaa ja hajaannusta.

8:ksi. Valtiollisen sorron yhä kiristyessä ja suuntautuessa yhä pahemmin Suomen työväenluokan etuja ja luokkataistelua vastaan on entistä välttämättömämpää noudattaa vakavaa, tosiolojen eikä epävarmain toiveiden mukaan harkittua puolustusmenettelyä; on pysyttävä erossa puolueemme hylkäämistä taistelutavoista; samoin ärsyttävistä hyökkäyksistä, joiden seurauksia ei ole punnittu; valvottava vankan puoluekurin noudattamista sekä katsottava aina, millä tavalla toimien voidaan olla mahdollisimman varmoja järjestyksen säilyttämisestä työväen riveissä, pimeäin voimien provokatoorien yritysten häpeään joutumisesta ja edesvastuuttomain yltiöpäiden vaarallisten yllytysten raukeamisesta; sekä muutenkin pidettävä silmällä, ettei minkään meidän oman tai meidän kenties estettävissämme olevan toiminnan kautta työväen nykyisten vähäistenkään luokkataisteluvoimien supistaminen tai ryöstäminen käy työväen vihollisille helpommaksi, vaan että se käy yhä vaikeammaksi.

9:ksi. Käsittäen että ainoastaan sikäli kuin Venäjän työväki luokkataisteluvoimassaan kohoa, on varmaa toivoa, että Suomen kansan sisäinen vapaus ja varsinkin Suomen työväen luokkataisteluvapaus tulee vakavasti turvatuksi, lausuu puoluekokous julki veljellisen solidarisuutensa Venäjän sosialidemokratisen köyhälistön kanssa.

*Kullervo Manner,
Julius Nurminen.
Oskari Tokoi.*

*Nestori Valavaara.
Otto Piisinen.
O. V. Kuusinen."*

Mietintöön liittyi seuraava

vastalause:

„Kun allekirjoittaneet eivät ole voineet hyväksyä mietinnön kolmannella sivulla olevia toista ja kolmatta kappaletta sellaisenaan, koska niissä kohdissa tarkoitetaan antaa luottamuslause sille epälojaliselle menettelylle, jota eräs ryhmän osa vuoden 1910 valtiopäivillä harjoitti ryhmän enemmistöä vastaan ja koska samalla niihin kohtiin sisältyy tarkoitus saada eduskunta-asiain valiokunnan mietinnön johdosta kokouksen jo aikaisemmin hyväksymä, ryhmän yhtenäistä esiintymistä koskeva päätös epäselväksi, niin olemme pakoitetut ehdottamaan, että kokous edellämainittujen kappaleitten sijalle hyväksyisi seuraavan lausunnon:

Mitä tässä suhteessa tulee erityisesti puolueemme eduskuntaryhmän monasti hyvinkin vaikeaan tehtävään, niin tahtoo valiokunta, pitäen silmällä tämän kuluneen toimintakauden aikana ryhmän keskuudessa sattuneita hajaantumisia vastaisuuden varalle lausua:

että puolueemme edustajain tulee entistä enemmän panna arvoa ryhmän koossapysymiselle ja sen ehjälle yksimieliselle ja itsenäiselle esiintymiselle eikä tavoitella yksimielisyyttä porvareiden kanssa. Silloin kun nähdään porvareiden yrittävän kansan silmiä j. n. e. kuten mietinnössäkkin on.

*M. Turkia.
J, Peura.*

*A. Laakkonen.
Jussi Rainio."*

Päätöskeskustelussa lausuttiin:

O. V: Kuusinen: Valiokunnan esittelijänä on minun tehtävänäni kehua tätä mietintöä. Siinä ovat varsin pitkät ponnet, mutta te myöntänette sen, ettei vielä ennen edustajakokouksissamme ole toki näinkään selviä menettelytapaponsia tehty kuin tässä. Paremmat ovat pitkät ja selvät kuin lyhyet epäselvät, sellainen on ollut valiokunnan ajatus. Tosin ei koskaan ponsia saada sellaisiksi, ettei niihin jäisi tulkinnan varaa, mutta on ainakin koetettu saada ne mahdollisimman selviksi, ilmaisemaan selvästi puolueemme luokkataistelukantaa.

Tärkein osa siitä, mitä tässä valiokunnan ehdotuksessa on esitetty, on päätöksiin verrattuna uutta, on se osa, joka koskee vastustustapaa vieraan sorron suhteen. On koetettu määritellä suhtautumisemme sekä venäläisiin että isänmaallisiin sortajiin sekä antaa molempien näiden pyyteille selvä valaistus. Köyhälistön valistaminen on sanottu tärkeimmäksi aseksomme taistelussa kansallisuussortoakin vastaan.

Mutta erityisesti tässä taistelussa on varsin vaikea pysytellä oikealla tolalla. Sanotaan, että on pysyttävä erossa porvareista, mutta miten se on tulkittava yksityistapauksissa, joita ei voi ennakolta arvata, se on varsin vaikea tehtävä. Valiokunnan enemmistö, on ollut sitä mieltä, että eduskuntaryhmälle on annettava tässä suhteessa edes niin selvät ohjeet kuin suinkin voidaan antaa. Valiokunnan enemmistö on ollut sitä mieltä, että on otettava oppia entisistä kokemuksista, jotka ovat sängin valitettavan laatuista, koska ryhmän keskuudessa on tapahtunut horjumista, haparoimista ja hajaannusta; että niistä on otettava oppia ja niiden perusteella nyt annettava selvät ohjeet vastaisen varalle.

Mutta juuri tässä kohden on valiokunta jäänyt erimieliseksi. Enemmistö on tahtonut hyväksyä m. m. näin kuuluvan tärkeän ohjeen: „Vastedes on vältettävä oman ryhmän hajaantumisen uhatessa

yhtymästä porvarien ehdotuksiin." Vähemmistö ei ole tahtonut tällä tavalla tulkita sitä yleistä sääntöä, mikä on sanoissa: porvareihin lähentymistä on vältettävä.

Ja miksei tuo ohje kelpaa? Eikö ole nähty jo tarpeeksi, että sellainen on välttämätön? Kun oma ryhmä uhkaa hajaantua ja kun osa ryhmästä sen uhallakin pysyy yhteisessä ehdotuksessa porvarien kanssa, niin onko nyt sellainen eheyden tavoittamista omassa ryhmässä, onko se itsenäisen luokkataistelukannan tavoittamista, onko se oikein ja onko se sallittavaa? Meidän mielestämme ei niin ole. Meidän mielestämme on semmoisessa tapauksessa, kun ryhmä uhkaa hajaantua, luovuttava yhteisestä ehdotuksesta porvarien kanssa siinäkin tapauksessa, vaikkapa sen kannattajat olisivat enemmistönäkin ryhmässämme, ja koetettava äärimmäisilläkin ponnistuksilla hakea yhteistä kantaa omien toverien kanssa. Se on hyvä ja hyväksyttävä sääntö, että vähemmistön tulee alistua enemmistön päätökseen. Mutta ei enemmistöäkään saa koskaan käyttää valtaansa väärin. Enemmistölle ei koskaan saa olla porvarien ehdotus rakkaampi kuin omien toverien ehdotukset (Hyvä). Ja jos ei äärimmillä ponnistuksillakaan synny omassa ryhmässä yksimielisyyttä, niin siinä tapauksessa se osa, joka on tahtonut yhtyä porvarien ehdotukseen, hakekoon oman kannan edes porvarien ja omaisten toverien ehdotuksen väliltä. Jos jakaantumista ei voida mitenkään välttää, niin on parempi, että on kaksi sosialidemokratista ehdotusta vastakkain, kuin että toiset sosialidemokratit porvarien kanssa kaatavat toisten sosialidemokraattien ehdotusta (Oikein.). Ja jos tämäkään ei ole mahdollista, niin se osa ryhmästä, joka tahtoi porvareihin yhtyä, pidättyköön edes äänestämästä porvarien kanssa tovereitaan vastaan. Kaksi sosialidemokraattista ehdotusta voivat aiheuttaa keskuudessamme väittelyä, kovaakin; mutta kun porvarien rinnalla taistellaan omia tovereita vastaan, niin siitä seuraa puolemme keskuudessa heikkoutta, epäluuloa ja katkeraa riitaa, ja siitä seuraa iloa ja hyötyä ainoastaan työväenliikkeen vihollisille.

Tämän opetuksen ovat meille antaneet tapaukset molemilta viime vuoden valtiopäiviltä. Tahtoisin vain hiukan vielä kajota näihin tapauksiin. Mikä esti viime vuoden varsinaisilla valtiopäivillä ryhmän enemmistöä, jos se tahtoi ryhmän yksimielisyyttä, yhtymästä toisten toverien kanssa? Mikä esti heitä luopumasta siitä porvarien ehdotuksesta, joka oli perustuslakivaliokunnan mietinnössä? Vähemmistöhan tahtoi ainoastaan erään kohdan poistamista. Olisiko mietintö siitä tullut huonommaksi? Viime vuoden ylimääräisillä valtiopäivillä taas mikä esti yhtymästä, mikä esti olemasta samalla kannalla? Sanotaan kai: laillisuussyyt estivät. Ryhmässä oli monenlaisia mielipiteitä siitä, mikä tapa siinä oli laillista tai laitonta. Mutta vaikkapa enemmistö olisikin ollut sitä miel-

tä, että laillisuus esti sellaisen ehdotuksen käsittelemistä, jonka vähemmistö teki, niin mikä esti sitä yhtymästä edes siihen ehdotukseen, että puhemiehen kuristava esittelykielto olisi lykätty valiokunnan tutkittavaksi. Kun kerran osa sos.-dem. ryhmää oli katsonut, että puhemiehen menettely oli laitton, niin olisihan asia edes ansainnut tutkimista.

Nämä tosiasiat, joita on ilmennyt ja jollaisia todennäköisesti voitulla vastakin ilmenemään, nämä tosiasiat silmään edessä on valiokunnan enemmistö pitänyt tarpeellisenä määritellä, mitä on tehtävä, kun samallaisia tapauksia vasfedes sattuu. Valiokunnan enemmistö on katsonut, että olisi tehty väärin tätä kokousta kohtaan, jollei ehdotettaisi tässä suhteessa selvää vastausta. Vähemmistön puhe, että tässä olisi tarkoitus antaa luottamuslause ryhmän vähemmistölle ei ole paikallaan. Missä tässä mietinnössä puhutaan luottamuslauseesta? Vieläpä tässä nimenomaan sanotaankin, ettei ole tahdottu lausua tuomiota entisistä. Ei myöskään ole tahdottu suinkaan tehdä kokouksen entistä päätöstä epäselväksi, vaan selväksi. Pyytäisin kysyä toveri Turkialta, missä tässä on se takaportti, jonka hän muka olisi siitä löytänyt. Vähemmistön ehdotus sitä vastoin on epäselvä. Me olemme koettaneet valiokunnassa saada selvän, mitä sillä on tarkotettu. Olemme kysyneet sitä Turkialta ja muilta hänen kannallaan olevilta saamatta selvää vastausta. Onko vasfedes, kun tulee samantaisia tapauksia kuin viimevuotiset riidat, onko meneteltävä sillä tavalla kuin silloin meneteltiin? Ei. Ties herra, mitä vähemmistön ehdotus tässä tarkoittaa. Täällä moititaan eduskuntaryhmää hajaannuksesta, mutta eikö tahdottaisi sanoa, että hajaantumisen uhatessa on luovuttava porvareista? Teidän ehdotuksessanne ei ole viittaustakaan siitä, ettei saisi menetellä taas juuri sillä tavalla, kuin ryhmän enemmistö viime kerralla menetteli. Uskon kuitenkin, että tekin tahdotte hajaannusta välttää. Mitä siis on tehtävä mielestänne? Onko silloin kun ryhmän enemmistö tahtoo pysyä yhteisessä ehdotuksessa porvarien kanssa, onko silloin vähemmistön luovuttava omasta kannastaan vai alistuttava yhtymään samaan ehdotukseen porvarien kanssa? Minä pyydän, että tätä kysymystä ei kierretä, sillä se on tärkeä, jos hajaantumista tahdotaan tulevaisuudessa välttää. Kun ne, jotka tahottavat yhdyttäväksi porvarien ehdotukseen, kun he saavat ehkä vain 1 tahi 2 äänen enemmistön ryhmässä, niin onko silloin vähemmistön alistuttava? Jos niin määrätään, jos oman sosialidemokratisen kannan aina täytyy tällaisessa tapauksessa väistyä porvareihin yhtymisen tieltä, niin mitä kannattaa meidän silloin puhua siitä, ettei ole pyrittävä yhteen porvarien kanssa! (Hyvä). Se olisi lourua sellainen puhe (Oikein). Tähän ei saa jättää takaporttia. Enkä usko, ennenkuin näen; että tämä kokouksen enemmistö hyväksyisi tuollaisen epä-

selvyyden ja ohjeettomuuden ja jättäisi tuollaisen hajaannuksen aiheen poistamatta ja avaisi tien porvarillisten lähentelemiselle, yhtymällä vähemmistön noin sekavaan ehdotukseen.

Mietintömme perusteluissa lausutaan myös: „Silloin kun nähdään porvarienv yrittävän sokaista kansan silmiä, peittelemällä todellisia pyyteitään tai venäläisten sortajain heille edullisia, mutta maamme köyhälistölle turmiollisia hommia, ei ole laiminlyötävä niitten paljastamista eikä sos.-dem. puolueen kannan julkisaattamista ja yrittämistä eduskunnan päätökseksi, vaan on koetettava pakottaa porvarit julkisesti ja selvästi näyttämään, miten he suhtautuvat meidän kantaamme". Tuonkin ohjeen tärkeys on selvä entisen menettelyn valossa.

Olen koettanut miettiä tarkasti, pitävätkö nuo ohjeet paikkansa ja luulen, että kun niitä ei vain tahdota tahallisesti väärin tulkita, niin ne ovat niin hyvin osuneet, että ne voisi ottaa vaikka ponsiin. En tahdo nyt tehdä sellaista ehdotusta, koska ne jo nyt ponsien ajatukseen sisältyvät. Mutta ehkä sentään ansaitseisi tulla ponsiin sellainen lisäys, että edustajain on vältettävä ryhmän hajaantumisen uhatessa liittymästä porvarienv ehdotuksiin ja pakotettava heidät selvästi näyttämään, miten suhtautuvat meidän kantamme.

Toverit! Samalla kun siis kehotan teitä yhtymään valiokunnan enemmistön ehdotukseen, huomautan vielä lyhyesti eräistä seikoista. Koko valiokunta on katsonut nyt ajan olevan sellaisen, että on pantava entistä enemmän painoa siihen, että meidän puolustusmenetel-lymme on täysin vakavata ja tarkoin harkittua; että nykyinen asema ja se edesvastuu, mikä työväenliikkeen miehillä on, vaatii, että on pysyttävä erossa porvarillisista hulluttelijoista ja aktivisteista, että meidän täytyy tarkasti punnita toimenpiteemme ja myöskin, mikäli mahdollista, valvoa sitä toimintaa, jota meidän riviemme ulkopuolella olevan köyhälistön keskuudessa voi syntyä.

Samalla on pantava entistä enemmän painoa siihen, mistä meidän köyhälistöllämme on vakavan turvan toivoa, nimittäin siihen historiallisen kehityksen tosiasiaan, että venäläinen työväenluokka voimistuu, että sen edut kehottavat ja pakottavat sen turvaamaan Suomen itsehallintoa ja Suomen työväenluokan oikeuksia ja luokkataisteluvapautta. Samalla on tahdottu myös huomauttaa siitä, että meidän julkinen yhteistuntomme Venäjän sos.-dem. työväestön kanssa ei ollenkaan vaadi meitä sotkemaan meidän taisteluamme Venäjän työväestön taisteluihin, joista Venäjän työväestö itse pitää huolen. Voidaanpa havaita, että monessa tapauksessa näiden kahden eri maan taistelujen sotkemisyhtymisetkin jo voivat olla meidän työväenliikkeellemme vaaralliset ja Venäjän työväenliikkeelle ja sen taisteluille kerrassaan hyödyttömät.

Sortajillamme ei ole politiikkansa tukena tuollaista historiallisen

kehityksen osottamaa pohjaa. Heidän politiikkansa on vedenpaisumuksen politiikkaa. — "Valiokuntamme on myös pannut painoa siihen, että taistelussamme meidän on pääasiassa aina nojaututtava omiin voimiimme ja sen mukaisesti on meidän pakko taistelussa menetellä. Ja kuinka raskaalta ehkä taistelu tuleekaan tuntumaan kaikkein pahimman sorron aikana, niin huoleti voimme kai sentään sanoa: min-käpä he meille voivat. Miks'ei meille yksilöille, miks'eivät he meille voisi; ja sortajillamme onkin usein sellainen ennakkoluulo, että yksilöitä nutistamalla muka nutistetaan myös kansanliikkeitä. Mutta sellaista kansanliikettä, jota me edustamme, sosialidemokratiaa, jota tässä maassa jo yli 300,000 valtiollisesti herännyttä 24-vuotta täyttäneyttä kansalaista kannattaa ja jolla vielä sen lisäksi on suuri joukko muita valtiollisesti heränneitä kansalaisia kannattajinaan, sitä ei tukahuteta, sen rientoa ei koskaan estetä kuin korkeintaan hetkeksi. Ja mitä pahemmin he kuristavat — ken tietää, meillekö sillä lopultakin enemmän vahinkoa saattavat, vai itselleen. Suomen työväenliike on menevä voitonvarmana eteenpäin sitä selvää tietä, joka täällä viitotetaan. Tässä maassa kuuluu tulevaisuus tämän maan sosialidemokratialle, meille se kuuluu.

S. Nuorteva: Minä olen sitä mieltä, että etenkin tämän mietinnön ponnet ovat sitä laatua, että ne tyydyttävät kokousta kokonaisuudessaan ja ansaitsevat kaiken tunnustuksen. Niissä on sängen tyhjentävällä tavalla voitu pukea meidän poliittinen tunnustuksemme niin sanoakseni ponsien muotoon. Mutta kyllä sittenkin on valitettava seikka, että valiokunnan enemmistö on tahtonut pilata tämän mietinnön eheyttä sotkemalla sinne tuon viimesykyisen riidan eduskuntaryhmän enemmistön ja vähemmistön välillä, antamalla sille sellaisen muodon, joka huolimatta toveri Kuusisen vakuutuksista sisältää luottamuslauseen antamisen viime ylimääräisten valtiopäiväin eduskuntaryhmän vähemmistölle ja epäluottamuslauseen antamista enemmistölle, jollaiseen ei ole mitään syytä. Jos asia tässä suhteessa olisi niin selvä, kuin toveri Kuusinen sanoi, nimittäin että eduskuntaryhmän enemmistö todella tavoitteli jotakin keinotekoista yksimielisyyttä porvariryhmien kanssa ja että toiselta puolen ryhmän keskuudessa löytyi todellakin jokin selvästi ja johdonmukaisesti esitetty oma kanta jota esittäjät tahtoivat eduskuntaryhmän päätökseksi ja silloin ryhmä olisi valinnut yhtymisen porvarien kanssa, niin silloin se olisi todellakin tehnyt väärin. Me kyllä kaikki tiedämme, että vähemmistön taholta on koetettu tätä juttua selittää sillä tavalla, kuin toveri Kuusinen sen täällä esitti. En tahdo epäillä sitä, että toveri Kuusinen vilpittömästi uskoo itse, että tämä asia olisi sillä tavalla, kuin hän esitti, mutta minä luulen, että hän on ollut siksi paljon syrjässä, ettei hän voi asiasta erehtymätöntä käsitystä lausua. Toveri Kuusinen ei

ollut ryhmän jäsen, ei ollut seurannut tapahtumia niin läheltä, kuin muut olivat pakotetut seuraamaan. Kuusinen on saanut senvuoksi asiasta yksipuolisen käsityksen sillä hän on saanut selityksen tapahtumista siltä taholta, jotka juuri etupäässä saivat hajaannuksen aikaan. En tahdo väittää, että ne toverit, jotka esittivät oman kantansa, että ne todellakin vaistomaisesti tarkoittivat selvempää eristymistä, mutta ne tapa, jolla heidän ehdotuksensa tuli ryhmässä esille, ei ollut omiaan sitä selventämään. Näistä asioista on niin paljon puhuttu ja kirjoitettu, että tuntuu äitelältä niihin kajota, mutta täytyy kuitenkin muutamalla sanalla selittää. Ensinnäkin on kumoamaton tosiasia se, että tämän vähemmistön taholta ei koko ajan kuluessa oltu millään ehdottomasti varmallalla kannalla. Toveri Mannerkaan ei alkuaan esittänyt asiasta mitään eriväätä mielipidettä. Kuvaavaa ryhmän työtavalle oli, että eräs toinen toveri, joka huomattavalla tavalla on antanut aihetta erimielisyyden viriämiseen, ei ollut mukana ollenkaan tätä asiaa ryhmässä käsiteltäessä. Hän oli seurannut tätä asiaa kokonaan sivulta päin. Ja hänen kanssaan oli Manner neuvotellut ja sen jälkeen tehtiin ehdotus adressin lähettämisestä. Tämä ehdotus tehtiin niin epäselvässä muodossa, että koko käsittelyn aikana ei ryhmä saanut vähemmistöltä tietää, mitä se oikein tarkoitti. Viimeiseen saakka oli ryhmä epätietoinen siitä, mihin siltä puolen pyrittiin, mitä sieltä tahdottiin. Sen ehdotus oli puettu epäselvään muotoon eikä sen perusteluja tuotu pätevällä tavalla esiin. Tällaista jatkui viimeiseen saakka ja ryhmällä ei ollut siis mitään selvää ehdotusta, johon olisi voitu yhtyä. Tämä erimielisyys ryhmässä on yksinkertaisesti johtunut siitä yleensä epälojalisesta hengestä, joka vallitsi n. s. enemmistön ja vähemmistön tahi sanokaamme helsinkiläisten ja maaseutulaisten välillä. Koko eduskuntakauden ajalla ei ole ollut olemassa mitään ehdotonta kanssakäymistä ja luottamusta koko ryhmän keskuudessa ja se juuri on tehnyt tämän sulkeutumisen niin valitettavaksi ja estänyt toverillisen neuvottelun näistä asioista syntymästä. En tahdo kajota siihen kysymykseen, olisiko ollut parempi, jos ryhmä olisi esiintynyt omalla ehdotuksellaan. Minä luulen, että toveri Kuusinen teki kovin väärin eduskuntaryhmää kohtaan kun hän ei näyttänyt panevan arvoa sille enemmistön käsitykselle, että perustuslaki esti ryhmää antamasta yleisvaltakunnallisesta laki tekeleestä lausuntoa.

Oli tärkeätä protesteerata valtakunnanlainsäädäntöä vastaan sillä tavalla, että sen nojalla annettuja muka lakiehdotuksia ei ollenkaan otettu käsiteltäväksi eikä niihin ollenkaan kajottu. Kun vähemmistön ehdotukseen sisältyi m. m. sellainen ehdotus, tosin hyvin hämärästi lausuttu ja esitetty, että pitäisi jotakin lausua, Venäjän kansalaisten oikeuksien suhteen, niin ei sovi torjua sitä käsitystä, että tällaisen lausunnon antaminen olisi ollut juuri sitä, mitä Venäjän hallitus vaati,

nimittäin lausuntoa laittomasti jätetystä ja laittomiin lakeihin perustuvasta lakiehdotuksesta. Toveri Kuusinen huomautti, että eihän tämä mitään merkitse. Sosialidemokratien täytyy kuitenkin seisoa maan valtiosääntöä ja perustuslakia puolustamassa eikä antaa välillisestiäkään aihetta sellaiseen käsitykseen, että me emme pidä niillä mitään väliä. Kaikki nämät seikat ovat otettavat huomioon ja kun niin on asianlaita, niin puoluekokous tekisi väärin eduskuntaryhmää vastaan, jos se antaisi siunauksensa vähemmistölle ja moitelauseen enemmistölle. Mahdollista on, ettei sitä ole tarkotettu. Kuusinen täällä sanoi, ettei tarkoitus ole ollut se. Varmaa kuitenkin on se, että sen valiokunnan ehdotus sisältää. Se voi johtaa vastaisuudessa siihen, että kun eri virtauksia ryhmän keskuudessa syntyy, niin vähemmistö voi epäselvienkin ehdotustensa perusteella, joiden tekemiseen vähemmistöllä ei ole riittäviä perusteita, tulla terroriseeraamaan ryhmän kannattamaan heidän ehdotuksiaan muka ryhmän hajaantumisen uhalla. Minä toivon, että helsinkiläiset toverit tämän kokouksen yhteydessä ovat sen verran oppineet näkemään, että heidän suhtautumisensa puolueeseen on ollut sellaista jota voi sanoa epälojaaliseksi, mutta en ole vakuutettu siitä, että he vastaisuudessa rupeaisivat lojaalisemmiksi.

Kun näin on asianlaita, olisi minusta parempi, että tätä asiaa ei kosketeltaisi laisinkaan. Toveri Kuusinen sanoi, että tällainen lausunto on tarpeellinen eduskuntaryhmän vastaista toimintaa varten. Mutta vastalausekin, joskaan sen sanontatapa ei ole erinomaisen hyvä, sanoo, että puolueemme edustajain tulee entistä enemmän panna arvoa ryhmän koossapysymiselle ja sen ehjälle yksimieliselle ja itsenäiselle esiintymiselle eikä tavotella yksimielisyyttä porvarien kanssa.

Tämän kautta on myöskin annettu selvät ohjeet ryhmän vastaiselle toiminnalle ja minä tahtoisin sanoa saman, kuin Kuusinen sanoi eräässä toisessa yhteydessä, että jollei tätä lausuntoa väärin tulkita niin se kyllä vastaa sitä käsitystä, mikä näissä ponsissa muuten on lausuttu, jotka ponnet kyllä tulevat tyydyttämään kaikkia ja olemaan selvänä ohjeena ryhmälle. Sen vuoksi katson voivani kannattaa vastalauseetta siinä muodossa kuin se on. Tähän katson olevani oikeutettu sitä suuremmalla syyllä, kun tiedän, ja sen on jokainen nähnyt, että mainittu muutamien ryhmän jäsenten epälojaalisuuden takia syntynyt hajanainen menettely eduskuntaryhmässä on saanut puolueelta tuomion; useat piirit ovat lausuneet siitä ankaran moitteen ja minun käsittääkseni tämän kokouksen enemmistössä on ollut sellainen käsitys vallalla, että sellainen tapa, jolla asioita silloin ajettiin vähemmistön taholta, ei ole lojaalista. Se meidän eilinen kahakkamme, jossa eräs tämän kokouksen vähemmistö asettui kokonaan anarkistiselle kannalle kokoukseen nähden, ja sai aikaan sen metakan, mikä syntyi,

•oli tavallaan samallaista, kuin mikä silloin tapahtui eduskuntaryhmässä. Muuten pidän näitä ponsia erittäin onnistuneina ja voin niitä sinänsä kannattaa. Tahtoisin kuitenkin lyhyesti kajota muutamiin kohtiin.

Täällä sanotaan 7:ssä ponnessa: On entistä tarkemmin eduskunnassa ja sen ulkopuolella kartettava porvarillisiin lähentelemistä j. n. e. Tässä ilmeisesti tahdotaan kyllä antaa pikkuletkaus aikaisemmillemme eduskuntaryhmille. Annettakoon vaan, kun se kerran näyttää antajia huvittavan, en tahdo sitä poistettavaksi, sitä suuremmalla syyllä kun mahdollisesti sellaista lähentelemistä on ollut, josta saat-
taa lausua moitelauseen. 8:ssa kohdassa lausutaan ohjeet vastaiseen politiikkaamme nähden, ja pääkohdissa osutaankin oikeaan; olisi kuitenkin ollut syytä, että siinäkin, samalla kun lausutaan kehoitus vaka-
vaan menettelyyn, olisi erikoisesti alleviivattu, että sortoa vastaan taistellessamme taistelemme sitä vastaan kaikissa ilmenemismuodoissa.

8:nnon ponnen loppupuolesta en voi olla muutamaa sanaa sanomatta. Se on jonkun verran epäselvä. Siinä sanotaan: „on muutenkin pidettävä silmällä, ettei minkään meidän oman tai meidän kenties estettävänämme olevan toiminnan kautta työväestön nykyisten vähäistenkään luokkataisteluoikeuksien supistaminen ja ryöstäminen käy työväen vihollisille helpommaksi, vaan että se käy yhä vaikeammaksi". Mutta saattaa esiintyä tapauksia, jolloin meidän sortoa vastustaaksemme täytyy ryhtyä toimenpiteisiin, jotka voivat antaa aihetta vallassaolijoille sekaantua meidän toimintaamme tahi sitä vahingoittaa. Tämän ponnen sanoja voidaan tulkita jonkinlaisiksi lupauksiksi alistuvaisuuteen. Huonolla tahdolla voi niitä siksi tulkita.

Valaistakseni asiata jollakin esimerkillä, mainitsen senaatin antaman määräyksen, joka koskee ensi sunnuntaiksi aiottujen vastalausekokousten kieltämistä. Nämä kokoukset saattavat muodostua sellaisiksi, että niissä syntyy yhteentörmäyksiä valtiovallan kanssa ja nämä yhteentörmäykset saattavat antaa aihetta valtiovallalle löytää tekosyyntä järjestöjen vahingoittamiseksi. Nyt ehdotettu ponsi voi antaa aihetta sellaiseen tulkintaan, että meidän, välttääksemme tällaistakin aiheen antamista järjestöjen vahingoittamiseen, pitäisi peruuttaa kokousten pitämiskehoitus. Sitä toki ei kukaan tarkottane, vaan ollaan yksimieliset siitä, että tässäkin asiassa on valtiovallan kaikista uhkauksista huolimatta pantava vastalause kokouksen pitämisen kautta, olivatpa seuraukset mitkä tahansa. Sanon tämän vaan yhtenä esimerkkinä, miten päin tätä ehdotusta voidaan tulkita. Mutta kun edellytän, ettei kukaan ehdotusta tällä tavalla tahi tähän suuntaan tulkitse eikä miksi-
kään alistumiseksi käsitä, voin ponnen hyväksyä.

M. Turhia-: Koetin valiokunnassa vaikuttaa yksimielisyyden aikaan saamiseksi ja tahdoin ettei tästä eduskuntaryhmän menettelystä olisi

kokouksessa enää kysymystä tehty, koska siitä jo eilen päätettiin. Siinä päätöksessä sanottiin, että vähemmistön on aina alistuttava enemmistön päätöksiin. Kuusinen kysyi minulta valiokunnassa, onko vähemmistön aina yhdyttävä enemmistöön. Siihen täytyy vastata, että yhtenäisen esiintymisen saavuttamiseksi ei voi muuten menetellä. Kuka meidän puolueessa määrää toiminnan. Eikö se ole enemmistö? Sitä tapaa noudattavat meidän järjestömme, sitä seurataan tässä kokouksessa eikä ole mahdollistakaan muuten menetellä. Se on todellisuus. Siitä syystä ei tässä voida hyväksyä Kuusisen ehdotusta, koska se vähemmistölle antaisi oikeuden johtaa enemmistöä. Huomautti myöskin siitä, että 12 vaalipiirin edustajakokoukset ovat hyväksyneet ryhmän enemmistön käsityksen. Ehdotti hyväksyttäväksi vastalauseen.

Puhevuorojen aika rajoitettiin 5 minuuttiin.

S. Leppä ei voinut yhtyä vastalauseeseen, mutta piti suotavana, että perusteluista 3 sivulla poistetaan se kohta missä arvostellaan eduskuntaryhmän aikaisempaa toimintaa.

F. Rantanen pani vastalauseensa Sitä vastaan, että tässä kysymyksessä rajotetaan puheaikaa. Mainitsi Kuusisen esityksen johdosta, että v. 1910 ylimääräisillä valtiopäivillä ryhmän vähemmistön ehdotus oli samanlainen kuin mitä suomettarelaiset aikoivat ehdottaa, mutta jonka hekin kelpaamattomana panivat romukoppaan.

JV; Valavaara puolusti valiokunnan kantaa. Nuorteva on sitä aivan väärin tulkinnut. Enemmistöään ei saa pakottaa vähemmistöä kannattamaan päätöksiä, jotka ovat epäsosialidemokratisia. Kannatti Kuusisen lisäysehdotusta.

B. Penttinen kannatti mietintöä Lepän muutosehdotuksella.

J. Rikonen väitteli Nuortevan lausuntoa vastaan. Yhtyi valiokunnan mietintöön.

J. Kohonen yhtyi Penttisen lausuntoon. Ei yleisvaltakunnallisessa asiassa ryhmän enemmistö yhtynyt porvareihin vaan päinvastoin. Olisiko silloin pitänyt meikäläisten luopua kannastaan?

A. Mäkelin huomautti, että eduskuntaryhmässä usein vedotaan puoluekokouksien päätöksiin. Sen vuoksi on saatava selvät ohjeet. Kannatti valiokunnan mietintöä sellaisenaan. Vastalause on epäselvä, joten sitä yhä voisi tulkita jokainen mielensä mukaan.

J. Lumivuokko kannatti mietintöä ja Kuusisen lausuntoa, ehdottaen seitsemänteen ponteen seuraavan lisäyksen:

eduskunnassa on erityisesti vältettävä oman ryhmän hajaantumisen uhatessa yhtymästä porvarien ehdotuksiin ja koetettava pakottaa porvarit julkisesti ja selvästi näyttämään, miten he suhtautuvat meidän kantaamme.

O. V. Kuusinen: Näkyy taas, että niin kauan kuin pysytään yleisten lauseitten takana, ollaan kyllä jotenkin yksimielisiä, mutta kun

tulee eteen tosiasialliset esimerkit ja yksityistapaukset, niin silloin ovat valmiit suunnat todellisuudessa olemassa. Nyt on selvinnyt että Turkian vastalauseessa oleva ehdotus jättäisi ryhmän enemmistölle vallan pakottaa vähemmistönkin yhtymään porvarien ehdotuksiin. Valiokunnan enemmistön ohjeet ovat sellaiset, että ne pakottavat ryhmässä sekä enemmistön että vähemmistön hakemaan yksimielisyyttä keskenään eikä porvarien kanssa. — Lumivuokon ehdotus on sellaiseen otettu mietinnöstä, joten voin sen täydellisesti hyväksyä.

K. M. Evä: Mietinnössä tahdotaan antaa siunaus vähemmistön niskoittelulle siitä huolimatta vaikka tahdotaan pyrkiä yksimielisyyteen. En usko, että sellainen edistää yksimielisyyteen pyrkimystä. Kannatti vastalauseetta.

H. Jalonen: Hyväksyn mietinnön muut kohdat, paitsi seuraavat lauseet, jotka tahtoisin poistettaviksi: „Ja kun toiset toverit, niinkuin viime vuoden ylimääräisillä valtiopäivillä tekevät eduskunnassa ehdotuksen, joka tarkoittaa oman sosialidemokratisen kannan ilmaisemista,, ei toisten sovi asettua porvarien kanssa sitä kaatamaan tai sen äänestettäväksi esittämistä estämään, vaan jollei mitenkään voisi sitä puoltaa, on ainakin pidättyvä silloin äänestämästä täysistunnossa.” Vastalauseetta en voi kokonaisuudessaan kannattaa. Ehdotti edelläolevaa kohtaa poistettavaksi.

O. Tokoi: Olen yhtynyt kannattamaan valiokunnan enemmistön mietintöä siksi, että ainoastaan sillä pohjalla on saavutettavissa yksimielisyys puolueessa. Riittäisyydet ovat jo kauvan kalvaneet kuin syöpätauti puoluetta. Annettakoon ryhmän vähemmistöllekin nyt jonkinlainen tunnustus, ei se kohdistu yksilöille vaan suunnalle, eikä se ole myöskään ketään terroriseeraava.

Keskustelun tähän päättyessä ryhdyttiin *äänestämään*. Ensin asetettiin vastakkain vastalause ja Jalosen ehdotus. Jalosen ehdotus voitti 39 äänellä 15 vastaan, jotka annettiin vastalauseelle. Toisessa äänestyksessä voitti Penttisen ehdotus 35 äänellä 11 vastaan, jotka annettiin Jalosen ehdotukselle. Lopullisessa äänestyksessä voitti mietintö 53 äänellä 31 vastaan, jotka sai Penttisen ehdotus. Viimein oli äänestettävä Lumivuokon lisäyksestä 7:nteen ponteen. Se hyväksyttiin 41 äänellä 23 vastaan.

Mietintö oli siis tullut hyväksytyksi sellaisenaan 7-nteen ponteen tehdyllä Lumivuokon lisäyksellä, ja 7:äs ponsi kokonaan tuli kuulumaan seuraavasti:

7:ksi. Tässä puolustustaistelussaan venäläisten vallassaolijain sortoa vastaan ei työväenluokalla ole ainoassakaan porvarisryhmässä luotettavaa kanssataistelijaa; päinvastoin ovat eri anastajapuolueet luke mattomia kertoja osottaneet niin valtiollisessa kuin taloudellisessakin elämässä, että heillä on pohjaltaan sama tarkoitus kuin venäläisten

sortajain pyyteillä: tukahuttaa työväenluokan työskenteleminen itsensä hyväksi, vieläpä siinä tarkoituksessa alati turvautuen venäläisten sortajain apuun ja pyrkien heidän kanssaan salaliittoon Suomen työväen taistelun kuristamiseksi; vaan on työväenluokan itsenäisesti ja omin voimin taisteltava sekä vierasta että kotoista vihollista vastaan, muistaen että tärkein aseemme taistelussa kansallisuussortoakin vastaan «n oikean tiedon levittäminen köyhälistön keskuuteen sekä vieraitten sortajain pyyteistä että oman maan porvarillisten suhteesta niihin. Eduskunnassa on erityisesti vältettävä oman ryhmän hajaantumisen uhatessa yhtymästä porvarien ehdotuksiin ja koetettava pakottaa porvarit julkisesti ja selvästi näyttämään, miten he suhtautuvat meidän kantaamme.

Puoluekokous terottaa, että on entistä tarkemmin sekä eduskunnassa että sen ulkopuolella kartettava porvarillisten lähentelemistä tässäkin vastarinnassa ja antautumasta heidän vahingollisia ja petollisia hommiaan kannattamaan, sillä sellainen pyrkimyskin jo estää kansan silmien avautumista sekä synnyttää helposti omassa joukosamme epäluuloa, riitaa ja hajaannusta.

Venäjän alamaisten oikeudet Suomessa.

Esitettiin seuraava menettelytapavaliokunnan mietintö n:o 2:

Kokous on sitä mieltä, että Suomen porvaristo sillä tähänastisella sokean itsekkäällä ja ahdasmielisellä lainsäädännöllä, jonka seurauksena on se, että Suomen asukkaaksi asettuneitten Venäjän alamaisten on perin vaikea päästä Suomen kansalaisiksi ja nauttimaan ilman haittaa itselleen Suomen kansalaisen oikeuksia, on harjottanut vää'ryyttä ja häikäilemätöntä sortoa Suomessa olevia Venäjän kansalaisia ja eritoten venäläisiä työläisiä kohtaan ja samalla tarjonnut Venäjän kuristushallitukselle sekä sen maan taantumuksellisille ja kansalliskiihkoisille valtaryhmille kiihotusaseen kansaamme vastaan. Kun sosialidemokratia, vaikkakin se puolustaa kansojen itsemääräämisoikeutta, kuitenkin voimakkaasti kehottaa kansojen veljestykseen ja jyrkästi vastustaa kussakin maassa vähemmistönä olevain kansallisuuksien luonnollisten oikeuksien ja vapauksien sortamista ja kehitysmahdollisuuksien estämistä, on luonnollista, että Suomenkin sosialidemokratia ryhtyy poistamaan moista edellä mainittua räikeää epäkohtaa.

Suomessa olevain Venäjän alamaisten nykyinen lukumäärä tekee täysin oikeutetuksi, että heidän oikeuksiaan maassamme laajennetaan. Sitä vaatii myös kansamme erikoinen valtiollinen, taloudellinen ja sivistyksellinen yhteys Venäjän kansan kanssa sekä, Suomen ja Venäjän työväen yhteinen luokkataistelu yhteistä vihollista vastaan.

Tämän vuoksi ja yhtyen niihin mielipiteisiin, joita Sosialidemo-

kratischen Eduskuntaryhmän jäsenet Perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetystä vastalauseesta adressin lähettämisestä hallitsijalle v:n 1911 varsinaisilla valtiopäivillä, ovat esiintuoneet, lausuu kokous hyväksy-

ryhmän vaatimuksen Suomen asukkaiksi asettuneitten Venäjän alamaisten Suomen kansalaisiksi pääsyn helpommaksi tekemisestä; sekä

ryhmän esityksen siitä, missä määrin ja missä suhteissa Suomen asukkaaksi asettuneitten Venäjän alamaisten oikeuksia koskevaa lainsäädäntöä olisi uudistettava.

Helsingissä syysk. 8 p:nä 1911.

O. Tokoi.
N. Valavaara.
O. Piisinen.
J. Nurminen.
•*K. Manner.*

O. V. Kuusinen.
M. Turhia.
J. Laakkonen.
J. Peura.
J. Mainio.

Asian johdosta syntyneessä keskustelussa lausuttiin:

S. Nuorteva katsoi mietinnön sanamuodon olevan epätarkan. Ehdotti ponsissa lausuttavaksi, että valtio-oikeudellisia oikeuksia, kuten äänioikeutta ja virkamiesoikeuksia ei myönnettäisi venäläisille, elleivät nämä rupea Suomen kansalaisiksi. Eduskunta ryhmän perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetystä vastalauseesta adressin lähettämisestä hallitsijalle tämän vuoden varsinaisilla valtiopäivillä oli tuo kohta altis väärälle tulkinnalle ja sellaista väärää tulkintaa on tapahtunutkin, josta syystä puoluekokouksen olisi sitä ylläolevalla tavalla selvennettävä.

Anton Huotari luki ryhmän vastalauseesta asianomaisen kohdan ja katsoi, ettei sitä voida sillä tavoin tulkita kun tov. Nuorteva oli maininnut.

O. V. Kuusinen huomautti Nuortevan lausunnon johdosta, että on tosiasiaa vaikea vetää aivan tarkkaa rajaa kaikkien niinsanottojen »kansalaisoikeuksien» ja kansalaisten »valtio-oikeudellisten oikeuksien» välillä. Lähempi määrittely kuin mitä eduskuntaryhmän ehdotuksessa oli, vaatisi yksityiskohtaista tutkimista. Mutta perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetystä vastalauseestamme kävi kyllä ilmi, ettei ehdotuksellamme suinkaan tarkotettu samojen virkaoikeuksien eikä ylipäänsä samojen »valtio-oikeuksellisten» oikeuksien myöntämistä Venäjän alamaisten, kuin mitä Suomen kansalaisille kuuluu.

8. Nuorteva tyytyi Kuusisen selitykseen.

Sanna Malm toivoi, että Kuusisen tämä selitys tulisi pöytäkirjaan-Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Puolueen pää-äänenkannattajan ja puolueen välisten suhteitten järjestäminen.

Sanomalehti valiokunta esitti mietinnössään n:o 1 seuraavaa:

„Sosialidemokratinen puolue, pyrkiessään yhdistämään maan kaikki työläiset voimakkaaseen luokkataisteluun, on aina katsonut tärkeimmäksi tehtäväkseen keskittää koko toimintansa järjestyneen työväen valvonnan alla olevien keskusorganien käsiin. Köyhälistö, puoluekokouksensa edustamana suunnittelee toimintansa pääpiirteitä ja velvoittaa asettamansa keskusjohdon pitämään huolta siitä, että puolueen toiminta koko maassa muodostuu näitä köyhälistön päätöksiä vastavaksi sekä puolueen eheyttä ja lujuutta edistäväksi. Tärkein osa toiminnastamme on köyhälistön herättämistä ja valistamista tarkoittava agitaatio — suullinen ja kirjallinen.

Edellisen valvominen on aina ollut puoluejohtomme asiana, tavaltaan myöskin jälkimäisen, ei kuitenkaan aivan riittävässä määrässä. Sanomalehtemme ovat yksityisluontoisia liikeyrityksiä, joiden yli ratkaiseva sananvalta on ollut niiden liike johdolla. Tosin kyllä on paikallisjärjestöillä ja vihdoin puoluekokouksella ollut tilaisuus arvostellun vaikuttaa lehtien toimintatapaan, mutta siinä ei vielä ole riittäviä takeita siitä, että tämän kautta puolueen kokonaisuus tulee varteenotetuksi. Saattaa nimittäin esiintyä tapauksia, jotka aiheuttavat jossain määrin eriäviä mielipiteitä ja harrastuksia, mitkä taas synnyttävät kahnausta eri seuduilla ilmestyvien puoluelehtien välillä, pirstovat aiheettomasti puolueen yhtenäistä ja voimakasta esiintymistä puolueen yhteisedun vahingoksi. Ei sekään, että piirijärjestöt sellaisenaan saisivat määräysvaltansa alaisiksi kukin omassa piirissään ilmestyvän puoluelehden, takaa yhtenäistä, puolueen kokonaisedun mukaista esiintymistä, koska piirin puoluejäsenen joko enemmän tai vähemmän tilapäisen enemmistön mielipide ei aina voi olla sama kuin puolueen enemmistön mielipide ja koska tuollaisessa piirissä muutamat yksilöt saattavat, vaikkapa vaan tilapäisestikin, saada enemmistön esiintymisen määräysvaltansa alaiseksi. Piirijärjestöjen valvonta voi kyllä olla riittävä kun on kysymys piirin lehdestä, joka edustaa sen järjestöjen mielipiteitä ja mahdollisia erikoisharrastuksia. Mutta se on kokonaan riittämätön kun on kysymys puolueen yhtenäisyyttä valvomaan asetetusta pää-äänenkannattajasta, joka ei saa olla riippuvainen vaan joistakin paikallisista harrastuksista tai muutamien yksilöitten määräysvallasta. Ellei puolueella ole välittömästi puolueen oman johdon alaista pää-äänenkannattajaa, puut-

tuu tällä alalla keskittävää organia, joka voisi olla yhteisen menettelyn sekä esiintymisen ohjaajana.

Luonnollisesti ei tällöinkään ole estettävä puolueen virallisesta suunnasta poikkeavia suuntavivahduksia eri lehdissä, mikäli ne eivät sodi sosialidemokratiata vastaan eivätkä tarkoita sen vahingoittamista. Niinpä ei siltäkään piiriltä, jonka paikallisena lehtenä puolueen pää-äänenkannattaja samalla tulee olemaan, tule estetyksi tilaisuutta edellämäinuituissa rajoissa esittää paikallisia harrastuksia vastaavia mielipiteitä puolueen pää-äänenkannattajan palstoilla.

Kuten puolueuuvoston kokoukselle laatimasta alustuksesta selviää, on ulkomailla, missä sosialidemokratisen puolueen toiminta jo on vakiintuneempi, puolue ottanutkin pää-äänenkannattajansa kaikin puolin välittömän määräysvaltansa alaiseksi ja missä ei vielä ole näin pitkälle ehditty, pyritään samaan päämaaliin. Tämä kysymys on jo meilläkin ollut keskustelun ja harkinnan alaisena Viipurin kokouksessa v. 1901 ja Tampereen ylimääräisessä puoluekokouksessa v. 1905, mutta ei vielä ole päästy käytännöllisiin tuloksiin. Nyt onkin jo puolueella aika ryhtyä toteuttamaan tätä ajia että, kun puolueen sisäiset kysymykset ovat astuneet päiväjärjestykseen ja nykyinen aika vaatii puolueelta entistä ehompaa esiintymistä.

Osaksi taloudellisten ja osaksi juridillisten syitten vuoksi on meillä kuitenkin vielä toistaiseksi parasta pysyttää puolueemme pää-äänenkannattaja nimellisesti osakeyhtiön hallussa. Mutta lunastamalla etupäässä yksityisillä olevat osakeyhtiön osakkeet ja kehoittamalla järjestöjä tavalla tahi toisella luovuttamaan niitä puolueelle, sekä tekemällä osakeyhtiön sääntöihin sellaisia muutoksia, että yhtiössä olisi osakkeiden omistajilla ääniä osakeluvun mukaan, voi puolue päästä määrääjäksi yhtiössä. Vaikkakin osakeyhtiön sääntöihin tehtäväksi mainittuja muutoksia voidaan pitää epäkansanvaltaisena yksityisessä yhtiössä, niin katsoen siihen, että tässä tapauksessa puolue kokonaisuudessaan tulisi osakeluvun mukaisen äänestisoikeuden tuottaman määräysvallan käyttäjäksi, ei yllämainittua seikkaa näinollen voida katsoa kansanvaltaisuuden periaatteita loukkaavaksi.

Päästäkseen alulle näissä toimenpiteissä, olisi puoluekokouksen luovutettava tätä tarkoitusta varten puolueuuvostolle harkintansa mukaan käytettäväksi ensi aluksi 10,000 markan suuruinen määräraha. Sen lisäksi voi puolue jo nyt, saadakseen haluamansa määräysvallan pää-äänenkannattajansa yli kehoittaa Työväen Sanomalehtiosakeyhtiön kokousta antamaan puolueuuvostolle määräämisvallan pää-äänenkannattajan toimittajain ottamisessa ja eroittamisessa, myöntämään puolueuuvostolle oikeuden esittää kolme ja Uudenmaan 1. sos.-dem. piirikokoukselle samoin oikeuden esittää 1 jäsenen valittavaksi yhtiön johtokuntaan, sekä päättämään että yhtiön mahdollisesti tuottama voitto an-

netaan puolueelle, käytettäväksi puoluetarkoituksiin. Siten saisi puolue määräysvaltaa pää-äänenkannattajansa yli, joka tällöin myös saisi koko puolueen jakamattoman kannatatuksen ja voisi tuottaa taloudellistakin hyötyä puolueelle.

Ylläolevan perusteella ehdottaa valiokunta puoluekokoukselle,

että puoluekokous katsoisi välttämättömäksi puolueen pää-äänenkannattajan saamisen lähimmässä tulevaisuudessa puolueen välittömän vaikutuksen ja määräysvallan alaiseksi.

Lähimpänä tehtävänä edellämainitun päämäärän saavuttamiseksi päättää puoluekokous:

että puoluetoimikunnan on ryhdyttävä toimenpiteihin osakkeiden hankkimiseksi yksityisiltä osakkeiden omistajilta puolueelle Työväen Sanomalehti-osakeyhtiössä joko oston kautta korkeintaan osakkeiden nimellisarvosta tai muulla sopivalla tavalla, jota varten puoluekokous osoittaa 10,000 markan suuruisen määrärahan, ja

että puoluetoimikunta tekköön Työväen Sanomalehtiosakeyhtiön vuosikokoukselle ehdotuksen:

1) että yhtiösäännöt muutettaisiin niin, että osakkeen omistajilla olisi yhtiössä sikäli ääniä kuin on osakkeita;

2) että yhtiökokous myöntäisi määräämisvallan lehden toimittajain ottamisessa ja erottamisessa puolueuuevostolle, jolle samoin kuin puoluekokoukselle nämä olisivat vastuunalaiset lehden kannasta;

3) että yhtiökokous suostuisi valitsemaan yhtiön johtokuntaan 3 puolueuuevoston ja yhden Uudenmaan läänin sos.-dem. piirikokouksen esittämää henkilöä, ja

4) että yhtiön mahdollisesti tuottamasta voitosta varoja luovutettaisiin ainoastaan puolueelle puoluetarkoituksiin.

Samoin pitää puoluekokous erittäin tärkeänä, että piirijärjestöt ryhtyvät piirinsä puoluelehtien suhteen samansuuntaisiin toimenpiteisiin.

Samalla uudistaa kokous Helsingin ylimääräisessä kokouksessa tehdyn päätöksen puoluejäsenien oikeudesta saada esteettömästi selostaa käsityksiään puoluelehdissä, mikäli ne eivät sodi sosialidemokratiata vastaan eivätkä ole puoluetta vahingoittavia.

*Santeri Saarikivi.
Jalo Kohonen.*

*Vihtori Huhta.
K. M. Evä."*

Mietintöä seurasi näin kuuluva

vastalause.

„Kun en voi yhtyä valiokunnan enemmistön mielipiteeseen, olen pakotettu omasta puolestani esittämään seuraavaa:

Suomessa on ja tulee edelleen olemaan erilaisia taloudellisia oloja. Välttämättä johtuu niistä erilaisia mielipiteitä. Näitä ryhmitetty sosialidemokratisen puolueen sisälläkin eri suunniksi. Puolueessa on ja tulee olemaan enemmistöjä ja vähemmistöjä. Niiden eri mielipiteillä on oikeus päästä julkisuuteen. Puoluepäätöksen mukaan tuloe puoluelehdissä vallita puolueen jäseniin nähden mahdollisimman suuri sananvapaus. Periaatteessa eriävät mielipiteet ovat päästettävät julkisuuteen, milloin ne ovat varustetut kirjoittajan nimellä tai tunnetulla nimimerkillä. Tämä puoluepäätös ei voi käytännössä kuitenkaan merkitä sitä, että puoluelehdessä pitäisi julkaista kaikki julkaistaviksi tarjotut sepustukset. Lehden tila estää sen. Käytännössä antaa toimitus oman mielipiteensä mukaisille tai siitä poikkeaville sepustuksille tilaa ainoastaan rajoitetussa määrässä. Toimituksen on pakko valita, mitä eri mielipideryhmiä edustavia sepustuksia julkaisee. Epäilemättä kirjoittaa toimitus, hankkii ja julkaisee oman kantansa mukaisia sepustuksia isommassa määrässä kuin muita. Siten muodostuu lehden pääsuunta.

Miten ryhtyy puolue määräämään, mikä puolueen sisällä sallittavista eri mielipideryhmistä saa olla puoluelehden pääsuuntana? Sitä määrännevät eräissä tapauksissa puoluepäätökset. Puoluepäätöksen tekee tavallisesti edustajakokouksen enemmistö ja sen määräämien rajain sisällä puolueeneuvoston enemmistö ynnä noiden valtuuden mukaan puoluetoimikunnan enemmistö. Puolueeneuvoston kokouksista on kokemusta, että enemmistö niissä voi vaihtua milloin yhden milloin toisen mielipideryhmän puolelle. Siitä johtuu kysymys: olisiko neuvoston kulloinkin vallitsevan enemmistön määrättävä kaikkien puoluelehtien pääsuunta ja sen mukaan erotettava ja otettava toimitajat? Sitä eivät tahdo edes nekään, jotka 'vaativat Työmiehen tuon enemmistön siten hallittavaksi. He päinvastoin näyttävät suojelevan omia lehtiään neuvoston enemmistön vallan alle joutumasta! He tahtovat joko pysyttää ne entisissä oloissa tai korkeintaan siirtää ne paikallisten puoluejärjestöjen tai koko piirinsä järjestöjen hoidettaviksi. Siten halutaan säilyttää lehti mahdollisesti toisella kannalla olevilla kuin on puolueeneuvoston enemmistö, pitää noiden toisinajattelevien kanta lehden pääsuuntana. Siten varataan puolueessa oleville vähemmistöillekin mahdollisuus pitää puoluelehteä. Määräysvallan siirtyessä piireille tulisivat esim. Mikkelin piirissä noin 1,700 toveria lehden määrääjiksi.

Sen periaatteen hyväksyttäjä pitäisi tietenkin myöntää noin 10,000:lle Uudenmaan piirin puoluetovereille vähintään sama oikeus kuin tulisi Mikkelin piirin 1,700:lle. Uudenmaan edistymielisillä sosialidemokraateilla tai näiden enemmistöllä pitäisi olla lupa pitää piirissään enimmän leviävän puoluelehden pääsuuntana sitä sosialidemokratista suuntaa, mitä he pitävät työväen luokkataistelulle edullisimpana, eikä olisi annettava puolueuuvoston enemmistölle mahdollisuutta muuttaa sitä.

Aijottaessa siirtää puoluelehtiä järjestöille, on otettava huomioon näiden asema. Prokuraattorin väärän laintulkinnan mukaan on hallituksella valta hajoittaa yhdistys, joka toimii hallituksen mielestä lakia ja hyviä tapoja vastaan. Eduskunnan tilapäinen enemmistö on hyväksynyt tuon väärän selityksen. Sen mukaan olisivat yhdistykset hallinnollisesta mielivallasta riippuvia. Eduskunnan hyväksymän yhdistyslain mukaan jaettaisiin yhdistykset rekisteröityihin ja rekisteröimättömiin. Rekisteröimisluvan anto kuuluisi hallinnollisille herroille, joilla olisi valta kieltäytyä antamasta sitä. Rekisteröimättömät jäisivät omaisuuden hallintoon nähden oikeusturvaa vaille. Molemmantyyppisiä yhdistyksiä voisivat tuomioistuimet tappaa mielivaltansa mukaan. Yhdistykset eivät tulisi uudenkaan lain mukaan olemaan niin vakavalla pohjalla, että olisi turvallista siirtää suuria liikeyrityksiä välittömästi niiden varaan. PuolueleMien välillisinä omistusmuotoina on toistaiseksi pakko käyttää osakeyhtiöitä tai osuuskuntia. Ne ovat luoton saannin kannaltakin edullisempia.

Puoluekokouksella ei ole syytä määrätä, kumpaa noista muodoista olisi käytettävä, vaan pitäisi valinnan saada jäädä asianomaisille piirien tai paikkakuntien puoluetovereille.

Forssassa pidetty puoluekokous määräsi, että työväen sanomalehtiyhtiöiden tuli mikäli mahdollista, muodostaa sääntönsä sellaisiksi, että puolue- ja liittohallinnot tulisivat oikeutetuksi äänestämään osakeluvun perusteella. Työmiehen kustannusyhtiön harkittavana on ollut tuon perusteella ehdotus, että järjestölle, jolla on useita osakkeita myönnettäisiin enempi valtaa kuin yksityisille, mutta on moisen ehdotuksen laillisuudesta esitetty niin suuria epäilyjä, että se on rauennut. Laillista sitä vastoin olisi, että kaikille osakkaille myönnettäisiin valta äänestää osakemäärällä. Siitä koituisi se paha, että yksityinen osakas voisi äänestää useammalla kuin yhdellä äänellä, mutta muutos voitaisiin epäilemättä panna toimeen yhtiössä, jonka osakkeita on paljon yhdistyksillä. Muutoksen tarpeen ja mahdollisuuden arvioiminen olisi kuitenkin jätettävä osakkeita omistaville järjestöille.

Voiton jakamisesta osakkaille on T. S. O.-Y:n säännöissä määräys, ettei saa jakaa 6 % enemmän. Tuo yhtiö ei ole yleensä jakanut mitään. Viime vuosikokoukselle tehtiin osakkaana olevan järjestön taholta vaatimus, että kun järjestön rahoja on kiinni yhtiön osakkeissa,

niin pitää yhtiön jakaa osakkaille voittoa. Vaatimusta perusteltiin sillä, että järjestöt voivat saada muualta korkoa rahoilleen. Yhtiön enemmistö myönsi silloin ensi kerran 6 % osakepääomalle. Määräaikaina ei peritty kuitenkaan edes 600 markkaa. Nostetusta summasta meni vain joku osa yksityisille. Puoluekokouksen ei liene tarvis määrätä, ettei voitosta saa jakaa osakepääomalle, vaan voisi kokous ehkä määrätä, että puolueyhtiön voitosta ei saa jakaa yksityisille osakkaille korkeampaa kuin 6 prosentin voittoa osakepääomalle, mutta puoluekokous voi jättää kunkin yhtiön itsensä muuten päätettäväksi, jakaako vai ei.

Voimassa olevien puoluepäätösten mukaan on puolue-neuvostolla valta valvoa puoluelehtiä. Se saa tutkia, mitkä edustajakokousten väliajoilla puoluelehdiksi pyrkivät soveltuvat niiksi, ja myöntää tai kieltää sen arvon. Puolueen jäsen saa esittää neuvostolle epäilyksiään, ellei luule puoluelehden noudattavan sosialidemokratista ohjelmaa ja hyväksyttyä menettelytapaa, ja neuvosto on velvotettu »tutkimaan asian ja siitä antamaan lausunnon», jonka neuvosto voi julaista asianomaisessa lehdessä. Ilman sellaista ulkoa tullutta ilmoitustakin tarkastaa neuvosto, kuten järjestösääntöjen 64 § määrää, puoluelehtien toimintaa ja antaa lausuntoja, jos havaitsee syytä olevan. Neuvostolla on vielä valta peruuttaa antamansa puoluelehden arvo lehdeltä, jolle katsoo sen sopimattomaksi. Puoluekokouksen vakinaiseen ohjelmaan kuuluvat myös puoluelehdet ja kirjallisuus. Kokous voi siis antaa niistä arvostelunsa ja tehdä tuomioita, ottamalla puoluelehden arvon pois lehdeltä, jota ei pidä puoluelehtenä. Puolueäänessyksellä voidaan se ottaa edustajakokousten väliajalla semmoiseltakin lehdeltä, jolle edustajakokous on sen antanut.

Nykyinen puoluekokous voisi siis mielestäni tyytyä lausuntoon: kokous pitää entisten puoluekokousten päättämät valvontakeinot toistaiseksi riittävinä.

Sen nojalla mitä edellä on esitetty ehdotan kokouksen hyväksyttäväksi,

että puoluekokous ei asettaisi Työmies-lehteä puolueeseen nähden toisenlaiseen asemaan kuin se asettaa muut puoluelehdet.

Mitä tulee puoluelehtien taloudelliseen järjestelyyn, ehdotan kokouksen hyväksyttäväksi,

1) puolueeseen kuulumattomille ei olisi myötävä puoluelehtiä omistavien yhtiöiden osakkeita eikä osuuskuntien osuuksia ja olisi heiltä koetettava saada pois ne osakkeet ja osuudet, joita heillä on;

2) puolueeseen kuuluvillekaan yksityisille ei olisi myötävä osakkeita eikä osuuksia, ellei se ole välttämätöntä, ja heiltä olisi koetettava saada heillä jo olevat osakkeet ja osuudet pois, mikäli tämä on taloudellisesti mahdollista ja mikäli täten ei saateta vaaraan puolueeseen kuuluvien jäsenten enemmistöä yhtiössä tai osuuskunnissa;

3) puoluejärjestöjä kehoitetaan rupeamaan varsinkin omalla paikkakunnallaan ja omassa vaalipiirissään olevien puoluelehtiä omistavien yhtiöiden ja osuuskuntien jäseniksi ja ostamaan mahdollisimman paljon niiden osakkeita ja osuuksia;

4) vaalipiiritoimikuntia kehoitetaan neuvottelemaan lehtiyhtiöiden ja -osuuskuntien kanssa, olisiko mahdollista ja edullista lopettaa lehtiyhtiöt ja -osuuskunnat sekä siirtää niiden varat, velat ja liike järjestöille tai miten muuten järjestettäisiin puoluejärjestöjen sekä noiden yhtiöiden ja osuuskuntien taloudellisen vallan suhteet kuin myöskin tekemään seikkaperäisten selvittelyjen pohjalla ehdotuksia tarvittavista ehdotuksista.

Lopuksi ehdotan toimittajien valintaan nähden kokouksen hyväksyttäväkai seuraavat ohjeet:

1. Lehtiyhtiö tai -osuuskunta valitsee itse hallintonsa ottaen harkintansa mukaan huomionsa ne ehdokkaat, joita puoluejärjestöt tai muut puoluelaitokset mahdollisesti tekevät.

2. Piirikokous määrää piiritoimikunnan tai asettaa erityisen tarkastuslautakunnan valvomaan piirissä ilmestyviä puoluelehtiä.

3. Puoluelehden toimittajan ottamisesta ja erottamisesta päättävät lehden hallinto ja piirin tarkastuslautakunta joko yhteisessä kokouksessa tai erikseen.

Helsingissä syysk. 9 p. 1911

O. V. Kuusinen."

Päätöskeskustelu:

O. Piisinen: Ehdotan valiokunnan mietinnön sijasta hyväksyttäväksi seuraavaa: Koska tämä kysymys laatuunsa nähden on liian hätäisesti ja osittain myöskin sovinnaisuussuhteita syrjäyttävästi valmisteltu, jättää kokous asian lähemmän järjestämisen vastaiseksi, velvoittaen puolueitoimikuntaa neuvottelemaan asiasta Uudenmaan vaalipiirin sosialidemokratisen piiritoimikunnan, piirineuvoston, piirikokouksen ja »Työmiehen" yhtiön kanssa sekä tämän jälkeen puolueuuvoston kanssa yhteisesti valmistamaan uuden ehdotuksen seuraavalle puoluekokoukselle.

J. Vatanen: Ellei vastalauseita voida kannattaa, yhdy Piisisen ehdotukseen.

A. Aaltonen ehdotti, että kokous lausuisi periaatteessa olevansa sillä kannalla, että puolueen olisi saatava määräämisvaltaa pää-äänenkannattajansa suhteen; ja että puoluetoimikunta velvoitettaisiin laatimaan seuraavalle puoluekokoukselle uuden ehdotuksen.

K. M. Evä kannatti valiokunnan mietintöä.

J. Kujala oli vastalauseen kannalla.

A. Vatanen samoin kuin edellinenkin kannatti vastalauseetta.

P. Leppänen kannatti Aaltosen ehdotusta.

O. V. Kuusinen puolusti vastalauseetta.

E. Sampo yhtyi vastalauseeseen.

S. Vuorio kannatti Aaltosen ehdotusta.

8. Nuorteva yhtyi valiokunnan mietintöön. Puolueen on saatava sananvalta äänenkannattajainsa suhteen. Tämä olisi hyvä alku.

1. Hörhammer raha-asiainvaliokunnan enemmistön puolesta ilmoitti, että 10,000 mfclla voidaan kyllä ostaa noita osakkeita koska varoja löytyy. Lisäksi se ei olisi mikään meno vain vaan varojen siirtämistä toiselta tililtä toiselle, tässä tapauksessa pankkitililtä osaketilille. Yksityisesti oli H. sitä mieltä, että epävarmaa on, olisiko suotavaa, että juuri nyt kiinnitetään 10,000 mk. osakkeisiin, katsoen epävarmoihin valtiollisiin oloihin, joissa puolue mahdollisesti tulee tarvitsemaan paljonkin rahaa.

Äänestyksessä ensin voitti Piisisen ehdotus 55 äänellä 22 vastaan vastalauseen. Toisessa äänestyksessä jälleen pääsi Piisisen ehdotus voitolle 45 äänellä 35 vastaan, jotka annettiin Aaltosen ehdotuksen hyväksi. Lopullisessa äänestyksessä hyväksyttiin *Piisisen ehdotus* 54 äänellä 34 vastaan, jotka sai valiokunnan mietintö.

Osuuskuntien suhde puolueeseemme.

Osuustoiminta- ja kunnallisasiain valiokunta esitti mietintönsä n:o 2, joka kuului:

Valiokunta, ottamalla huomioon evästyskeskustelussa lausutut toivomukset ja tehtyään vertailuja sille jätettyjen eri ponsiehdotusten välillä, on katsonut syytä olevan muodostaa käytettävissään olevasta aineistosta itsenäiset ponsiehdotukset. Käytettävissä olevan ajan niukkuus ja se seikka että valiokunnan mietinnöt ovat laadittavat mahdollisimman lyhyeen muotoon, ovat pakottaneet jättämään perustelut lähes kokonaan pois. Sanottakoon kuitenkin että valiokunta on koettanut laatia ehdotuksensa pitäen silmällä etupäässä osuuskauppatoimintaa, vaikkakin luulee tämän lausunnon useissa kohdin pitävän paikkansa muihinkin osuustoimintamuotoihin nähden. Kun meillä on

porvarillisten osuustoimintamiesten taholta osuustoiminnan merkitystä suuresti liioteltu, siten vierottaakseen pois työväestön huomiota omasta luokkataistelustaan, on syytä mitä selvemmin saada sanotuksi: mitä osuustoiminta ei voi saada aikaan. Mutta meillä on syytä antaa osuustoiminnalle kaikki se tunnustus minkä se todella ansaitsee. Kun kuitenkin siinä suhteessa mielipiteet vielä suuressa määrin vaihtelevat, on syytä mainita ainoastaan ne seikat jotka ovat täysin selvillä tai lähes kokonaan riidattomia. Kun me tunnustumme osuustoimintaliikkeen yhdeksi yhteiskuntaa uudistavista liikkeistä, jota köyhälistö voi käyttää itsensä ja luokkataistelunsa hyväksi, on meidän velvollisuutemme kehottaa köyhälistöä sitä kaikin keinoin edistämään. Mutta samalla kun me kehotamme köyhälistöä sitä edistämään, on meillä täysi syy lausua: mitä me köyhälistöä koskevalta osuustoiminnalta odotamme ja mihin suuntaan, missä hengessä on köyhälistön siellä toimittava. Samalla on kuitenkin kaikkien väärinkäsitysten välttämiseksi huomautettava että me kernaasti suomme osuustoimintaliikkeelle täyden itsenäisyyden, mutta toivomme että se vapaaehtoisesti, osuustoimintäväestössä tapahtuvan kehityksen vaikutuksesta lähentyy oikeata kutsumustaan.

Valiokunta ehdottaa kokouksen lausunnoksi:

Kokous tunnustaa osuustoiminnan, sikäli kun se koskee köyhälistöä, yhdeksi yhteiskuntaa uudistavista liikkeistä, mutta samalla lausuu, että senkin merkitys riippuu etupäässä siitä missä määrin sitä käytetään köyhälistön luokkataistelun edistämiseksi. Sillä ei voida pidättää kapitalistista anastusta eikä muutenkaan muuttaa nykyistä taloudellista järjestelmää sosialistisemmaksi, joten köyhälistön ei ole jättäydyttävä yksinomaan sen uudistuksen varaan, eikä käytettävä sitä itsekkäässä tarkoituksessa.

Osuustoiminnan merkitys on köyhälistölle etupäässä siinä, että sitäkin tietä vedetään köyhälistöä järjestettyyn joukkotoimintaan, että sen avulla pyritään liioja keinottelijoita syrjäyttämällä hankkimaan hyvää tavaraa mahdollisimman halvalla, ilman itsestä keinottelutarkoitusta, ja että sen avulla voidaan saada käyttövaroja työväenluokan edistyspyrkimyksille.

Osuustoiminnan merkitykseen katsoen kokous kehottaa sosialidemokratista työväestöä liittymään kannattavina ja toimivina jäseninä työväestölle soveltuviin, terveellä pohjalla toimiviin osuuskuntiin, jos niihin kuulumisesta vähemmistönäkin ollessa on yleisempää hyötyä odotettavissa.

Samalla lausutaan osuuskuntiin kuuluville sosialidemokratisille

työläisille, että niiden on osuustoimintaliikkeen mukana toimittava sosialidemokratisessa hengessä: lähentämällä osuustoimintaa työväenliikkeeseen, vastustamalla valtaan päässeitä harhakäsityksiä osuustoi-
minnan merkityksestä tekemällä tunnetuksi kapitalistisen kehityksen osuustoiminnalle asettamat rajat, sekä vastustamalla toiminnassa ilme-
neviä itsekkäitä pyyteitä.

Köyhälistön kannattamien osuuskuntien päämääriin nähden lau-
suu kokous:

Niiden on tunnustettava olevansa osana köyhälistön liikkeestä ja
toimittava siinä hengessä;

Ne eivät saa tavoitella puolueettomuutta luokkavastakohtien suh-
teen, eikä levitä harhakäsitystä porvaris- ja työläiskulttajien yhteis-
etujen tärkeydestä;

Niiden on, ottaen huomioon sääntöjensä määräykset, käytettävä
osa voittovaroistaan työväenliikkeen hyväksi, varsinkin sivistystarkoi-
tuksiin;

Niiden on edistettävä työ- ja palvelusväestön ammatillista järjes-
täytymistä käyttämällä yksinomaan järjestynyttä väestöä, myöntä-
mällä mallikelpoiset työolot, hyväksymällä ammattikuntien työsopi-
mukset, olemalla myymättä kurjissa työsuhteissa valmistettuja ja työ-
väestönsä kanssa rettelöivien laitosten ja liikkeiden tuotteita.

Kokous selittää, että sosialidemokratinen puolue ei pyri alista-
maan osuustoimintaliikettä johtonsa alle eikä osuuskuntiin pääsyä ra-
roitamaan, vaikka toivoo mitä läheisintä vuorovaikutusta kaikkiin
köyhälistöliikkeen eri toimintahaarojen välille.

E. Pusa.

A. Mäkelin.

K. Viila.

T. Kurkinen.

Juho Lähti.

T. Leppänen".

Valiokunnan vähemmistön ehdotus:

Koska edelläoleva valiokunnan enemmistön mietintö eräissä koh-
din on jopa harhaanjohtavakin myöskin useissa kohdin epätarkka
siinä määrin, ettemme siihen ole voineet yhtyä, niin ehdotamme että
puoluekokous tässä asiassa hyväksyisi seuraavan lausunnon;

Ollen sitä mieltä,

että työväen osuuskauppatoiminnasta, vaikkakaan sillä ei
voida pidättää kapitalistista anastusta eikä muutenkaan muut-
taa nykyistä talousjärjestelmää sosialistisemmaksi, kuitenkin
varmasti voi olla työväelle paljon hyötyä ja turvaa, varsinkin
tukena ja apuna työväen valtiolliselle ja ammatilliselle luokka-
taistelulle, jolla köyhälistö on vapauttava itsensä anastajain

luokkavallan ikeestä ja siten tekevä sosialistisen järjestelmän toteuttamisen mahdolliseksi, ja silmällä pitäen, miten maaamme osuuskaupoista tulisi olemaan työväenluokalle nykyistä enemmän ja mahdollisimman paljon hyötyä eikä mitään vahinkoa, lausuu puoluekokous olevan tärkeää ja kehottaa:

1) että osuuskaupat, ollen kyllä oikeutettuja pysymään muodollisesti täysin riippumattomina ja vapaavaltaisina suhteessaan sos.-dem. puolueeseen, kuitenkin pyrkivät toimimaan aina niin, että voittavat ja säilyttävät luokkatietoisien työväen kannatuksen ja luottamuksen eikä niin, että vierottasivat sitä porvarillisten mielistelemisellä ja työväen vihollisten suosion tavoittelemisella; älkööt sekottako työläisten luokkatajuntaa suosimalla puolueettomuutta luokkavastakohtain suhteen, eikä leviämällä harhakäsitystä porvaris- ja työläiskuluttajain yhteisetujen, yhteistyön ja yhteistunnon tärkeydestä; varsinkaan älköön työväen ja riistäjain välisten taistelujen suhteen pyrkikö pysymään puolueettomina, vaan mikäli mahdollista käytännönsäkin osottamaan olevansa työväen ja työväenliikkeen puolella; ja sikäli kuin varojen puolesta hyvin kykenevät, osottakoot haluavansa tukea aineellisesti työväen taistelujärjestöjen toimintaa, varsinkin valistustyössä; sekä

2) että sosialidemokratiset työläiset pitäkööt siveellisenä velvollisuutenaan kuulua osuuskauppoihin ja säännöllisesti kannattaa niitä; toimikoot niiden jäseninä siihen suuntaan kuin edellä on viitattu lähentääkseen niitä työväenliikkeen kanssa käsikädessä kulkeviksi; sekä samalla pyrkikööt innolla kasvatamaan osuuskauppoja suuriksi ja voimakkaiksi vetämällä niihin mahdollisimman lukuisasti järjestyneitä ja järjestöjemme ulkopuolellakin olevia työläisiä, selittäen näille työväen osuuskauppain hyödyllisyyttä, samalla kuitenkin myös tehden tosilojen mukaan tunnetuksi kapitalistisen kehityksen osuustoiminnalle asettamat rajatkin, jotta työväenluokka yhä selvemmin tulisi tuntemaan yhteiskunnallisen vapaustaistelunsa vaikeudet ja mahdollisuudet ja kaikki tehtävät eikä valtiollisella tai ammatillisellakaan alalla laimiinlöisi sen vaatimia lakkaamattomia ponnisteluja.

H. Hurmevaara.

J. Kujala."

P. Leppänen teki pienemmän muodollisen huomautuksen. Valiokunta on tarkoin harkinnut kaikkia sille jätettyjä ponsiehdotuksia,, mutta ei mitään ole voinut niistä hyväksyä. Siksi on tehnyt kokoaavan mietinnön.

O. Piisinen: Jos on totta, kuten Leppänen kertoili, ettei valiokunnassa ole ollut riitaa muusta kuin siitä, onko osuustoiminta yhteiskuntaa uudistava liike vai ei ja jos vähemmistön ehdotus syntyi vaan tämän vuoksi, niin täytyy tunnustaa että äänestän vähemmistön ehdotuksen puolesta laajemmilla perusteilla kuin ehdotuksen tekijän mielessä on ollut. Enemmistön ehdotonta sanamuotoa tapaileva mietintö voi olla hyväksyttävä joskus myöhemmin, vaan nyt tulisi siitä laki, joka mahdollisuudellaan tekisi itsensä merkityksettömäksi. Kehoitin edustajia lukemaan varsinkin mietinnön loppuosan yhä uudelleen ja harkitsemaan ennenkuin päätöksen tekevät.

O. V. Kuusinen puolsi vähemmistön ehdotusta. Siihen voitaisi kuitenkin ensimmäiseen ponteen sanojen „osottamaan olevansa työväen ja työväenliikkeen puolella" jälkeen lisätä enemmistön ponnesta lause »pyrkimällä aina käyttämään yksinomaan järjestynyttä väestöä, myöntämään mallikelpoiset työolot, hyväksymään ammattikuntien työsopimukset, olemaan myymättä kurjissa työsuhteissa valmistettuja ja työväestönsä kanssa rettelöivien laitosten ja liikkeiden tuotteita."

H. Hurnievaara: Leppänen antoi täällä tämän asian valiokuntakäsittelystä vääriä tietoja, kun hän väitti, että valiokunnassa olisi vaan siitä oltu eri mieltä tunnustetaanko osuustoiminta »yhdeksi yhteiskuntaa uudistavaksi liikkeeksi" vai ei. Eri mieltä kumminkin oltiin mietinnön monesta kohdasta, kuten esim. että »valiokunnan etupäässä osuuskauppoja silmälläpitäen tehty lausunto pitäisi useissa kohdin paikkansa *muihinkin osuustoi-mintamuotoihin nähden.*" Aivan siis tuotanto-osuuskuntiinkin! Niinikään „osuustoimintahenkeä" uhkuvaa lausetta, että »osuustoimintaliike vapaaehtoisesti, *osuustoimintaväestössä* tapahtuvan kehityksen vaikutuksesta lähentyy *oikeata kutsumustaan*", tahdottiin jotakin asiallista sanottavaksi, mutta äänestyksessä, tässä kuten useissa muissa kohden, vähemmistö hävisi.

»Itsenäisyyttä" osottaen ei valiokunnan enemmistö voinut hyväksyä, ei edes käsittelensä pohjaksi ottaa hyviäkään kokoukselle evästyskeskustelussa ehdotettuja ponsiehdotuksia, vaan teki omansa, josta ei tullut hyvä. Valiokunnan vähemmistön ehdotus, kun siihen lisätään vielä Kuusisen äsken tekemä lisäys, on kyllin tarkoitustaan vastaava tullakseen puoluekokouksen päätökseksi.

Äänestyksessä voitti valiokunnan *vähemmistön ehdotus Kuusisen lisäyksellä* 54 äänellä 19 vastaan, jotka sai mietintö.

Kokouksen päätös siis kuuluu:

Ollen sitä mieltä

että työväen osuuskauppatoiminnasta, vaikkakaan sillä ei voida pidättää kapitalistista anastusta eikä muutenkaan muuttaa nykyistä talousjärjestelmää sosialistisemmaksi, kuitenkin var-

masti voi olla työvälle paljon hyötyä ja turvaa, varsinkin tukena ja apuna työväen valtiolliselle ja ammatilliselle luokkataistelulle, jolla köyhälistö on vapauttava itsensä anastajain luokkavallan ikeestä ja siten tekevä sosialistisen järjestelmän toteuttamisen mahdolliseksi, ja silmällä pitäen, miten maamme osuuskaupoista tulisi olemaan työväenluokalle nykyistä enemmän ja mahdollisimman paljon hyötyä eikä mitään vahinkoa,

lausuu puoluekokous olevan tärkeää ja kehottaa:

1) että osuuskaupat, ollen kyllä oikeutettuja pysymään muodollisesti täysin riippumattomina ja vapaavaltaisina suhteessaan sos.-dem. puolueeseen, kuitenkin pyrkikööt toimimaan aina niin, että voittavat ja säilyttävät luokkatietoisin työväen kannatuksen ja luottamuksen eikä niin, että vierottaisivat sitä porvarillisten mielistelemisellä ja työväen vihollisten suosion tavoittelemisella; älkööt sekottako työläisten luokkatajuntaa suosimalla puoluetto- muutta luokkavastakohtain suhteen, eikä levittämällä harhakäsitystä porvaris- ja työläiskuluttajain yhteisetujen, yhteistyön ja yhteistunnon tärkeydestä; varsinkaan älkööt työväen ja riis- täjään välisten taistelujen suhteen pyrkikö pysymään puolueet- tomina, vaan mikäli mahdollista käytännössäkkin osottamaan olevansa työväen ja työväenliikkeen puolella; edistäkööt ne työ- ja palvelusväestönsä ammatillista järjestäytymistä pyrki- mällä aina käyttämään yksinomaan järjestynyttä väestöä, myön- tämään mallikelpoiset työolot, hyväksymään ammattikuntain työsovimukset, olemaan myymättä kurjissa työsuhteissa valmis- tettuja ja työväestönsä kanssa rettelöivien laitosten ja liikkeiden tuotteita; ja sikäli kuin varojen puolesta hyvin kykenevät, osottakoot haluavansa tukea aineellisesti työväen taistelujärjes- tojen toimintaa, varsinkin valistustyössä; sekä

2) että sosialidemokratiset työläiset pitäkööt siveellisenä velvollisuutenaan kuulua osuuskauppoihin ja säännöllisesti kan- nattaa niitä; toimikoot niiden jäseninä siihen suuntaan kuin edellä on viitattu lähentääkseen niitä työväenliikkeen kanssa käsikädessä kulkeviksi; sekä samalla pyrkikööt innolla kasvatta- maan osuuskauppoja suuriksi ja voimakkaiksi vetämällä niihin mahdollisimman lukuisasti järjestyneitä ja järjestöjemme ulko- puolellakin olevia työläisiä, selittäen näille työväen osuuskaup- pani hyödyllisyyttä, samalla kuitenkin myös tehden tosiolojen mukaan tunnetuksi kapitalistisen kehityksen osuustoiminnalle asettamat rajatkin, jotta työväenluokka yhä selvemmin tulisi tuntemaan yhteiskunnallisen vapaustaistelunsa vaikeudet ja mahdollisuudet ja kaikki tehtävät eikä valtiollisella tai ammatil-

lisellakaan alalla laiminlöisi sen vaatimia lakkaamattomia ponnisteluja.

Kunnallinen menettelytapa.

Osuustoiminta- ja kunnallisasiain valiokunnan mietintö n:o 1 esitettiin ja kuului se:

Nykyään voimassaolevat luokkalait kunnallisen elämän alalla turvaavat määräämisvallan riistäjäluokille siinä määrin, ettei työväestöllä ole suuriakaan toiveita niiden puitteissa saada taloudellisia parannuksia;

mutta katsoen siihen, että työväki monissa tapauksissa kunnalliseen määräämisvaltaan osalliseksi pyrkimällä nykyisten työväestöä julkeasti sortavien äänioikeusolojen vallitessa, jo yksistään niiden räikeiden vuoksikin, voi voimakkaasti vaikuttaa työväenluokkaan kuuluvien ja muitten kapitalistisen sorron painamien ryhmien valistamiseksi tietoisiksi kunnallisesta luokkasorrosta ja sen syistä, niitten järjestämiseksi luokkataisteluun kunnallista sortoa vastaan sekä niitten yllyttämiseksi herkeämättömään kamppailuun kunnallisen itsehallinnon kansanvaltaistuttamiseksi;

sekä lisäksi ottaen huomioon, että joissakin kunnissa puolueemme järjestöjen ei liene nykyäänkään aivan mahdoton vallata kunnallisen taistelun kautta köyhälistölle eräitä pieniä parannuksia ja siten lisätä työväenluokan voimaa ja taistelukuntoisuutta, lausuu puoluekokous Oulun puoluekokouksen päätöksen mukaisesti,

että kunnallisiin vaaleihin ja yleensä kunnalliseen toimintaan osanotto jätetään kunnittain puoluejärjestöjen päätettäväksi.

Kokous kuitenkin terottaa mieliin:

1:ksi että niissä kunnissa, joissa kunnallisiin vaaleihin päätetään ottaa osaa, on toimittava täysin itsenäisesti, ryhtymättä minkäänlaisiin sopimuksiin tai liittoihin porvaripuolueiden kanssa, sillä sellainen on vaan omiaan sekottamaan köyhälistön luokkakäsitteitä ja siten horjuttamaan sitä taistelussaan kapitalismia vastaan;

2:ksi että niitten toverien, jotka sosialidemokratisten järjestöjen ehdottamina ja kannattamina tulevat kunnallisiin luottamustoimiin valituiksi, velvollisuutena on sosialidemokratian periaatteitten ohjaamina horjumatta taistella työväestön vaatimusten puolesta;

3:si että järjestöjen velvollisuutena on tarkoin valvoa luottamustoimissa olevain toverien toimintaa sekä tarvittaessa heitä toiminnassaan tukea; ja

4:ksi että vallassaolevan luokkajärjestelmän kumoamiseksi ja työväen vaatimuksia vastaavien kunnallisasetusten saamiseksi on työväestön muillakin tavoilla kaikkialla leppymättä taisteltava: voimakkaalla kiillotustyöllä, mielenosotuksilla, vaalilakoilla ja muilla tarkotukseen soveltuvilla keinoilla.

Helsingissä 8 p:nä syysk. 1911.

K. Viita.
8. Kurkinen.

Juho Lähti.
P. Leppänen.

H. Hurmevaara.

Valiokunnan vähemmistön vastalause:

»Koska emme voi hyväksyä valiokunnan enemmistön kantaa tässä asiassa, niin esitämme eroavan mielipiteemme seuraavasti: Nykyisien kunnallisasetuksien aikana kunnallisiin vaaleihin osanoton ja puolue-tovereiden kunnallisiin luottamustoimiin rupeamisen pidämme köyhälistölle hyödyttömänä vieläpä turmiollisenakin ja luokkarajoja himmentävänä. Sillä useissa paikoin maata porvaristo suorastaan haluaa saada muutamia köyhälistön edustajia erilaisiin kunnallisiin luottamustoimiin valituiksi ja sitten sillä alalla ilmenevään vähävaraisten tyytymättömyyteen vastaavat vedoten siellä oleviin köyhälistön valitsemiin luottamushenkilöihin sanoen että: eihän sille mahda mitään teidänkään miehenne, siis ottavat köyhälistön edustajia luottamustoimiin saadakseen tyytymättömyyden syntyessä vetäytyä niiden selän taa. Muutenkin varsinainen osanotto kunnalliseen toimintaan muussa, kuin agitatorisessa tarkoituksessa, on aivan hyödytöntä, jonka tähden ehdotamme kokouksen päätettäväksi:

että nykyään voimassaoleviin kunnallisiin luottamustoimiin rupeaminen katsotaan köyhälistön luokkataistelua vahingoittavan ja muun osanoton kunnalliseen toimintaan muussa kuin agitatorisessa tarkoituksessa, hyödyttömäksi,

ja asettuu kokous sen vuoksi yleisen vaalilakon kannalle sekä kehoitetaan puoluejäseniä herkeämättömään taisteluun työväestön vaatimuksia vastaavien kunnallisasetusten aikaansaamiseksi voimakkaan valistustyön, mielenosoitusten y. m. tarkoitusta vastaavien keinojen avulla.

E. Pusa.

J. Kujala.

A. Mäkelin*

Keskustelussa

J. Kujala puolsi vastalauseitaan. Ei ymmärtänyt, miten nykyisten kunnallislakien aikana voitaisiin vaaleihin ottaa osaa.

Mietintö hyväksyttiin 55 äänellä 16 vastaan, jotka annettiin vastalauseen puolesta.

Päätöstä vastaan jätettiin seuraavat

vastalauseet:

„Kun nyt tehty päätös on mielestämme sellainen, että se vaan hidastuttaa yleisen ja yhtäläisen kunnallisen äänioikeuden saantia, samalla kun se on omiaan poikkeamaan siitä selvästä menettelytavasta, jota kokous on muissa menettelytapaa koskevissa asioissa noudattanut, niin panemme vastalauseemme tehtyä päätöstä vastaan.

A. Mäkelin.

Ilmari Tossavainen.

A. Heikkinen.

J. Tainio.

Riku Penttinen-

Juho Rikkinen.

M. Teräväinen.

J. Kujala.

E. Pusa."

Allekirjoittaneet yhtyvät vastalauseeseen.

Hanna Malm.

K. Suosalo.

Antti Vierimaa".

Sos.-dem. puolueen ja sos.-dem. nuorisoliiton suhtautuminen toisiinsa.

Esitettiin näin kuuluva valistusvaliokunnan mietintö n:o 3:

»Katsoen siihen taloudelliseen kehitykseen, joka yhä lisääntyvän konetuotannon avulla vetää työläisnuorison jo lapsuuden iässä kapitalismin palkkaorjaksi taistelemaan jokapäiväisestä leipäpalasta täysi-ikäisten rinnalla, on työläisnuoriso joutunut samaan palkkatyöläisluokkaan, varsinaisten työläisten joukkoon ja siis samojen etujen ja sorron alaiseksi koko työväenluokan kanssa. Mutta koska työläisnuorison elämäncatsomus ja ikä vaativat heille erikoisesti soveltuvaa herätys- ja yhteistyötä, pitää valiokunta välttämättömänä, että sos.-dem. puolue kaikin keinoin avustaa ja suosii sos.-dem. nuorison herätys- ja järjestäymistyötä.

. Tämän toiminnan helpottamiseksi toivoo valiokunta, että sos.-dem. puolue auttaa nuorisotyötämme sopivalla raha-avustuksella, jonka raha-asiain valiokunta lähemmin ehdottaa kokoukselle. Valiokunta ehdottaa,

1) että puoluekokous tunnustaa sos.-dem. nuorisotyön aikamme tarpeen vaatimaksi ja puolueen etujen edistäjäksi ja antaa sille siveellistä ja aineellista kannatusta;

2) että sos.-dem. nuorisoliittoa ei vaadita liittona puolueeseen kuulumaan.

Sen sijaan on välttämätöntä,

3) että sanotun liiton jäsenet 21 vuoden ikään tultuaan ja sitä vanhemmat, ehdolla että ovat jo kuuluneet yhden vuoden liittoon, ovat velvolliset liittymään sos. dem. puolueeseen.

Tämän lisäksi ehdottaa valiokunta:

4) Kokous velvoittaa liiton ylläesitettyä määräystä noudattamaan ja kaikin puolin pitämään huolta siitä, että liiton jäsenet seuraavat sos.-dem. puolueen päätöksiä kaikissa toimissaan ja tunnustaa Suomen sos.-dem. nuorisoliiton sen perusteella sosialidemokratiseksi järjestöksi sekä oikeuttaa sen kuulumaan kansainväliseen sosialistiseen nuorisosihteeristöön ja olemaan edustettuna kansainvälisissä edustajakokouksissa.

K. Suosalo.

Aura Kiiskinen.

Riku Penttinen.

V. Kivisalo.

Vilho Lehokas."

V. Lehokas korjasi erään mietintöön tulleen virheellisuuden (otettu edellä olevassa huomioon).

J. Railo: Valiokunnan mietinnön mukaan nuorisoliitto tahdotaan alistaa liljaksi holhoukseen, jos mietintö sellaisenaan hyväksytään. Puoluepäätöksiä seuraamista velvoittavasta kohdasta olisi poistettava sanat »kaikissa toimissaan».

O. Rauhala kannatti edellisen ehdotusta.

Aura Kiiskinen kannatti Railon ehdotusta.

Ali Aaltonen: Ainoastaan kansainväliseen nuorisokongressiin pitäisi nuorisoliitto oikeuttaa edustajansa lähettämään, eikä sosialistikongressiin, kuten mietinnön mukaista päätöstä voitaisiin tulkita.

V. Lehokas: Railon lausunto oli liioiteltu. Ei puolue tahdo määritellä „mitä on syötävä ja juotava”.

Mietinnön kolme ensimmäistä pontta hyväksyttiin sellaisenaan. 4:s ponsi hyväksyttiin Aaltosen korjauksella, että liitto oikeutetaan »olemaan edustettuna kansainvälisissä nuoriso-edustajakokouksissa”. Muutos tehtiin 51 äänellä 7 vastaan. Railon ehdotus sanojen »kaikissa toimissaan» poistamisesta hylättiin 45 äänellä 12 vastaan.

Puoluelehdet ja -kirjallisuus.

Sanomalehtivaliokunnan mietintö n:o 6 esitettiin ja oli se näin kuuluva:

Kun puolueen järjestösääntöjen 48:n §:n 4:n kohdan mukaan puoluekokouksessa esitettävien asioiden joukkoon kuuluvat myös puoluelehdet ja kirjallisuus, joista puoluekokouksen pitäisi lausua arvosteleva sanansa, ja kun evästyskeskusteluun ryhdyttäessä ei annettu minkäänlaisia evästyksiä, niin lienee tällöin johdonmukaista, että puoluekokous hyväksyy sen toiminnan, jonka puoluelehdistö on suorittanut puoluekokousten välisenä aikana.

Täten valiokunta ehdottaa päätettäväksi,

että puoluekokous on tyytyväinen puoluesanomalehdistön toimintaan luokkataistelurintamassa viimeksi kuluneena toimintakautena.

*Jalo Kohonen.
Vihtori Huhta.*

*K. M. Evä.
Santeri Saarikivi.*

O. V. Kuusinen."

Hyväksyttiin keskustelutta.

Puoluetoimikunnan toimet sosialistisen kuukauslehden perustamiseksi.

Esitettiin sanomalehtivaliokunnan näin kuuluva mietintö n:o 4:
„Mitä puoluetoimikunnan ja puolueeneuvoston suhtautumisesta sanottuun kysymykseen tulee, niin valiokunta esittää seuraavaa:

Vaikka olisikin ollut suotavaa, että sosialistinen kuukauslehti olisi ollut jo perustettu toiminta-aikana 1910—1911, niin katsoen siihen, että puolueen rahavarat näinä aikoina olivat melkoisen pienet, jolloin kuukauslehden rahallinen kannattaminen ja avustaminen ei voinut tulla kysymykseen ehdotamme

että puoluekokous hyväksyy toimintakertomuksessa mainittu puoluetoimikunnan ja -neuvoston toimenpiteet ylläolevassa asiassa.

*Santeri Saarikivi.
Vihtori Huhta.*

*Jalo Kohonen.
K. M. Evä."*

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Aikakaushlehdien perustaminen puolueelle.

Sanomalehtivaliokunta esitti mietinnössään n:o 5 asiasta seuraavaa:

„Sen jälkeen kun muutamien yksityisten kustantama Sosialistinen Aikakaushlehti lakkasi ilmestymästä on tällaisen lehden puute ollut tuntuva. Sitä osoittaa sekin, että tälle kokoukselle tehtyä ehdotusta aikakaushlehdien perustamisesta puolueelle ei ollenkaan ole vastustettu. On vaan ollut erimielisyyttä siitä, onko lehti saatava ilmestymään jo tulevan vuoden alusta vaiko vasta myöhemmin tulevan vuoden aikana. Lehden levenemismahdollisuuteen sekä siihen yksimielisyyteen nähden, jolla sen perustamiselidotus on otettu vastaan, olisi lehti saatava ilmestymään jo tulevan vuoden alusta. On kuitenkin otettava huomioon, että sopivan toimittajan löytäminen aikakaushledelle voi kohdata vaikeuksia, jonka vuoksi lehden perustamisesta päätettäissä olisi tuokin mahdollisuus otettava huomioon. Ottaen huomioon senkin, että puoluekokous jo on osoittanut 500 markan suuruisen rahaerän aikakaushlehdien mahdollisesti tuottaman tappion peittämiseksi, ehdottaa valiokunta,

a) että puoluekokous päättää perustaa puolueelle toistaiseksi kerran kuussa ilmestyvän aikakaushlehdien, joka kustannetaan puolueen varoilla, ja

b) että puoluetoimikunnan ja-neuvoston huoleksi jätetään ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin lehden säännöllisen toiminnan aloittamiseksi vuoden 1912 alusta.

Jos kuitenkin kyvykkään toimittajan saamisessa aikakaushledelle ilmenisi suuria vaikeuksia, niin ehdottaa valiokunta,

että kokous valtuuttaa puoluetoimikunnan ja -neuvoston ryhtymään valmistaviin toimenpiteisiin aikakaushlehdien säännöllisen toiminnan aloittamiseksi v:n 1912 aikana.

Jalo Kohonen.
Yhiori Huhta.

Santeri Saarikivi.
iv. M. Eva."

Päätöskeskustelu:

O. V. Kuusinen: Ei pitäisi tehdä yllätyspäätöksiä. Niiden täyttämässä voi syntyä vaikeuksia. Aikakaushlehteen tarvitaan runsaita henkisiä sekä aineellisia voimia. Liikaa niitä meillä ei ole. Ehdotti, että mietintö hylättäisiin ja asia lähetettäisiin puoluetoimikunnan ja -neuvoston edelleen valmisteltavaksi ja harkittavaksi.

Anton Huotari piti aikakauslehden välttämättömänä; sen on koko puolue tunnustanut. Ei uskonut henkisten voimien olevan niin vähissä, ettei lehteä saataisi toimitetuksi. Aineellista kannatustakin voitulla riittävästi. Valiokunnan mietintö on hyväksyttävä.

I. Hörhammer kannatti periaatteessa lehden perustamista, mutta perustamisaikaa ei ole kiinteästi määrättävä. Ehdotti päätettäväksi, että puolueltoimikunta valtuutettaisiin, niin pian kun se on mahdollista, alottamaan aikakauslehden julkaisemisen.

O Piisinen kannatti Hörhammerin ehdotusta.

Äänestyksessä voitti ensin Hörhammerin ehdotus Kuusisen ehdotuksen 54 äänellä 14 vastaan. Loppuäänestyksessä tuli Hörhammerin ehdotus hyväksytyksi 48 äänellä 18 vastaan, jotka annettiin mietinnön hyväksi.

Valistustyön järjestäminen.

Esitettiin valistusvaliokunnan mietintö n:o 2, joka oli näin kuulua:

„Katsoen siihen merkitykseen, joka sos.-dem. valistustyöllä on puolueelle kuin myös koko työväenluokalle, tahtoo valiokunta uudeleen terottaa, että valistustyötä on tehtävä entistä tehokkaammin. N. s. herättävää työtä tarvitaan vieläkin, etenkin vaaliaikoina kuin myöskin erityisinä mieltäkiinnittävinä tapahtuma-aikoina sekä yleensä piirien syrjäosissa, kuitenkin huomioonottaen, että tätä agitatsiooni-muotoa on kehitettävä ja parannettava.

Valistustyötä järjestettäessä parhaiten onnistutaan syksy- ja talvikautena, mutta voi erinäisissä tapauksissa kesälläkin onnistua.

Pääpaino on pantava kasvattavalle valistustyölle, jolle Kotkan puoluekokous tunnustuksensa antoi.

Valiokunta ehdottaa siis puoluekokouksen hyväksyttäväksi:

Valistustyötä on tehtävä entistä tehokkaammin. N. s. lentävää agitatsiota suositetaan vaaliaikoina ja mieltäkiinnittävien tapahtumien sattuessa sekä muulloinkin syrjäseuduilla.

Kasvattavalle luentotyölle on annettava entistä suurempi merkitys ja on semmoinen toiminta järjestettävä mahdollisimman soveliaaksi vuodenajaksi.

Piirit voivat luentotoiminnan parhaiten järjestää 4—5 iltaa kestäviksi kurseiksi eri paikkakunnille. Piirittäisillä luentokurseillaan se etu verrattuna puolueltoimikunnan viimeisinä vuosina järjestämiin kurseihin siinä, että yhä useammat seudut saavat valistuksesta osansa, mikä puoli ei ole vähäksi arvostettava.

Puolueen on yhä edelleen pidettävä vähintään kaksi luennoitsi-

jaa; näiden on köyhemmissä piireissä piirien omien luennoitsijoiden kanssa tai yksinäänkin luennoitava noin 5—6 viikon ajan, siirtyen sitten toiseen samallaiseen piiriin. Raha-avustustakin voitaisiin antaa puoluetoimikunnan harkinnan mukaan. Kuitenkin varakkaammat piirit saisivat toistaiseksi jäädä avustusta vaille.

Luentoaineina tulisi pääasiallisesti olla sos.-dem. maailmankatso-
muksen ja -teorian selvitystä, maatalous-, kunnallis- ja veroituspoli-
tiikkaa.

Sos.-dem. kirjallisuutta on runsaasti levitettävä samoin puolue-
lehtien tilauksia valistustyön yhteydessä.

Valiokunta ehdottaa siis:

että piirit järjestäisivät 4—5 iltaa kestäviä paikallisia luen-
tokursseja.

Piirien olisi pyrittävä järjestämään luennoitsijoiden toimen
saattamista vakinaiselle kannalle.

Puoluetoimikunnan on avustettava köyhempiä piirejä luen-
noitsijoilla ja jos mahdollista raha-avullakin.

Puoluetoimikunnan on pyrittävä yhä enemmän täyttämään
piirien luennoitsijakysyntää järjestämilleen kursseille.

On ehdotettu myös puolueen luentotoiminnan lopettamista. Va-
liokunnan mielestä tuo ehdotus on hyljättävä. Niillä varoilla, jotka
näin kertyisivät eri piireille, ei mainittavampaa aikaan saataisi.

Valiokunta siis ehdottaa:

että puolueen varsinainen luennoitsijamäärä pysytetään
ennallaan.

Ruotsinkielisen herätystyön järjestämisen toimittaa puolue-
toimikunta ja Suomen ruotsalainen työväenliitto.

K. Suosalo.

Siku Penttinen.

Väinö Kivisalo.

Vilho Lehokas.

Aura Kiiskinen."

Hanna Kohonen ehdotti, että kurssien aikamäärä muutetaan 3—4
iltaa koskevaksi.

V. Lehdhas: Eihän se mietinnössä mainittu 4—5 iltaakaan ole
mikään sitova.

Hyväksyttiin valiokunnan mietintö.

Järjestösääntöjen muutokset.

Esitettiin valitusvaliokunnan mietintö nro 4:

»Viipurin lään. länt. sos.-dem. piiritoimikunnan puolesta on puoluekokoukselle ehdotettu, että puoluekokouksen edustajat valittaisiin kussakin piirissä sitävarten määrättyjen vaalialueitten mukaan ja että piirin koko jäsenluku määräisi kuinka monta edustajaa valitaan sekä että vaaliperuste määrättäisiin 300:ksi, kun se nyt on 500.

Yllämainitun perusteella ehdottavat järjestösääntöjen 34 §:n muuttavaksi näin kuulumaan:

»Edustajat valitaan vaalipiireissä vaalialueittain, mitkä alueet piiritoimikunnat sitä varten muodostavat. Äänestys toimitetaan kunnallisjärjestöittäin piiritoimikuntain lähimpäin määräysten mukaan."

Sääntöjen 35 § ehdotetaan seuraavaksi:

»Edustajia valitaan vaalipiiristä yksi kutakin veronsa täysin maksanutta 300 jäsentä kohti vaalipiirin yhteisen jäsenluvun mukaan."

Valiokunta on asiasta keskusteltuaan tullut siihen yksimieliseen tulokseen, että ehdotus olisi useista syistä hyljättävä.

Jos puoluekokoukseen edustajia valittaisiin yksi kutakin 300 jäsentä kohti, tulisi siten liian suuri edustajajoukko. Valiokunta uskoo puolueen jäsenmäärän olevan nykyisin alimmillaan, joten, jos jäsenmäärä kasvaa, tulisi nyt voimassa olevan valintatavan mukaan puoluekokouksen edustajalukumääräkin entisestä lisääntymään. Ei valiokunta pidä sopivana sitäkään ehdotusta, että puoluekokouksen edustajat valittaisiin sitävarten määrättyjen alueitten mukaan. Onhan sillä ehdotuksella tosin hyvätkin puolensa, mutta kun nyt voimassa oleva tapa piirittäin valita otettiin vasta Kotkan puoluekokouksessa käytäntöön ja siis nyt ensi kerran sitä kokeiltu, tuntuu paremmalta odottaa vielä seuraavaan puoluekokoukseen.

Näillä syillä ehdottaa valiokunta,

että esitys hyljättäisiin ja järjestösääntöjen 34 ja 35 §§:t pysytettäisiin ennallaan.

Mimmi Turunen.

Antti Vierimaa.

Fanni/ Ahlfors.

M. Jokisaari.

Vilho Lehokas."

J. Nurminen vastusti mietintöä. Edustajain vaalia varten olisi muodostettava erityiset vaalialueet, vaikkapa edustajaperuste pysytettäisiinkin ennallaan.

Mietintö hyväksyttiin 56 äänellä 12 vastaan, jotka sai Nurmisen ehdotus.

Päätöstä vastaan jätettiin seuraava

»vastalause:

Puoluekokouksen päätöksiin Viipurin 1. läntisen piiritoimikunnan ja J. Nurmisen ehdottamiin muutoksiin puoluejärjestösääntöjen 34 ja 35 §:liin, s. o. puoluekokouksen edustajain vaalitavan mauttamisesta emme voi yhtyä, koska nykyinen vaalitapa on synnyttänyt ilmeistä tyytymättömyyttä valitsijoissa, jota poistamaan ehdotetut muutokset olivat tarkotetut ja kokous tälle seikalle ei kiinnittänyt riittävästä huomiota ja ilmaisemme täten vastalauseemme mainittuihin päätöksiin.

*M. V. Karvonen.
K. Toikko.*

*M. Peltola.
Emil Toivonen.*

Julkis Nurminen."

Edustajain matkakulujen taseaus.

Valitusvaliokunnan näin kuuluva mietintö n:o 5 esitettiin kokoukselle:

„Jo Oulun puoluekokous hyväksyi periaatteessa sen ajatuksen, että puoluekokouksen edustajain päivärahat ja matkakulut olisivat tasattavat koko puolueen jäsenten kesken yhteisesti. Asiasta tehtiin sitten Kotkan puoluekokoukselle esitys uudelleen. Tällöinkin hyväksyttiin asia periaatteessa, mutta käytännöllisten vaikeuksien vuoksi ja siksi kun samaan kokoukseen oli tehty ehdotus puoluekokouksen edustajain piirittäni valitsemisesta, jolloin myös matkakulutkin piirittäni suoritettaiisiin, siirtyi kysymyksessä oleva ehdotus tälle kokoukselle.

Valiokunnan mielestä on kysymys vieläkin valmistumaton ja ennenaikainen.

Suurimpana vaikeutena mainittakoon, että ehdotus edellyttää puolueen maksamaan edustajain päivä- ja matkarahat etukäteen jo puoluekokouksen alussa, joka vaatisi sellaisen summan, jota puolueen on vaikea tai mahdotonkin aina yhtäikaa saada. Ellei näitä varoja siis etukäteen järjestöiltä kerätä, ei ehdotettua tapaa täydellisesti voida toteuttaa.

Valiokunta on kyllä kiinnittänyt huomiota siihen, onko mahdollista näitä varoja jo etukäteen järjestöiltä kerätä. Sellainen kävisi päinsä vaan puolueverojen korottamisella esim. 10 pennillä jäsentä kohden vuodessa. Mutta hyvin luultavaa on, että puolueverojen korotus vaikuttaisi vastenmielisesti verotettaviin, kuin myös osaltaan estäisi puolueeseen liittymistä. Sekaannusta tuottaisi sekin jos ylimääräisiä puoluekokouksia välillä sattuisi, jolloin edustajain matkakulut täytyisi piirittäni kuitata.

On kyllä ehdotettu sitäkin, että puoluetoimikunta maksettuaan puoluekokouksen edustajain määrättyt kulut, keräisi ne ylimääräisellä

verotuksella järjestöiltä takasin, mutta valiokunnan mielestä tuottaisi keräys niin suuren puuhan ja kestäisi vuosikauden, että muutoksesta ajateltu hyöty koituisi päinvastaiseksi verrattuna koko puolueeseen.

Jo käytännössä olevana pikkuparannuksena mainittakoon, että parhaillaan on piireissä käytännössä tapa tasottaa piirin puoluekokouksen edustajain päivä- ja matkarahat tasan, jota tapaa sietäisi vielä ainakin seuraavaan puoluekokoukseen jatkaa.

Vaikkakin siis valiokunta periaatteessa tunnustaa puoluekokouksen edustajain matkakulujen tasauksen koko puolueen jäsenien kesken olevan tasapuolisen ja ainoan oikean tavan, on sen nyt käytäntöön ottaminen edellämainituista syistä liian vaikea, jonka vuoksi valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi,

että puoluekokouksen edustajain määrättyjen matkakulujen taseaus koko puolueen jäsenten kesken on ainoa oikea tapa, mutta vielä tätä nykyä liian vaikeata toteuttaa, jonka vuoksi esitys toistaiseksi hyljätään. Sen sijaan kehoittaa kokous, että puoluekokouksen edustajain määrätty matkakulut tasattaisiin edelleenkin piirittain.

Mimmi Turunen.

Antti Vierimaa.

Fanny Ahlfors.

M. Jokisaari.

Vilho Lehokas."

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin.

Paivällislomaa päätettiin pitää vain yksi tunti.

Istunto päättyi klo 2 i.-p.

Iltapäivän istunto.

Puhetta johti O. Tokoi. Alussa laulettiin „Vala”.

Puoluesihteerin vaali

esitettiin suoritettavaksi nyt valiokuntain mietintöjä odotellessa.

A. Laakkonen ehdotti toimeen edelleenkin valittavaksi *M. Turkian*.

M. Turkia kieltäytyi sihteeriksi rupeamasta. Toimi on raskas.

On hoitanut sitä jo yli 5 vuoden. Nyt voidaan vaihtaa miestä.

K. Santala ehdotti *O. Tokoita*.

O. Tokoi kieltäytyi ehdottomasti ja lopullisesti.

1. Tossavainen ehdotti *N. Valavaaraa*.

8. Mcmieva ehdotti *O. V. Kuusisen*. Jos hän ei suostu, on vaali lykättävä vähän myöhemmäksi.

O. y. *Kuusinen* kieltäytyi.

M. Turhia kannatti Kuusista valittavaksi. Kuusinen on jo ollut kyllin kauvan puolueessa, tuntee puoluelämämme ja on periaatteellisista kysymyksistä selvillä.

Omasta puolestaan toisti edelleenkin kieltäytymisensä. Neuvottelua varten voitaisiin ottaa pieni loma.

Päätettiin ottaa 15 minuutin lomahetki. Sen jälkeen jatkettiin asian käsittelyä.

Aura Kiiskinen kannatti Valavaaran valitsemista sihteeriksi. On ihme, ettei Turkia jyrkemmin kieltäytynyt.

P. Leppänen kannatti Turkin valitsemista puoluesihteeriksi.

O. Piisinen: Olen Turkiasta puoluesihteerinä jo kerran ennen sanonut julkisuudessa mielipiteeni, joten voin sen puolen asiasta sivuuttaa tällä merkinnällä. Mutta tämä uusmaalaisten oppositio näyttää olevan mahdoton sammuttaa. Sen vuoksi olisi sekä sihteerin että toimikunnan vaali sietänyt ensin yleiskeskustelun, ei suinkaan Turkin syrjäyttämiseksi, vaan edes jonkinlaisen sulaantumisen aikaansaamiseksi.

A. Aaltonen kannatti Turkin ehdokkuutta.

J. Lumivuokko ilmoitti Uudenmaan edustajien kannan, mikäli se koski O. V. Kuusisen valitsemista puoluesihteeriksi. Sen mukaan voi Kuusinen paremmin hyödyttää puoluetta nykyisessä toimessaan, kuin tulella kytketyksi kuiviin kansliatehtäviin.

K. M. Eva kannatti Piisisen lausuntoa yleiskeskustelun aikaansaamisesta ja ehdotti Kuusista sihteeriksi valittavaksi. Ei olisi jätettävä toimikunnan vaalia sattumasta riippuvaksi.

M. Teräväinen kannatti Tokoin valitsemista puoluesihteeriksi.

Sandra Lehtinen paheksui sitä, ettei Turkia ole tarpeeksi jyrkästi kieltäytynyt. Kannatti Valavaaran ehdokkuutta.

M. Turkia kieltäytyi jyrkästi ja kannatti edelleen Kuusista sihteeriksi. Tämä on vakava asia. Sovinto puolueessa on saatava aikaan. Minä puolestani koetan hyödyttää puoluetta toisella alalla.

O. Tokoi uudisti jyrkästi kieltonsa.

O. Suutala, E. Murto, M. Manninen, H. Jalonen ja B. Penttinen puolustivat Turkiaa valittavaksi.

M. Aalto kannatti Tokoita.

Ryhdyttiin äänestämään asiasta.

Äänestyksessä sai *M. Turkia* 53 ääntä. *O. Tokoi* sai 14, *O. V. Kuusinen* 6, *N. Valavaara* 6 ja *M. A. Airola* 1 äänen. Tyhjiä lippuja jätettiin 5. Kun Turkialla oli ehdoton äänten enemmistö, oli hän näin tullut valituksi edelleen puoluesihteeriksi.

M. Turkia vaati uuden vaalin toimittamista.

Kokous ei ottanut Turkin vaatimusta huomioon.

Vaalin tuloksen johdosta jätettiin näin kuuluva

vastalause:

„Koska emme mitenkään voi hyväksyä sitä että Matti Turkia valittiin puoluesihteeriksi, kun pidämme häntä entiseen toimintaansa katsoen sellaisena, että on edelleen odotettavissa paitsi lamaantumista puolueessa myös tyhjänpäiväisiä rettelöitä puolueen ja sen johdon välillä, jonka vuoksi panemme vaalin tulosta vastaan vastalauseemme.

Helsinki, syysk. 10 p:nä 1911.

Aku Attila.

Kaarlo Rantala."

Verojen kieltö.

Menettelytapavaliokunta esitti asiasta näin kuuluvan mietintönsä n:o 3:

Ryhtymättä yksityiskohtaisemmin selostelemaan tätä asiaa koskevan alustuksen perusteluja, pitää valiokunta niitä pääsisällykseltään oikeaan osuvina, josta syystä valiokunta ehdottaa kokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

Katsoen siihen, että puolueemme varsinaisena ohjelmana on köyhälistön järjestäminen, sen valistaminen tehtävästään ja asemastaan tietoiseksi, sen kohottaminen henkisesti ja aineellisesti taistelukykyiseksi ja onnistuakseen tässä tehtävässään, on aivan luonnollista,

että puolueemme järjestämis- ja valistamistyönsä yhteydessä taistelee tarmokkaasti köyhälistön riistämistä vastaan, tapahtuisipa se riistäminen sitten työvoimain tai oikeudettoman verotuksen muodossa ja että köyhälistö siten leppymättömän luokkataistelun kehittämänä mahdollisimman pian voimistuisi valtaamaan valtiovallan käsiinsä toteuttaakseen sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, kaiken luokkavallan, sorron ja riistämisen lopettamisen.

Kun puolueemme kaikkien pyrkimysten tulee olla sopusoinnussa edellä sanotun tarkoituksen kanssa, niin silloin on selvää,

että puolueemme voimiensa mukaan vastustaa köyhälistön häikäilemätöntä verotusta ja koettaa estää, ettei köyhälistöltä veroina kiskottuja varoja käytetä vallassaolevan luokan valta-aseman vahvistamiseksi tahi muihin köyhälistölle epäedullisiin tarkoituksiin.

Kun tämän lisäksi maamme vallassaoleva luokka hallituksineen on puolueemme vastustamisesta huolimatta mitä tunnottomimmin tuhannut kansamme varoja tarpeettoman suuren virkamieslauman koh-

tuuttoman korkeisiin palkkoihin ja eläkkeisiin, luonnottoman lukuisan poliisiarmeijan, venäläisen santarmiston, painoylihallituksen ja laittomasti nimitettyjen virkamiesten palkkaukseen ja ylläpitoon y. m. samanlaisiin tarkoituksiin, sekä kaiken sen lisäksi ovat siirtäneet kansamme varoja kymmenmiljoonittain köyhälistön kansainvälistä veljeyden tunnetta loukkaavaan tarkotukseen ja,

koska sitä tuhlausta tulee hallitus kaikesta päättäen yhä edelleenkin jatkamaan, suurimmaksi osaksi eduskunnan enemmistönä olevan porvariston myötävaikutuksella ja osittain eduskunnan tahtoa vastaan ja siten aiheuttaa valtiomenojen yhä suuremmaksi kasvamista ja samalla säästössä olevien varojen vähenemisen ja,

koska kaiken tämän tuhlauksen perusteella tulee hallitus pyytämään eduskunnalta suostuntaveroja, vaikka vakinaiset valtiovarat kylläkin riittäisivät »maan hyödyksi ja parhaaksi», kun ei niitä edellä osotetulla tavalla tuhlattaisi, niin tähän nähden ja ottaen huomioon,

että hallitus saadakseen yhä edelleenkin väkijuomaveroina kannettavia varoja, on jarruttanut ja yhä vastustaa eduskunnan säätämää kieltolakia eikä ole ryhtynyt verotusoloj emme uudistusta tarkettaviin toimenpiteisiin, sen vähemmin esittänyt eduskunnalle sitä tarkottavia esityksiä, vaan sensijaan on yrittänyt sotkea kansamme itseverotusoikeutta, supistamalla perustuslain vastaisesti eduskunnan finanssivaltaa, siten saadakseen tilaisuuden kansamme varojen yhä suurempaan väärinkäyttämiseen, niin päättää kokous,

että puolueemme eduskuntaryhmän tulee asettua jyrkän kiellon kannalle kaikkeen verotukseen nähden, johon eduskuntamme suostumusta tarvitaan ja haetaan ja,

että ryhmän tulee pysyä veronkiellossa, huolimatta hetkelisistä, epämääräisistä tahi näennäisistä tappioista, mitä tämä kiello ehkä voisi näyttää tuottavan, siihen asti kunnes puolue toisin päättää.

Helsingissä syysk. 8 p:nä 1911.

O. Tokoi.

K. Manner.

M. Turhia.

N. Valavaara.

J. Rainio.

J. Peura.

J. Nurminen.

A. Laakkonen.

O. Piisinen."

8. Nuorteva huomautti, että tämänkin kysymyksen johdosta on puolueen keskuudessa pidetty vireillä suuntariitoja. Hauskaa on, ettei niitä ole nyt mietintöön sekoitettu. Eri mielipiteet puolueessa ja eduskuntaryhmässä ovat johtuneet pääasiassa siitä, että Kotkan kokous ei sanallakaan huomauttanut asiasta, vaikka ryhmä oli myöntänyt suostunnat, vieläpä korottanutkin väkijuomasuostuntoja. Tämän on tahtonut huomauttaa, samalla kun on valmis hyväksymään mietinnön.

E. Paronen ehdotti asian jätettäväksi eduskuntaryhmän kullakin kerralla päätettäväksi ja saakoon ryhmä suostunnat myöntääkin, jos katsoo siitä hyötyä olevan.

K. Niemi ilmoitti Oulun läänin eteläisen piirin sos.-dem. piirikokouksen olleen suostuntain myöntämisen kannalla. Piirikokouksensa oli asiasta hyväksytty ponneksi: että ehdotusta nykyään kannettavain suostuntaverojen kieltämisestä, varsinkaan mikäli se koskee mallas- ja viinaveroa, ei olisi näissä oloissa toteutettava.

Omasta puolestaan puhuja oli suostuntain myöntämistä vastaan. Puheaika rajoitettiin yhdeksi minuutiksi.

A. Manninen oli kielteisellä kannalla.

M. Aalto samoin kuin edellinen.

Y. Komit yhtyi Niemen lausuntoon.

M. Jokisaari samoin.

E. Toivonen kannatti Parosen ehdotusta.

Äänestyksessä hyväksyttiin mietintö 66 äänellä 5 vastaan, jotka sai Parosen ehdotus.

Luokkatuomiot.

Esitettiin menettelytapavaliokunnan mietintö n:o 5, joka kuului:

»Työväenluokan vahvistuttua ja järjestettyä kapitalistista riistämisyjärjestelmää vastaan taistelevaksi luokkapuolueeksi, eivät anastajaluokat vallanpitäjineen luokkasortonsa välikappaleina haikaile käyttää mitään keinoa köyhälistön vapautumispyrkimyksiä vastaan. Porvarilliset oikeuslaitokset ja luokkatuomioistuimet ovat aina palvelleet ja yhä palvelevat anastajaluokkain tarkoituksia, vaikka uskottelevatkin jakavansa puolueetonta oikeutta. Varsinkin köyhälistöä luokkatietoiseksi herättävää ja sitä tietoisuutta kasvattavaa valistustyötä ovat vallassaolijat vainonneet. Anastajaluokkien menettelyä paljastavat vapaan sanan palvelijat ovat aina olleet noitten luokkain taholta enimmän uhattuja ja vainottuja. Varsinkin viime aikoina, jolloin meillä anastajaluokat ovat saaneet venäläisestä taantumuksesta vahvan selkänojan ja avustajan köyhälistön joukkoliikettä vastaan, on tämä vaino painetun ja puhutun sanan edustajia kohtaan röyhkeästi yltenyt. Kaikenlaisten verukkeiden ja tekosyiden perustuksella raastetaan köyhälistön tarmokkaimpia taistelijoita tuomioistuinten eteen, jotka useinkin kovin hataraan, epäselvään ja kieroön laintulkintaan nojaten, tuomitsevat näitä ankariin rangaistuksiin. Eipä ole enään harvinaista, että köyhälistön taistelurintamassa olevia tuomitessa, ei edes yritetä perustella sitäkään mihin porvarien omaan luokkalakiin nämä tuomiot perustuvat, onpa viime aikoina jo alettu sovelluttaa sellaisiakin aseituksia, joilla ei koskaan ole ollut lainvoimaa Suomessa tai jotka ovat jo voimastaan kumotut, vieläpä turvauduttu suoranaiseen mielivaltaan-

kin. Kaikki nämä anastajain ja niitä edustavain vallanpitäjain luokkakoston ilmaukset ovat sitä laatua, että ne uhkaavat koko köyhälistön järjestyneen luokkataistelun säännöllistä jatkumista, jopa koko luokkataisteluvapauttakin, josta syystä koko köyhälistön ja erittäinkin tämän kokouksen velvollisuus on kiinnittää siihen vakavaa huomiota, minkä vuoksi ehdotamme, että kokous yhtyisi lausumaan seuraavaa: Puoluekokous toteaa:

että porvarilliset oikeuslaitokset ja tuomioistuimet, jotka aina ovat palvelleet anastajaluokkain tarkoituksia, luokkataistelun kärjistyessä ovat tulleet ja tulevat yhä enemmän anastajain luokkasorron toteuttamiskeinoiksi.

Tämän vuoksi

kokous panee vakavan vastalauseen kaikkia köyhälistön kuristamista tarkoittavia luokkatuomioita ja niitä hommaavain riistäjain katalaa menettelyä vastaan; sekä

kehottaa köyhälistöä kaikkialla pitämään tarkkaan silmällä luokkatuomioistuinten toimintaa ja anastajain luokkakoston uhreiksi joutuneita tovereita tarmokkaasti tukemaan.

Helsingissä syysk. 9 p:nä 1911.

<i>O. Tokoi.</i>	<i>K. Manner,</i>	<i>O. V. Kuusinen.</i>
<i>M. Turhia.</i>	<i>J. Rainio.</i>	<i>A. Laakkonen.</i>
<i>N. Valavaara.</i>	<i>O. Piisinen.</i>	<i>J. Peura.</i>
	<i>J. Nurminen."</i>	

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta.

Tervehdyskirjelmia luokkatuomioiden uhreille.

J. Lumivuokko ehdotti, että luokkatuomioiden johdosta vankiloissa istuville sosialidemokratistisille sanomalehtimiehille lähetettäisiin kokouksen puolesta tervehdyskirjelmät.

Ehdotus hyväksyttiin.

Vaalit.

Puoluetuomikunnan 2 puheenjohtajan vaalissa

saivat ääniä *O. V. Kuusinen* 75, *Matti Paasivuori* 52, *E. Valpas* 22, *O. Tokoi* 11, *J. Vatanen* 4, *J. Lumivuokko* ja *J. Pietikäinen* 1 äänen.

Puheenjohtajiksi tulivat siis valituiksi *Kuusinen* ja *Paasivuori*.

Puoluetoimikunnan jäsenten vaali.

S. Ruotsalaisen työväenliiton ehdokkaana hyväksyttiin puoluetoimikuntaan *A. Öhmann* 40 äänellä 13 vastaan, jotka annettiin *Hurmevaaran* ehdottaman *G. V. Johanssonin* hyväksi.

Muiksi jäseniksi valittiin *Kullervo Manner* 61 äänellä (ensimmäisessä äänestyksessä), *J. Pietikäinen* 34 ja *Miina Sillanpää* 33 äänellä (toisessa äänestyksessä).

Puoluetoimikunnan varajäseniksi

hyväksyttiin lähinnä ääniluvussa olevat *Edv. Valpas*, *Aura Kiiskinen*, *Sandra Lehtinen*, *J. Lumivuokko* ja *A. Halme*.

Tilintarkastajiksi

valittiin *A. Karjalainen* 49 ja *E. Ponteva* 29 äänellä vakinaisiksi sekä *T. Hallamäki* 19 ja *T. Salmi* 17 äänellä varatarkastajiksi.

Vaalien jälkeen ilmoitti *E. Pusa*, ettei hän ollut ottanut osaa puoluetoimikunnan vaaliin.

Virkailijain palkka.

Puoluesihteerin ja puoluetoimikunnan rahastonhoitajan palkka päätettiin pysyttää ennallaan eli 3000 mk. vuodessa kummankin. Puolueneuvoston jäsenten palkkio suoritetaan entisellä tavalla. Muille mahdollisesti tarvittaville toimitsijoille sopimuksen mukaan.

Puolueen tiedonantolehdeksi

hyväksyttiin edelleen „*Työrnies*”.

Uusia puoluelehtiä.

Kokoukselle esitettiin sanomalehtivaliokunnan mietintö n:o 3, joka kuului seuraavasti:

„Kun Turussa ilmestyvä ruotsinkielinen „*Arbetet*”-lehti ja Tampereella ilmestyvä Suomen sos.-dem. nuorisoliiton viikkolehti »Työläisnuoriso» ovat olemassaolonsa aikana johdetut sosialidemokraattisessa hengessä ja ovat edustaneet sosialidemokraattisia periaatteita, niin ei liene syytä olla hyväksymättä niitä puoluelehdeksi. Näistä on „*Arbetet*”-lehti jo puolueeneuvoston kokouksessa 16—17 p:nä heinäkuussa vuonna 1910 hyväksytty puoluelehdeksi, joten puoluekokoukselle jää vaan sen muodollinen hyväksyminen. Toinen on asianlaita »Työläisnuorison» kanssa. Lehti on Suomen sos.-dem. nuorisoliiton, joka Kotkan kokouksen päätöksen mukaan saa olla puolueen ulkopuolella, äänenkannattaja. Mutta kun nuorisoliitto on velvoitettu noudattamaan puolueen ohjelmaa ja toiminnassaan on alistettu puolue-

toimikunnan ja puolueuueuvoston määräysten alle, niin on tältä puolen katsottuna luonnollista, että nuorisoliiton äänenkannattajakin tunnustetaan puoluelehdiksi.

Edellä esitetyn nojalla ehdottaa valiokunta,

että „Arbetet”- ja B Työläisnuoriso”-lehdet hyväksytään puoluelehdiksi toimenpiteestä johtuvine velvollisuuksineen ja* oikeuksineen.

Jalo Kohonen.

K. M. Evä.

V. Huhta.

O. V. Kuusinen.

S. Saarikivi.”

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta.

Vastalause Viipurin läänin silpomista ja kokouskieltoa vastaan.

Puheenjohtajan ehdotuksesta lausui kokous ankarana paheksumisen ja vastalauseen niiden Venäjän hallituksen aikeiden johdosta, joiden tarkoituksena on kahden Viipurin läänin pitäjän, Kivennavan ja Uudenkirkon, liittäminen Venäjän keisarikuntaan. Samalla lausui kokous vastalauseensa viranomaisille, jotka ovat lainvastaisesti ryhtyneet ehkäisemään kansalaiskokousten pitämistä asian johdosta.

Kokouksen lopettaminen.

Kun kokouksen tehtävät nyt olivat loppuun suoritettut, lopetti puheenjohtaja *O. Tokoi* kokouksen lausuen:

Tämä kokous on nyt päättynyt. En voi olla lausumatta muutamaa sanaa niistä tunteista, mitä minä ja kenties monet muut tämän kokouksen osanottajat ovat tässä kokouksessa tunteneet.

Täytyy myöntää, että eri mielipiteet eri asioista keskusteltaessa ovat törmänneet vastakkain hyvinkin leiskuvalla ja loimuavalla tavalla. Mutta kaikesta huolimatta me emme myös voi salata itseltämme sitä, että me olemme oppineet täällä kokouksessa tuntemaan toisiamme aika paljon. Me olemme huomanneet kuitenkin olevan yhteisenä pyrkimyksenämme löytää Suomen sos.-dem. puolueen yhteinen hyväksyttävä menettelytapa. Me olemme nähneet, olemme olleet huomaavina toisissamme kaikellaisia puutteita ja kaikellaisia, ehkä saattaa sanoa, harhaanjohtamispyrkimyksiä, mutta kuitenkin kaikesta siitä huolimatta minä olen vakuutettu siitä, että tämä kokous ja ne päätökset, joita täällä on tehty, ovat sellaiset, että niiden ympärille on todella mahdollisuus Suomen köyhälistöllä yhtyä. Joskin eri mielipiteet ovat törmänneet voimakkaasti toisiaan vastaan, joskin saattaa

olla, että nämä päätökset eivät yksityiskohtia myöten kaikkia tyydytä, niin pääpiirteissä, periaatteessa olen vakuutettu niiden tyydyttävän. Minä ainoastaan toivon, että me kaikki kohdastamme pyrimme näitä päätöksiä myös toteuttamaan, ei ainoastaan sanoissa, vaan myös käytännössä, pyrimme todella viemään Suomen köyhälistöä siihen päämäärään, mihinkä me pyrimme, nimittäin kaiken luokkasorron hävittämiseen ja köyhälistön saattamiseen siihen asemaan, mikä sille yhteiskunnassa kuuluu. Minä toivon, että kokouksen päätökset eivät jäisi paperille, vaan että me, niinkuin jo sanoin, toteuttaisimme ne ei vain sanoissa, vaan myös käytännössä. Minä ehdotan, että kokous lopettajaisiksi laulaisi Internationalen.

Laulettua Internationale ja kohotettua kolmikertainen eläköön-huuto kansainväliselle sosialidemokratialle loppui kokous klo 6,10 i.-p.

Edellä oleva pöytäkirja on tarkastettu ja kokouksen menon mukaiseksi havaittu.

Toimitus- ja tarkastusvaliokunta:

*O. Piisinen.
Jussi Railo.*

*Anton Huotari-
Kullervo Manner.*

Eero Haapalainen.

Painovirheitä.

Siv. 61 puuttuu väliotsikko „Perustuslakiasiat”.

70 alh. 2 r. on: A. Jalava, pitää olla: *O. Jalava.*

105 ylh. 9 „ „ I. Kohonen, „ „ *J. Kohonen.*

112 „ 10 „ „ Y. Konnu, „ „ *T. Komu.*

114 „ 17 „ „ J. Lavola, „ „ *J. Savola.*

115 „ 2 „ „ J. Lahti, „ „ *B. Lahti.*

130 alh. 10 „ „ I. Salminen, „ „ *J. Salminen.*

130 „ 11 „ „ I. Vatanen, „ „ *J. Vatanen.*

146 „ 11 „ „ J. Ruuskonen „ „ *J. Buiiskanen.*

164 „ 12 „ „ Lehdon, „ „ *Lahden.*

166 ylh. 19 „ „ vähemmistössä jääneiden, pitää olla: *vähemmistöön jääneiden.*

187 alh. 18 „ on lisättävä Penttisen puhevuoroon: „Poistaminen on kuitenkin alotettava vasta lauseesta: „Ja kun toiset toverit” j. n. e.

188 13 „ on: Penttisen ehdotus, pitää olla: *Lepän ja Penttisen ehdotus.*